

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ואחת-עשרה של הכנסת השלוש-עשרה

יום שלישי, כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לנשיא הסנאט הצרפתי
שאלות ותשובות

ביקור ניאו-נאצים בישראל

יחס גרוע לאזרחים ישראלים ביפן

פעילות "הדסה" בקובה

הסכם בין ישראל ובין הוואטיקן

ידיעה ב"גרופולס פוסט" על הסדר עם הפלשתינים

איומים מפי ז'ירינובסקי

הסכם בין ישראל ובין הוואטיקן

ביטויים אנטישמיים בארצות-הברית

רצח אברהם גואטה ברומניה

רצח עם בסרייבו

הסכמים עם בכירים פלשתינים

גילויי אנטישמיות בבואנוס-איירס

דברי יושב-ראש הכנסת בעקבות חילופי גברי בראשות הוועדה לענייני ביקורת המדינה

הודעת יושב-ראש הכנסת בעניין סדרי הנחת חומר על שולחן הכנסת

הודעת יושב-ראש הכנסת בעניין שלילת רשות הדיבור מחבר הכנסת

הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 18) (מענק נכות), התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 26), התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לנשיא הסנאט הצרפתי

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום שלישי, כ"ב באייר התשנ"ד, 3 במאי 1994.

אני מברך בחום אורח מכובד מאוד שאנחנו מארחים היום במשכנו עם משלחת מכובדת. מדובר בנשיא הסנאט הצרפתי אורחנו הנכבד רנה מונורי, חברי סנאט, חברי האסמבלה-נסיונאל, האספה הלאומית. לצדם, יחד אתם, ידיד ותיק, ז'אן כהאן, שהוא הנשיא של הקהילות היהודיות בצרפת והיום משמש גם כנשיא הקונגרס היהודי העולמי באירופה, וגם הוא בא עם משלחת של חברים מן המוסד המכובד הזה.

יחסי ישראל-צרפת הם עמוקים, נמשכים, ומכיוון שהם היו כל כך חמים והם כל כך דומים ליחסים בין משפחות, גם כאשר היה סכסוך והוטל צל כבד על היחסים שלנו, גם הוא היה ברמת ההתרגשות של יריבות בין אומות קרובות.

לשמחתנו, התקופה ההיא חלפה, ובשנים האחרונות השתפרו שוב מאוד היחסים בין שתי האומות, בין שתי המדינות, בין הממשלות, ואנחנו זכינו לשני ביקורים של נשיא צרפת פרנסואה מיטראן, באחד מהם הוא גם נאם בכנסת, כיבד אותנו בנאום, ואנחנו – אותו במעמד הזה. היחסים בתחום הביטחוני, הכלכלי, התרבותי התפתחו עד מאוד. חלק גדול מן הצללים שהעיבו על היחסים האלה נמוג גם ברמה הבין-לאומית הכוללת, גם ברמה הבין-לאומית הכלל-אירופית וכמובן ברמה הביטורלית.

נשיא הסנאט מונורי, מדינאי ותיק ומנוסה בצרפת, היה חבר בכמה ממשלות, מנהיג חשוב במפלגתו, אישיות הנהנית מיוקרה אישית וממעמד רם. על-פי תוארו ותפקידו הוא גם ממלא-מקום הנשיא בצרפת. בתקופה מסוימת היה שר החינוך. הוא אורח כל כך חשוב וכל כך רצוי, שאני מרהיב עוז בנפשי להפנות כלפיו כאן – ונדבר על זה עוד בערב; כבר היתה לנו פגישה של כמעט שעה בלשכתי, וגם בערב ניפגש – אני רוצה להעלות בפניו משאלה, אם יורשה לי, ובזה אסיים.

בספרי הלימוד הרשמיים, או בחלק מהם, של צרפת – ואני פונה אליו כמי שהיה בעבר שר החינוך וכמי שהינו נשיא הסנאט הצרפתי – תל-אביב מופיעה כבירת ישראל, והרי ידוע לכול שירושלים היא בירת ישראל. הוא אורח שלנו בירושלים, הוא אורח כאן בפרלמנט שלנו שפועל בירושלים. במידה שאפשר להביע כאן משאלה, גם אישית, היינו שמחים מאוד לו הפעיל את השפעתו הפורמלית, ובעיקר את השפעתו הריאלית, כדי שיהיה תיקון נאות. והרי ספרי לימוד הם לא דווקא לפי סטטוס דיפלומטי, אלא הם דבר הרבה יותר עמוק. אם זה יקרה, אנחנו נשמח מאוד.

אני מקבל אותו באהדה, בחום, ומברך את מדינתו ואת עמו, את הנשיא ואת שני בתי-הפרלמנט, ומאחל לו ביקור פורה ומעניין בארצנו. תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסדר-היום שלנו, שאלות ותשובות לסגן שר החוץ.

בבקשה, סגן שר החוץ.

ביקור ניאו-נאצים בישראל

חבר הכנסת י' שמאי שאל את שר החוץ ביום ט' בכסליו התשנ"ד (23 בנובמבר 1993):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום 5 בנובמבר 1993 דווח על ביקורה בישראל של משלחת שהורכבה מצעירים ניאו-נאצים ומצעירים יהודים מדרזדן שבגרמניה, שביקורה מומן על-ידי משרד החינוך הגרמני ועיריית דרזדן. בכתבה דווח כי במהלך הביקור השמיעו חברי הקבוצה מוסיקה נאצית, העירו הערות גזעניות כלפי יהודים שנסעו עמם וביצעו תרגילי סדר נאציים לעין כול. מלווי המשלחת, ובהם עוזרת לראש עיריית דרזדן, לא רק שלא ניסו למנוע התנהגות זו, אלא התעלמו מטענותיהם של חברי המשלחת היהודים על התנכלויות כלפיהם.

ברצוני לשאול:

1. האם היה משרד החוץ מעורב בדרך כלשהי בארגון מסעה של משלחת זו?
2. אם כן – מי הוא האחראי לכך?
3. אם לא – האם נודע למשרד החוץ על ביקור המשלחת והתנהגות חבריה, ומה נעשה בנדון?
4. האם נשקלת הגשת מחאה רשמית לממשלת גרמניה על התנהגות המשלחת?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד החוץ לא היה מעורב בארגון מסעה של הקבוצה, לא משלחת, שהוא פרי יוזמתה הבלעדית של האחראית לנושאי זרים בעיריית דרזדן. עם היוודע דבר הנסיעה, המליץ הקונסול הכללי למארגנת שלא לנסוע, סירב להיפגש עם הקבוצה טרם נסיעתה, והדגיש כי משרד החוץ מסרב להיות מעורב בנסיעה זו.

2. מדובר בנסיעה פרטית, כשם שעשרות אלפי גרמנים מגיעים באורח דומה לישראל. האחראית לארגון הנסיעה העלימה את אופיה של הקבוצה והמלצת הקונסול הכללי מידיעתו של ראש עיריית דרזדן. כעונש, הוטל עליה לשלם שליש מהוצאות הנסיעה מכספה הפרטית וכן נקטו צעדים משמעותיים נגדה.

3. קיימים דיווחים עיתונאיים סותרים באשר להתנהגות חברי הקבוצה בארץ. בירורנו ב"יד ושם" העלה, שבאתר עצמו חברי הקבוצה התנהגו כהלכה, בניגוד לפרסומים בעיתונות הגרמנית – כתבה ב"שפיגל" ובעקבותיה בעיתונות הישראלית.

4. משרד הנוער והמשפחה הפדרלי בגרמניה הסתייג מביקור זה שעליו לא ידע מראש, ולכן אין מקום להגיש מחאה רשמית לממשלת הרפובליקה הגרמנית.

ברצוני להעיר כי משרד החוץ, באמצעות נציגו בברלין, הביע בעבר וגם עתה התנגדות לביקורים של ניאואנאצים בישראל. תהליך חינוכם מחדש חייב להתבצע על אדמת גרמניה ועל-ידי גרמנים הרואים בכך את תפקידם.

יחס גרוע לאזרחים ישראלים ביפן

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שר החוץ ביום י"ד בטבת התשנ"ד (28 בדצמבר 1993):

במוסף "7 ימים" מיום 10 בדצמבר 1993 פורסמה כתבה שממנה עולה, כי לאחרונה צעירים ישראלים המגיעים ליפן עוברים מסכת השפלות קשות ומופעלים עליהם איומים ומעצרים בלי שידעו את הסיבה לכך.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים שהופיעו בכתבה ידועים למשרד החוץ?

2. האם נקרא השגריר היפני למשרד החוץ כדי להסביר תופעות אלו?

חבר הכנסת א' גור שאל את שר החוץ ביום י"ד בטבת התשנ"ד (28 בדצמבר 1993):

ב"ידיעות אחרונות" (10 בדצמבר 1993) פורסמה כתבה שבה מסופר על ישראלים שעם נחיתתם בנמל-התעופה של טוקיו נעצרו, נחקרו בגסות, לעתים הוכו, דרכוניהם וכספם נלקחו מהם, ולאחר כמה ימי מעצר שבמהלכם נאסר עליהם להתקשר לשגרירות ישראל הם גורשו מן המדינה.

ברצוני לשאול:

1. מה הביא את שלטונות יפן לנהוג באופן חסר תקדים כלפי ישראלים?

2. האם מחתה ישראל רשמית כלפי ממשלת יפן על התנהגות פקידיה?

3. מה יעשה משרד החוץ בנדון?

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר החוץ ביום ו' בשבט התשנ"ד (18 בינואר 1994):

פורסם כי בתקופה האחרונה זוכים ישראלים ליחס משפיל ומבזה בכניסתם ליפן, ורבים מהם אף מגורשים ממנה ללא כל עילה הגיונית.

ברצוני לשאול:

1. האם פעל משרד החוץ נגד תופעה זו?

2. אם כן – כיצד?

3. האם ידוע למשרד החוץ על ארצות נוספות המתנהגות באופן דומה כלפי בעלי דרכון ישראלי?

4. אם כן – אילו ארצות, וכיצד פועל משרד החוץ בנדון?

סגן שר החוץ י' ביילין:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה, קודם כול, להצטרף לברכות ליושב-ראש הסנאט הצרפתי מר מונורי. אני בהחלט מצטרף לכל מה שנאמר על-ידי היושב-ראש, ולהערתו בסוף דבריו בכלל זה.

אשר לשאילתא. עד לשנת 1989 לא נרשם אפילו מקרה אחד ויחיד של סירוב לכניסת מבקרים ישראלים ליפן. יתירה מזאת, בתוקף ההסכם למניעת הצורך באשרות שנחתם בין שתי המדינות עוד בשנות ה-50 היתה יפן לאחת המדינות המסבירות פנים ביותר לישראלים.

מציאות זו השתנתה בשנים האחרונות. בשנת 1990 סורבה כניסתם של 50 ישראלים ליפן. ב-1991 נרשמו כ-100 סירובים. ב-1992, ל-146 ישראלים, מתוך כ-7,000 שהגיעו ליפן, לא אפשרו רשויות ההגירה להיכנס, והם גורשו מנמל-התעופה נאריטה. בשנת 1993 נרשמו 111 מקרים של סירובי כניסה לישראלים בחצי השנה הראשונה, ומגמה זו נמשכה לאורך כל השנה.

הגורם העיקרי לשינוי במדיניות ההגירה של יפן כלפי ישראלים היתה מעורבותם של ישראלים ברוכלות ובסחר במוצרים מזויפים. פעילות זו של ישראלים, שהחלה בשנת 1985 כפעילות תמימה של מטיילים שביקשו למצוא לעצמם מקור הכנסה לכיסוי טיולם במזרח הרחוק, הפכה לאחרונה לפעילות שיטתית ומאורגנת של מערכת הפצה ישראלית הנשלטת בחלקה על-ידי כנופיות פשע מאורגנות, בשיתוף פעולה עם העולם התחתון ביפן, שלא בוחלות כיום גם בניסיונות להחדרת סמים באמצעות מטיילים תמימים וכן בניסיונות להברחת נשק.

יש לציין בחומרה נקודה זו, כי כיום, כ-80% מכלל הרוכלים ביפן הם ישראלים, אף שרוכלות מוגדרת כפעילות בלתי חוקית ביפן. יש גם להוסיף, כי עובדה זו מזיקה מאוד לתדמיתה של ישראל ביפן. בכמה משאלים שנערכו לאחרונה על-ידי גופי תקשורת ביפן עלתה העובדה, כי חלק מן הנשאלים ציינו את הישראלים כקבוצה האתנית השנייה השנואה ביותר ביפן, תוך אזכור תופעת הרוכלות, עבודת בנות ישראליות בבארים, ניסיון להברחת סמים וכיוצא בזה.

משרד החוץ העמיד את הרשויות היפניות על החומרה הרבה שבה אנו רואים את יחס רשויות ההגירה למטיילים ולנוסעים תמימים מישראל המבקשים לבקר ביפן ואת היחס הלא-ידידותי לישראלים כקבוצה לאומית בנמל-התעופה.

נציגי ישראל ביפן – הקונסול, הציר המדיני ואף השגריר – נפגשו לאחרונה כמה פעמים עם רשויות ההגירה ועם גורמי משרד החוץ, ודרשו שתיעשה פעולה למניעת פגיעה בישראלים תמימים המבקרים ביפן, תוך מיקוד המאבק בתופעות הבלתי חוקיות ובמבצעהן.

ב-18 בינואר 1994, בפגישה בין השגריר לסמנכ"ל משרד החוץ היפני, הובטח כי משרד החוץ היפני יתערב אצל רשויות ההגירה בנושא וכי היחס לישראלים ישונה.

גם בישראל נעשתה פעולה דומה. גורמי משרד החוץ נפגשו עם נציגי השגרירות היפנית בישראל והעלו בפניהם את החומרה שבהמשך מדיניות בלתי מכוונת של פגיעה במבקרים ישראלים. המשרד גם אישר לעובדי משרד החוץ העוסקים בנושא להתראיין לתקשורת הישראלית ולגדול עיתוני יפן, מתוך מגמה להרתיע ישראלים מפני עיסוקים בלתי חוקיים ביפן הפוגעים בתדמיתה של ישראל, אך גם להעביר לרשויות ציבוריות ביפן את התנגדותנו הברורה למדיניות של פגיעה ואפליה קולקטיבית כלפי ישראלים המבקשים לבקר ביפן.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שאלה נוספת לחבר הכנסת אפרים גור. אף שאתה מייצג שלישייה, יש לך שאלה נוספת אחת.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, אני מברך על הפעולות שנעשו עד כה כדי להעמיד את שלטונות ההגירה ואת שלטונות משרד החוץ של יפן על החומרה שבה ישראל וכל העם בישראל צריכים לראות את ההשפלה ששלטונות ההגירה משפילים את הישראלים באשר הם ישראלים, ובאופן קולקטיבי, בבואם להיכנס בדרך החוקית ליפן.

אני כמובן אינני גורס, שאם ישראלים עברו על חוקי מדינה מסוימת הם צריכים לקבל יחס מועדף לטובה, אבל אני גם גורס שישראלים באשר הם ישראלים לא צריכים להיות מושפלים ולהיות מגורשים בבושת פנים ממדינה המקיימת עמנו יחסים דיפלומטיים.

מה שאני מבקש בשמם של אותם ישראלים שנפגעו והושפלו, שמשרד החוץ יוסיף ויעשה כל מה שרק ניתן כדי שהתופעה הזאת לא תישנה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

כבודו, בבקשה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הדברים האלה בהחלט מקובלים. כל מה שנעשה ותואר כאן נעשה כדי למנוע תופעה שאנשים שאינם קשורים בעבירה כלשהי על החוק יושפלו ביפן.

פעילות "הדסה" בקובה

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר החוץ ביום כ"א בטבת התשנ"ד (4 בינואר 1994):

פורסם ב"ניו-יורק פוסט" מ-29 בנובמבר 1993, כי ארגון "הדסה" הבין-לאומי פתח סניף בהוואנה, קובה.

לפי הפרסומים מתכוונת "הדסה" ללמוד את מצבם של היהודים הדתיים בקובה.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד החוץ הישראלי יודע על כך, והאם התייעץ הארגון עם משרד החוץ באשר להחלטתו?

2. האם התייעץ משרד החוץ עם מחלקת המדינה של ארצות-הברית?

3. האם מתוכננת פעילות הסברתית שתכין את הקרקע לעליית יהודי קובה?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ארגון "הדסה" הבין-לאומי לא התייעץ עם משרד החוץ, וממילא לא ידע על כך משרד החוץ מראש.

2. לאור האמור בתשובה מס' 1 השאלה אינה רלבנטית.

3. בהעדר יחסים דיפלומטיים אין אפשרות של פעולה מדינית-הסברתית ישראלית בקובה. ארגונים יהודיים בין-לאומיים מקיימים קשר עם הקהילה ופועלים בקובה, ומוכן שנושא העלייה הוא חלק מפעילות זו.

הסכם בין ישראל ובין הוויטיקן

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר החוץ ביום כ"א בטבת התשנ"ד (4 בינואר 1994):

פורסם כי במסגרת כינון היחסים בין מדינת ישראל ובין הוויטיקן, הוסכם על הסרת כל הגבלה מפעילות המיסיון והכתות הנוצריות במדינה.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – האם מתיישב ההסכם עם החוק בנושא זה, כמו בעניין פיתוי להמרת דת?

3. מה נעשה במסגרת זו למנוע את הסכנות של הכתות הנוצריות, כפי שהוכח מדוח הוועדה הבין-משרדית של גלזר-תעסה?

סגן שר החוץ י' ביילין:

2-1. הידיעה איננה נכונה. ההסכם עם הוויטיקן שומר על המצב המשפטי הנוכחי בכל הנוגע לנושא המרת הדת, ואין הוא משנה במאומה מהמצב הקיים. על כן, סעיף 6 להסכם, העוסק בנושא החינוך, קובע כי זכויות הכנסייה בתחום זה תופעלנה בהרמוניה עם זכויות המדינה בתחום החינוך. היינו, על הכנסייה לפעול על-פי חוקי מדינת ישראל, לרבות אלה המוזכרים בשאילתא.

3. הנושא אינו במסגרת סמכויותיו ותפקידיו של משרד החוץ, המופקד, כידוע, על ניהול יחסי החוץ של המדינה, ואינו עוסק בפעילות של כתות, ולו גם נוצריות בתוכה. ההסכם עם הוויטיקן אינו מעלה ואינו מוריד בעניין זה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת רביץ.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני גם פניתי אליכם באופן ישיר לגבי סעיף 6 בהסכם עם הוויטיקן, כאשר מדובר על זכותה של הכנסייה לקיים בתי-ספר ומוסדות לימוד בכל הרמות. האם תסכימו שיהיה מודגש שבתי-הספר האלו יהיו מיועדים לבני הדת הנוצרית בלבד, ולא ישמשו לפעולות של משיכת יהודים או לפעולות מיסיון?

אותו דבר לגבי סעיף 7 בהסכם, כאשר נאמר על חילופי תרבות בין מוסדות קתוליים ברחבי העולם לבין מוסדות חינוך. לא כתוב "לבין מדינת ישראל", אלא "לבין מוסדות חינוך". לאמור, יערכו פעולות תרבות של הדת הקתולית בתוך מוסדות החינוך. האם זה בדיוק מה שחסר לנו כיום במדינת ישראל? והאם תסכימו להבהיר הבהר היטב שתימנע פעולה מיסיונרית בדרך מוסווית כזאת? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו מתחילים עכשיו במשא-ומתן מפורט בעקבות הסכם העקרונות עם הוויטקן. המשא-ומתן הזה יאריך בערך שנתיים, ובמהלכו אנחנו בוודאי נרצה לפרט את הסעיפים, ואנחנו בהחלט מביאים בחשבון את הדברים שהעלה חבר הכנסת רביץ.

לגבי הנושא של סעיף 6, העניין של המיסיון הוא בעצם עבירה על החוק. זה כמו שאתה אומר שנקים בית-ספר שבו אסור יהיה לגנוב – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

זו עבירה על החוק רק אם האמצעים חומריים, השפעה באמצעות דברים חומריים. אני במפורש לא מדבר על עבירה על החוק, אלא על פעולות מיסיון בדרך שאיננה עבירה על החוק, אלא דרך החלון או הדלת של בתי-הספר.

סגן שר החוץ י' ביילין:

הכנסייה הקתולית, במשא-ומתן אתנו, רגישה מאוד לכל הנושא הזה של מיסיון והעברה על דת. אני חושב שהדאגה הזאת, אם כי אני מבין אותה, היא בהחלט מופרזת. מכל מה שדיברנו אתם, גם על-פי הניסיון של השנים האחרונות, נדמה לי שהסכנה הזאת היא לא סכנה ריאלית.

ידיעה ב"גרוסלם פוסט" על הסדר עם הפלשתינים

חבר הכנסת י' ביבי שאל את שר החוץ ביום כ"א בטבת התשנ"ד (4 בינואר 1994):

בגיליון "גרוסלם פוסט" התפרסם תחקיר של מר סטיב רודן, ולפיו הגישו פקידי ממשל תוכנית להסדר הסופי עם הפלשתינים. מדובר, בין השאר, בחזרה לגבולות 1967 עם תיקונים קטנים בלטרון, כשגוש-עציון ובקעת-הירדן אינם נשמרים.

ברצוני לשאול:

1. האם יש צוות המכין את הסדר הקבע?

2. האם יש כוונה לשנות את החלטת הממשלה ולהקדים את המשא-ומתן על הסדר הקבע?

3. האם נאמרה לנציגי אש"ף על-ידי פקידי ממשל ישראלים הסממה כי "מידת העצמאות של הפלשתינים תלויה במידת הביטחון של ישראל"?

4. האם "תוכנית ביילין" להתחיל המשא-ומתן ביולי 1994 כבר נמסרה לאש"ף על-ידי משרד החוץ, וזאת באותה שיטה של הסכם העקרונות באוסלו?

5. אם הדברים שפורסמו נכונים, האם אין זה נוגד את הודעת הממשלה לכנסת?

סגן שר החוץ י' ביילין:

הדברים שפורסמו בכתבתו של סטיב רודן ב"ג'רוסלם פוסט" הם דברי הבל חסרי בסיס שאין בינם לבין המציאות ולא כלום.

על כן:

1. לא.

2. אין כוונה לשנות את החלטת הממשלה. הסכם העקרונות חוזר על העיקרון שנקבע עוד בהסכמי קמפ-דייוויד, כי המשא-ומתן על הסדר הקבע יתחיל "מוקדם ככל האפשר" ולא יאוחר מתחילת השנה השלישית של הסדר הביניים. בכוונת הממשלה לפעול בהתאם.

3. היקף הנוכחות הצבאית הישראלית כיום בשטחי יהודה ושומרון, ובעתיד בשטחי אוטונומיה, ואופיה ייגזרו מצורכי הביטחון של ישראל. אין לנו עניין בשליטה על הפלשתינים, ואכן בכוונתנו לאפשר להם לנהל את חייהם, בכלל זה שלטון עצמי רחב ככל האפשר, כל עוד אין פגיעה בביטחוננו.

4. כאמור, אין בסיס לדיבורים על "תוכנית ביילין".

5. הדברים שפורסמו אינם נכונים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת ביבי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

נמסר לי מהנהלת העיתון, שבעקבות המאמר הזה צומצמה ההזמנה של כ-1,000 עיתונים על-ידי משרד החוץ. פשוט לא קונים. אני מקווה שזה רק מקרי. סנקציה של סתימת פיות סמוך לפרסום מאמר כזה היא דבר חמור.

שמעתי את הדברים שאמרת, אדוני סגן השר, וקראתי בין השורות את מה שאמרת בצורה קצרה ובלתי מחייבת. אבל עובדה היא שכל יום אתם משנים את הדברים. אתמול אמרו שיוכלו להמשיך להתפלל בבית-הכנסת ביריחו, ולפני חמש דקות שמעתי בחדשות שמנעו זאת.

אני חושב שכל הדברים שנאמרו עליכם הגשימו את עצמם בינתיים. אני חושב שכל הדברים שנאמרו פה והשאלות שנשאלו – קשה להאמין, אחרי חודש או חודשיים מתגלים כנכונים. כך זה היה בגולן כאשר אמרתם שאין תוכנית, והתברר שיש תוכנית. אנחנו לא יודעים לגבי ההסכם של מחר, ואולי בהסכם של מחר יהיו לנו הפתעות לגבי מה שהצהרתם כאן.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני סגן השר.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אם אמרו עלינו שאנחנו נעשה כל מה שאפשר במסגרת האינטרס הלאומי והצורך הביטחוני של ישראל כדי לעשות שלום, אני מקווה שאכן צדקו.

לגבי השאלות הספציפיות שלך, כמו שאמרתי, הפרסום של סטיב רודן ב"ג'רוסלם פוסט" פשוט היה מצוץ מן האצבע ולא היה לו שום בסיס, לא כאשר נכתב ולא היום.

קורה שעיתונאים לא מדייקים, הם גם בני-אדם ומותר להם שלא לדייק, אבל כאשר מישהו כותב כתבה כל כך גדולה שאין לה שום בסיס, זה מעלה סימני שאלה.

אשר להפסקת המנוי על 1,000 עיתונים, הדבר הזה נעשה שלושה חודשים לפני פרסום הכתבה, ופשוט העיתון ניצל את העניין הזה כדי לומר שהנה, מסיבה פוליטית עשו זאת. פשוט הפסיקו את החתימה של משרד החוץ על כל העיתונים באשר הם. לנושא הזה כבר התייחסנו באחת מוועדות הכנסת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה יכול להודיע שלא תקדימו את המשא-ומתן על הסדר הקבע?

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני יכול להגיד לך, חבר הכנסת ביבי, שאני מקווה מאוד – – –

היו"ר ש' וייס:

זה לא בדיוק נושא השאילתא.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אבל כיוון שאנחנו מדברים בעת חשובה, אני רוצה לומר לך שאני מקווה מאוד שנעמוד במחויבות הישראלית הן בקמפ-דייוויד, הן בוועידת מדריד והן בהסכם אוסלו, ונתחיל את הדיונים על הסכם הקבע מוקדם ככל האפשר, ולא יאוחר מאשר בעוד שנתיים. אישית אני מקווה, שזה יהיה רחוק מאוד קדימה מתום השנתיים.

איומים מפי ז'ירינבסקי

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר החוץ ביום כ"ח בטבת התשנ"ד (11 בינואר 1994):

בעיתונים נמסר על ביטויים מאיימים של ז'ירינבסקי כלפי יהודים ברוסיה וכלפי ישראל, בכלל זה אזהרה שלא ייתן להם לעלות לישראל.

ברצוני לשאול:

1. האם מחתה ישראל בפני שלטונות רוסיה על ביטויים אלו של ז'ירינבסקי?

2. כיצד תפעל מדינת ישראל כדי לעצור בזמן את ז'ירינבסקי מלבצע את זממו ביהודים?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

חבר הכנסת המר מסתמך על ידיעה ב"מעריב" מ-3 בינואר 1994, המצטטת דברים מפי אורח ששהה אז בארץ.

הדברים המיוחסים לז'ירינבסקי נאמרו אומנם עוד לפני הבחירות, כלומר בהיותו עדיין אדם פרטי, אולם אין בעובדה זו להפחית מחומרתם.

מאז נבחר ז'ירינבסקי לפרלמנט הרוסי, הוא דיבר בנימה בוטה כמעט על כל נושא שבעולם, ביוצרו רושם שדבריו חסרי משמעות – למשל איום גרעיני על גרמניה ועל יפן, ציפייה לכך שארצות-הברית תבוא לבקש עזרה מרוסיה וכו'. עם זאת, הוא נזהר לחזור ולומר פעמים רבות שאיננו אנטישמי. באחד הראיונות אף אמר שאיננו יהודי, אך לו היה – היה גאה בכך.

למרות כל הנ"ל, צריך להתייחס לז'ירינבסקי ולמפלגתו ברצינות, בהיותם גוף לאומני, הפורט על נימות אפלות בקרב האוכלוסייה הכללית של רוסיה. והסכנה גדולה עוד יותר על רקע הסבל והמחסור הפוגעים באוכלוסיית רוסיה. שגרירותנו במוסקבה הונחתה למחות בפני שלטונות רוסיה על דבריו של ז'ירינבסקי המובאים בשאלתא. כמו-כן הונחתה השגרירות ליצור מסגרת תיאום עם "הוועד" – ארגון הגג של המוסדות היהודיים ברוסיה, ועם הוועד האנטי-פאשיסטי הרוסי. במסגרת זו ניתן לפעול כנגד גילויי אנטישמיות ברוסיה.

משרד החוץ ימשיך לעקוב בקפדנות אחר התבטאויותיו ומעשיו של ז'ירינבסקי ויפעל בהתאם להתפתחויות.

הסכם בין ישראל ובין הוויטק

חבר הכנסת א' שפירא שאל את שר החוץ ביום ו' בשבט התשנ"ד (18 בינואר 1994):

נמסר לי, כי בהסכם בין מדינת ישראל ובין הוויטק כלולים שני סעיפים בדבר פטור ממסים על בניית כנסיות והקצאת שטח לבנייה על הר-ציון.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים הנ"ל נכונים?

2. האם כלולים בהסכם עם הוויטק פרטים אחרים, שלא פורסמו?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הפרטים שנאמרו לך אינם נכונים. בהסכם לא כלולים סעיפים כלשהם בדבר פטור ממסים או הקצאות שטחים לבנייה. סעיף 10 בהסכם, העוסק במכלול הפיסקלי, קובע כי יתקיים משא-ומתן בין הכס הקדוש ובין מדינת ישראל, במטרה להגיע להסכם בתוך שנתיים.

2. ההסכם עם הוויטיקן פורסם במלואו.

ביטויים אנטישמיים בארצות-הברית

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר החוץ ביום כ' בשבט התשנ"ד (1 בפברואר 1994):

"היהודים תפסו מקומות של אחרים, חמסו וגנבו והביאו על עצמם שואה – – – היהדות היא דת ביבים", כך התבטא דוברו של לואיס פרחאן (מצ"ב מאמר בנושא).

ברצוני לשאול:

1. האם הגיב משרד החוץ על דברים אלו וכיצד?

2. כיצד פועל משרד החוץ בנוגע להתפשטות האנטישמיות בארצות-הברית בכלל ובקרב הקהילה השחורה בפרט?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. האירוע המדובר הוא הרצאה אנטישמית שאחד מעוזרי פרחאן הבכירים, הנקרא חליד עבדול מוחמד, נשא בנובמבר 1993 במכללת KEAN שבניו-ג'רסי. ההרצאה הסעירה את התקשורת האמריקנית ועוררה זרם של מחאות נזעמות. אליהן הצטרפו גם מנהיגים שחורים, וביניהם גם ג'סי ג'קסון, המנהיג השחור בעל המוניטין, בעוד פרחאן המשיך לתמוך בעבדול מוחמד. יש לציין שפראחאן נהנה מיוקרה, בין היתר בגלל פעולתו נגד צריכת סמים. הפולמוס בפרשה זו עדיין נטוש, ויש סימנים שמתגבשת עמדה ציבורית נגד הפיכת האוניברסיטאות לזירת הסתה אתנית וגזעית. הדבר עשוי להשפיע לטובה על מהלך העניינים.

בארצות-הברית מנהלים המוסדות היהודיים פעילות רצופה נגד גילויי האנטישמיות החל מראשית מאה זו. במאבק זה ממלאה הליגה נגד ההשמצה תפקיד מרכזי. משרד החוץ מקיים קשר הדוק, בדרך של התייעצויות וחילופי מידע עם מוסדות אלה. אחת התרומות שבידי מדינת ישראל לתרום היא בתחום החינוך היהודי. חיזוק הזהות היהודית והעמקת תודעת התרבות וידיעת ההיסטוריה

היהודית, וכן ניתוח לקחיה, אמורים לחזק בציבור היהודי את העירנות לתופעות האנטישמיות ואת הנכונות להתעמת אתן, גם על-ידי תביעות משפטיות. נציגויותינו פועלות, במישור התקשורת ודעת הקהל, במטרה להגביר את ההתעניינות וההבנה לגבי המתרחש בישראל ובעם היהודי, וזאת באמצעות אספקת מידע מהימן, אובייקטיבי ומעודכן, תוך הדגשת מבצעים והתפתחויות מיוחדות כגון מבצעי העלייה ותהליך הפיתוח. בהקשר זה אנו מעודדים פעילות חיובית בקרב המיעוטים בארצות-הברית החשופים להשפעות אנטישמיות. דוגמאות לפעילות כזו יש למצוא בביקור יזום על-ידינו של מנהיגים שחורים בסתיו, משלחת מנהיגים היספנים מהאיגודים המקצועיים, בביקורו האחרון של הכומר ג'סי ג'קסון בארץ. הקונסולים הכלליים ברחבי ארצות-הברית מצווים להרחיב ולהעמיק פעולות כאלה, המרוכזות על-ידי יועץ בכיר היושב בשגרירותנו בושינגטון.

ממשלת ארצות-הברית ראויה להערכה מיוחדת בשל העמדה הנחרצת שהיא נוקטת נגד האנטישמיות. הנשיא קלינטון התבטא פעמים אחדות בגנות האנטישמיות, כפי שעשו גם הנשיאים שקדמו לו. ברוח זו פועלות גם הרשויות של המדינות השונות, ובכללן ניו-יורק, פלורידה וניו-ג'רסי. בישראל קיימת ועדה בין-משרדית בראשות מזכיר הממשלה העוקבת מקרוב אחר תופעות של אנטישמיות ומקיימת קשר הדוק עם גורמים בארץ ובחוץ-לארץ בנושא זה. ישראל מקיימת מגע עם הממשלה האמריקנית בענייני פעולות נגד האנטישמיות והגנה על זכויות האדם הן בזירה הבין-לאומית והן בזירה הלאומית.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אנחנו גם עוקבים אחר השאילתות. יואיל כבודו שלא לרוץ, כדי שנוכל לעקוב אחר השאילתות.

היו"ר ש' וייס:

אני מקבל את ההערה במלואה.

רצח אברהם גואטה ברומניה

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר החוץ ביום כ' בשבט התשנ"ד (1 בפברואר 1994):

בחודשיה הראשונים של שנת 1993 נרצח אברהם גואטה, זיכרוננו לברכה, ברומניה.

מן הפרטים הידועים עולה, כי בנה של אישיות דיפלומטית בכירה מברזיל מעורב במעשה, דבר הפוגם במהלכה התקין של חקירת פרשה זו.

ברצוני לשאול:

1. כיצד פעל משרד החוץ עד היום בנוגע לפרשת רצח זו?

2. האם נמצא משרד החוץ בקשר שוטף עם משפחת הנרצח בנוגע לחקירה, לתוצאותיה ולפעילות המשרד לגביה?

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר החוץ ביום כ' בשבט התשנ"ד (1 בפברואר 1994):

אברהם גואטה, זיכרונו לברכה, נרצח ברומניה. על-פי עדויות וראיות חשוד בנו של שגריר ברזיל ברומניה ברצח. משפחת גואטה פעלה למצוא את גופת בנה והיא תובעת למצות את החקירה והדין עם הרוצח.

במכתב אליך, הרצ"ב, הועלו טענות על דרך הטיפול של אנשי משרדך בפרשה.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים במכתב נכונים?

2. האם יתבע משרדך למצות את החקירה ואת הדין עם הרוצח?

חבר הכנסת א' גולדשמידט שאל את שר החוץ ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

באפריל 1993 נעלם אבי גואטה מבאר-יעקב ברומניה, לילה לפני הטיסה חזרה לישראל. שמונה ימים אחר כך הוא נרצח. משפחת גואטה מאשימה את משטרת רומניה בטיוח חקירת הרצח ואת ממשלת ישראל בכך שלא עשתה די כדי להביא את האשם לדין.

ברצוני לשאול:

1. מה נעשה בפרשה?

2. האם דרש משרד החוץ מממשלת רומניה להביא את הנאשם לדין? אם לא – מדוע?

סגן שר החוץ י' ביילין:

זו שאלה שקשורה ברצח אברהם גואטה ברומניה.

אברהם גואטה, זיכרוננו לברכה, ישראלי שעסק במסחר ברומניה נעלם ביום 1 באפריל 1993, שעות מספר לפני שעמד לעלות למטוס בדרכו לישראל. לפי הידוע, הוא בילה במועדון לילה ולאחר מכן השתתף במסיבה אצל בנו של שגריר ברזיל.

גופתו של הנרצח נמצאה בתאריך 7 ביוני 1993, וזוהתה על-ידי פתולוגים רומנים ופתולוג ישראלי.

משרד החוץ ונציגות ישראל בבוקרשט פעלו באינטנסיביות החל מהשלב שבו נודע על היעלמו של המנוח ועד למציאת גופתו והבאתה לקבר ישראל. קיום קשר מתמיד עם המשפחה, אשר נפגשה עם מנכ"ל המשרד, השגריר בבוקרשט ועם הקונסול. השגרירות היתה בקשר שוטף עם שלטונות רומניה בדרגים בכירים ביותר ועם מפקדי המשטרה.

לא ניתן היה לבקש מניעת יציאתו מרומניה של בנו של הדיפלומט הברזילאי – במצב שבו אין הוכחות מוצקות למעורבותו בפשע. בתנאים אלה גם לא ניתן היה לדרוש משלטונות רומניה לפעול להסרת חסינותו הדיפלומטית.

אנו תובעים מהרומנים להשלים את החקירה ולהביא את האחראים לדין. שגרירנו בבוקרשט פנה לאחרונה פעמים מספר בנושא זה לשלטונות, והנושא אף עלה בעת פגישותיו המדיניות של שר החוץ פרס במהלך ביקורו ברומניה ב-21 עד 23 לאפריל השנה.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת פנחסי. שאלה נוספת לחבר הכנסת גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני סגן שר החוץ, אני אומנם נמנעתי בהצגת השאלה מלציין את זהותו של החשוד, בנו של שגריר ברזיל, אבל כיוון שאתה ציינת זאת – מדוע משטרת ישראל, בתיאום עם משרד החוץ והאינטרפול לא פונים למשטרת ברזיל? אני לא מדבר על עניין של הסכם הסגרה. מדוע אין היא חוקרת את העניין מטעמה על מנת להגיע לממצאים כלשהם, ובדרכים דיפלומטיות לפעול בברזיל על מנת להעמיד את הנאשם לדין, מה גם שלאחר סיום הכהונה ברומניה כבר אין מוטלת או אין חלה עליו החסינות שמונעת את העמדתו לדין? התשובה שלך התמקדה בעיקר במערכת היחסים עם רומניה ולא עם ברזיל.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני מודה שהתשובה שלי התייחסה רק למערכת היחסים עם רומניה. לא נשאלתי על פעילות ישראלית ישירה בתחום הזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

נשאלת מה נעשה בפרשה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני מודה שאין לי תשובה מיידית על השאלה הזאת, ואני בהחלט ארצה לבדוק זאת ולשוב אליך.

רצח עם בסרייבו

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר החוץ ביום כ' בשבט התשנ"ד (1 בפברואר 1994):

רצח העם בסרייבו נמשך, והעולם עומד מנגד וכמעט שותק, דבר המהווה פגם מוסרי וסכנה לעולם החופשי.

ברצוני לשאול:

1. מה עושה, ותעשה, מדינת ישראל בנדון?

2. האם יוזם משרד החוץ העלאת הנושא באו"ם ובכל פורום בין-לאומי, כדי לגבש כוחות שיפעלו בנדון?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מדינת ישראל אינה שותקת אל מול המתרחש בסרייבו. ממשלת ישראל לא הסתפקה רק בגינוי המתרחש שם בכל פורום בין-לאומי, אלא גם נקטה צעדים מעשיים להקל ולו במעט את סבל תושבי המקום. כזכור, נתנה ממשלת ישראל מקלט במדינה ל-89 פליטים בוסנים. הסוכנות היהודית, עם ה"ג'וינט" וגורמים ממלכתיים אחרים, הביאו להוצאת יהודי סרייבו אל מחוץ לגבולות יוגוסלביה לשעבר, וסיוע הומניטרי הועבר לבוסניה. יושב-ראש הכנסת פרסם גם הוא הודעת גינוי ואף פנה אל יושבי-ראש הפרלמנטים באירופה בקריאה לפעולה מיידית להפסקת הרג אזרחים חפים מפשע.

2. נדמה לי שיהיה הוגן לומר, שבעקבות ההפצצה בסרייבו גם העולם לא שותק. האמצעים שנקטו מדינות נאט"ו והחלטות מועצת הביטחון התוו את הדרך להפסקת ההפגזות על העיר, לאולטימטום שהביא להוצאת הנשק הכבד מאזור סרייבו ולהצטרפות רוסיה ללחץ על הסרבים. מאז ההפצצה ובעקבות ההתקפות על גורוג'דה הנושא אינו יורד מסדר-היום העולמי. לצערנו, איננו רואים פעולה אפקטיבית של הקהילה הבין-לאומית. ישראל תומכת במאמצים הבין-לאומיים לפתרון של שלום לסכסוך הנורא הזה.

אנו מקווים שהמאמץ הבין-לאומי יישא פרי והצדדים יעלו על מסלול הפשרה והפתרון בדרכי שלום.

הסכמים עם בכירים פלשתינים

חבר הכנסת י' ביבי שאל את שר החוץ ביום י"ז באדר התשנ"ד (28 בפברואר 1994):

בעיתונות פורסם, כי בכירים בראשות סגן השר ביילין דנים עם בכירים פלשתינים בנושאי ביטחון.

לאור שיחות אלה הועבר לפני חודש מכתב מטעם משרדי אש"ף אל האסירים הפלשתינים, ובו נאמר כי קיים הסכם לגבי שחרור כל האסירים הפלשתינים עד יוני.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונה הידיעה על סיכומים שהושגו בין המשלחות הישראלית והפלשתינית?

2. האם נכון שהועבר מכתב מטעם משרדי אש"ף בישראל אל האסירים?

3. אם כן – האם אין מכתב כזה לאסירים מעודד פעילות הטרור והחבלה?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא נערך שום משא-ומתן בראשותי עם פלשתינים בענייני ביטחון.

2. אין כל הסכם על שחרור כל האסירים הפלשתינים, ולא ידוע על מכתב כזה.

3. לאור התשובה הקודמת אין מקום לתשובה על שאלה מס' 3.

גילויי אנטישמיות בבואנוס-איירס

חבר הכנסת מ' פרוש שאל את שר החוץ ביום י"ז באדר התשנ"ד (28 בפברואר 1994):

פורסם כי רבה הראשי של בואנוס-איירס הותקף בשבת, בעת שהלך עם בנו לבית-הכנסת בעיר, על-ידי ארבעה צעירים שהשמיעו קריאות שיסוי אנטישמיות, סטרו על פניו, בעטו בו והכווהו עד שנפל. יהודי ארגנטינה מזועזעים וחוששים מגל האנטישמיות הגואה.

ברצוני לשאול:

1. כיצד הגיבה ישראל כלפי ממשלת ארגנטינה, לנוכח ההתקפה על הרב וגל האנטישמיות במדינה?

2. האם ננקטו פעולות להגברת עליית יהודי ארגנטינה לישראל?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לצערנו, מתרחשות בארגנטינה תקריות אנטישמיות מדי פעם בפעם, אם גם לאחרונה הן נדירות יותר. התקרית המוזכרת בשאילתא עוררה את דאגתנו והבענו אותה באוזני שלטונות ארגנטינה. לזכותם ייאמר, כי תגובתם היתה נמרצת, שרי ממשלה ביקרו אצל הרב שהותקף, ואף הנשיא מנם עצמו הביע בפניו את הזדהותו. הגינוי הנמרץ של ראשי השלטון זכה לפרסום נרחב בארגנטינה.

2. משרד החוץ על נציגותיו משקיע תשומת לב רבה בחיזוקו של החינוך הציוני ובעידודה של העלייה מכל הגליות, בכללן ארגנטינה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לסגן שר החוץ.

סגן שר החוץ י' ביילין:

תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

דברי יושב-ראש הכנסת בעקבות חילופי גברי בראשות הוועדה לענייני ביקורת המדינה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש למסור הודעה קצרה, ומייד נעבור לסעיף הבא והחשוב שלנו בסדר-היום.

אתמול נערכו חילופי גברי בראשות הוועדה לענייני ביקורת המדינה. חבר הכנסת דן תיכון שימש כיושב-ראש הוועדה במשך תקופה של כשנתיים, ואתמול הוא העביר את השרביט בהסכמה וברוח טובה ועל-פי כל הכללים לחבר הכנסת דוד מגן.

אני חושב שיהיה זה נכון, ואני מרגיש גם צורך פנימי אמיתי לבטא כאן רגש של תודה לחבר הכנסת דן תיכון על הדרך שבה הוא הפעיל את הוועדה החשובה מאוד הזאת ועל הדרך שבה הוא הזין את הכנסת בפיריון של אותה ועדה ועזר לכולנו לחזק את תפקידנו כזרוע מפקחת.

אני רוצה לאחל לחבר הכנסת דוד מגן הצלחה דומה. תודה רבה.

הודעת יושב-ראש הכנסת בעניין סדרי הנחת חומר על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

עכשיו עניין אחר, ומייד נעבור לנושא. חבר הכנסת – בלי שמות הפעם – הניח עצומה על שולחן חברי הכנסת. אני רוצה להודיע, שחברי הכנסת אינם יכולים לשמש דוורים של שום גוף בארץ ולא יכולים להניח על שולחן חברי הכנסת מאומה – זה התפקיד של סדרני הכנסת על-פי הכללים המקובלים בבית – גם לא בתאי הדואר של חברי הכנסת.

כל אזרח ישראלי, כל קבוצה שיש לה כאב, שרוצה לבטא את עצמה, יכולה לשלוח לחברי הכנסת בדואר ישראל את החומר הנחוץ. אנחנו כמובן מדינה פתוחה וחברה פתוחה והחומר יגיע.

אני מבקש מאוד להקפיד על הכללים האלה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני לא קיבלתי.

היו"ר ש' וייס:

חלק לא קיבל. עם כל ההתרגשות וכל הכאב שבא לביטוי בעצומה, מוכרחים להקפיד על הכללים.

הודעת יושב-ראש הכנסת בעניין שלילת רשות הדיבור מחבר הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה אחרונה. חברי הכנסת, אתמול נקטתי צעד משמעותי כלפי שני חברי הכנסת – חבר הכנסת רחבעם זאבי וחבר הכנסת יוסף בא-גד. עשיתי זאת שלא ברצון ולא בחדווה. אתם יודעים שאני משתדל מאוד לכלכל את מעשינו כאן במליאה בלי צעדים משמעותיים עד כמה שאפשר. פעלתי על-פי סעיף 71א(א), (ב), (ג) וכן הלאה.

שני חברי הכנסת ערערו הבוקר בפני ועדת הכנסת כדין. התקיים דיון והנימוקים שהושמעו היו רבים ומרתקים, לדעתי. בין היתר היה נימוק קונסטיטוציוני, שהעלה אותו חבר הכנסת רחבעם זאבי, ולדעתי אני לא פירשתי נכון את התקנה.

סעיף 71א(א) קובע: הציג חבר הכנסת מעל דוכן הנואמים של הכנסת או בהנמקה מהמקום חפץ כלשהו או עשה מעשה שאינו הולם בנסיבות העניין, יורה לו יושב-ראש הכנסת וכו'.

הטענה היתה שמדובר רק במקרים של הצגת מיצג מעל דוכן הכנסת, או תוך כדי הנמקה מהמקום, כלומר בזמן רשות דיבור ולא בדרך אחרת.

ועדת הכנסת קיימה דיון, לדעתי חשוב מאוד, ראשוני, אבל חלקי. התוצאה היתה שבשלב מסוים התקבלה הצעתו של חבר הכנסת דוד מגן שאני אשקול את העניין מחדש, בהסכמתו של יושב-ראש הוועדה וכן הלאה.

העניין הוחזר אלי.

רחבעם זאבי (מולדת):

ההצעה שלו היתה שאנחנו נמשוך זאת.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, אני מבין. שני חברי הכנסת משכו את הערעור.

לא היה לי די זמן היום לבדוק את העניין החוקתי. מכיוון שזו פעם ראשונה שיושב-ראש הכנסת מפעיל את התקנה, לא הייתי רוצה לעשות טעות – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מה תעשה, תחזיר להם את המטריות?

היו"ר ש' וייס:

דקה אחת, באמת. תאמינו לי שהנושא היה לא נעים וציער אותי מאוד.

אני נתון כאן בין שתי פרשנויות. יש פרשנות של היועץ המשפטי של הכנסת, שהיא תומכת חד-משמעית בפרשנות של חבר הכנסת זאבי.

יש פרשנות אחרת, כבדה מאוד, הסבורה שהביטוי "שאינו הולם בנסיבות העניין" הוא סוחר וכולל כל סוג של הצגת מיצג גם לא בהקשר של רשות הדיבור.

הנטייה שלי, המשפטית, האינטלקטואלית היא לקבל את הפרשנות המרחיבה. אני עומד להחזיר את שאלת הפרשנות לסעיף הזה לוועדת הכנסת מהר ככל האפשר.

אני עצמי סבור שהסנקציה שנקטתי היתה במקומה. עם כל הרצון הטוב לקיים את החיים שלנו כאן ברוח אחרת, אנחנו נאלצים לעשות את זה, ואני עומד עליה.

אבל אני לא רוצה לפסוק סופית לפני שהעניין העקרוני יובהר. אז, אם תתקבל הפרשנות שלי, יוכלו שני חברי כנסת לערער שוב ויתקיים דיון.

סעיף 71א(ג)(2): ערעור לפי סעיף זה יוגש באמצעות יושב-ראש הכנסת. הוגש הערעור, תישלל זכות הדיבור רק ביום בו הורה היושב-ראש על כך, ויתרת התקופה של שלילת הזכות תידחה עד לאחר מתן ההחלטה.

לפיכך, אני רוצה להודיע: אתמול נשללה מחברי כנסת זכות הדיבור. יום אחד כבר היה, יש עוד יומיים. כדי שהצדק יראה, אני דוחה את ביצוע החלטתי עד שהעניין יובהר בוועדת הכנסת. על כל פנים, אני עדיין סבור שנקטתי צעד נכון, ואני חושב לנקוט אותו, אלא אם כן תהיה פסיקה שאינני זכאי לפרש כך את התקנון. על כן, היום הם יוכלו להשתתף בדיון. את כל החומר מייד אעביר גם ליושב-ראש ועדת הכנסת.

הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד-1994, בקריאה ראשונה, מטעם הוועדה לביקורת המדינה. יציג את ההצעה יושב-ראש הוועדה לביקורת המדינה, וזאת הזדמנות לברך אותי שוב עם הכניסה לתפקידו.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, להסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל זכויות היסטוריות גדולות, אלא שבשנים האחרונות נשתנה אופיה, נשתנה גם שמה, ואנו מוצאים את עצמנו בימים הללו רתוקים ומרותקים למערכת בחירות ייחודית אשר מושכת את תשומת לבו של הציבור, ולצער הרב – אני מביע את דעתי האישית – המערכת הזו גם משבשת את עבודת הכנסת, וכבר נקבע שהכנסת לא תערוך דיונים ביום הבחירות להסתדרות, יום שלישי הבא, 10 במאי.

לא רק מהסיבה הזו, אני חייב לומר, אבל גם מהסיבה הזאת, ומסיבות אחרות, חשבנו בוועדה לענייני ביקורת המדינה, בעצה אחת עם מבקרת המדינה גברת מרים בן-פורת, להימנע מלהניח את דוח מבקר המדינה על שולחן הכנסת ב-10 במאי 1994, הוא התאריך המצוין בחוק המקורי, בסעיפים 16 ו-19 לחוק מבקר המדינה. נותרו שתי אפשרויות: או להקדים את הנחת הדוח, והאפשרות הזאת נשקלה ונדחתה, כי לא רציתי ולא רצינו ששמץ של חשד ידבק בנו כאילו אנו רוצים לפרסם את ביקורת המדינה לפני מועד הבחירות להסתדרות הכללית ולשרבב ולערב את הביקורת עם מערכת הבחירות להסתדרות הכללית, מערכת בחירות שהיא סוערת ממילא. מכאן שנותרה לנו האפשרות האחרת, והיא לדחות את מועד הנחת הדוח. אנו מבקשים כי על אף האמור בסעיפים 16 ו-19 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב], הדין-וחשבון על תוצאות הביקורת שנערכה במהלך שנת הכספים 1993 והדין-וחשבון על מאזן זכויותיה והתחייבויותיה של המדינה ליום ז' בטבת התשנ"ג, 31 בדצמבר 1992, יונחו על שולחן הכנסת ביום ח' בסיוון התשנ"ד, 18 במאי 1994. זה הנוסח שאנו מציעים כהוראת שעה.

אני רוצה להדגיש שוב בפני החברים, כי לפי הוראות סעיף 16 לחוק, סעיף 16 המקורי והידוע, הדין-וחשבון הזה, המדבר על ביקורת המדינה, יונח בפני הכנסת בתום 12 שבועות ממועד המצאת הדוח לשר הכלכלה והתכנון, להערותיו.

סעיף 19 לחוק קובע הוראה זהה לגבי הדין-וחשבון על מאזן זכויותיה והתחייבויותיה של המדינה.

הדוח השנתי, דוח 44, הומצא לשר הכלכלה והתכנון, כמצוות סעיף 15 לחוק, ביום ד' באדר התשנ"ד, 15 בפברואר 1994, ומועד הנחתו על שולחן הכנסת, לפיכך, כ"ט באייר התשנ"ד, 10 במאי 1994. אנו מבקשים, לאחר שהפעלנו את כל מערכת השיקולים, לדחות את המועד בשמונה ימים, כך שהדוח יונח ב-18 במאי 1994.

אני חושב שמיותר לפתח כאן מערכת דיונים מיוחדת. אני חושב שהכנסת צריכה להיזהר הפעם שלא לערב את עצמה במערכת הבחירות להסתדרות הכללית, ואני מקווה שהדיון יהיה קצר, קולע ותכליתי.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת דוד מגן.

חברי הכנסת, נרשמו 25 משתתפים, ואני סוגר בזאת את רשימת המשתתפים. אומרים לי שיש עוד אחד – חבר הכנסת מאיר שטרית. בסדר. אני סוגר את הרשימה. אני ממליץ על שלוש דקות לכל מתדיין, אבל אם יש למישהו בשורה מיוחדת, נוסיף לו דקה.

חבר הכנסת חגי מירום ראשון.

חגי מירום (העבודה):

אני מוותר.

היו"ר ש' וייס:

למה?

חגי מירום (העבודה):

כי אני צריך להתארגן. אפשר לדחות את תורי?

היו"ר ש' וייס:

כן, אני מוכן לדחות.

דן תיכון (הליכוד):

הדיון יהיה קצר, כי מרבית המשתתפים לא נוכחים.

היו"ר ש' וייס:

לכן אהיה גם גמיש.

אני לא אקרא את השמות של מי שאיננו נוכח; יש בחירות להסתדרות ואני מבין שזה "חם". חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – בבקשה, אחריו – חבר הכנסת דן תיכון, ואחריו – חבר הכנסת חגי מירום, אם יהיה מוכן. אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית, והרשימה סגורה. ארבע דקות, חבר הכנסת ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, יש לי הודעה חשובה: מכיוון שאני מניח שראש הממשלה כבר במצרים וממלא-מקום ראש הממשלה ביומיים הקרובים יהיה ישראל קיסר, אני רוצה להודיע בזאת שישראל, במשך יומיים, הופכת לקיסרות. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, בראשית דברי אני מבקש לציין את חילופי החברים בוועדת ביקורת המדינה, בראשות הוועדה. אני עקבתי זמן קצר מאוד אחרי עבודתו של היושב-ראש היוצא, חבר הכנסת דן תיכון, ובחלק ניכר מהזמן מתוך חופשה שהייתי בה במשך שנה-וחצי, ואני חושב שעשית עבודה טובה והעלית את הוועדה לביקורת המדינה לרמה חדשה, בלתי ידועה לפני כן, של פעילות ושל עבודה יסודית מאוד וחשובה מאוד. אני מקווה שחבר הכנסת דוד מגן, היושב-ראש החדש, ימשיך בדרך, ומאחר שיש לו מעלות נוספות, הוא יעלה את הוועדה למעלה נוספת. הוועדה היא חשובה, אחת הוועדות החשובות ביותר בכנסת, ותורמת לאחד מיסודות החיים הדמוקרטיים שלנו.

אשר להצעת החוק, אני כמובן תומך בה, אבל אני מבקש להתייחס להצעה שהתקבלה אתמול בכנסת. דוד מגן, אתה כמעט בית-חרושת לייצור חוקים, ואתמול בערב, בשעה מאוחרת, דומני שנשארת כמעט לבד כדי לאשר הצעת חוק שהבאת ועל-פיה הכנסת מאפשרת למבקר המדינה, בהיבחרו, לעמוד לפני הכנסת ולשאת נאום. אני הייתי מבקש, שכשתדונו בהצעה בוועדה לביקורת המדינה, שאליה היא הועברה, תשקלו שוב את הנושא.

אני חושב שמבקר המדינה – ואנחנו יוצרים כאן חוק לדורות – אין זה מן הראוי שיעמוד בפני גוף פוליטי, הכנסת, לאחר היבחרו, ויכול להיות נתון לביקורת של הכנסת על אישיותו ועל הבחירה, אם היא היתה נכונה, והממשלה תותקף בקריאות ביניים של חברי כנסת, בהערות של חברי כנסת, אל מול פני האומה. מבקר המדינה הוא רשות שכולנו מכבדים אותה אפריורי, מראש, מעצם תפקידה, ורשות כזאת, אם היא תעמוד כאן ותדבר ותופיע לאחר היבחרה, הרי זה יכול להיות פתח לאחר מכן לאפשר לאנשים נוספים, שמצהירים אמונים בפני הכנסת, לבוא ולעמוד ולדבר כאן ולהופיע בפני הגוף הפוליטי הזה. למשל, נשיא המדינה. גם הוא מצהיר אמונים בפני הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

הוא נואם.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

הוא נואם.

היו"ר ש' וייס:

הוא מודה על הבחירה ונואם. אני מבין שזה היה מקור ההשראה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני חושב שאין כאן נאום. הוא מודה על הבחירה, אבל אין כאן זכות – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, הוא נואם, עם פרוגרמה, כן. וזה לוקח לפעמים זמן. אני לא מתערב, אני רק אומר לך שהוא נואם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

על כל פנים, אני חושב שפתח כזה יכול להיות. לגבי מבקר המדינה, בגלל מעמדו, בגלל תפקידו, בגלל הנושאים הרגישים שהוא עוסק בהם, בגלל העימות שמטבע הדברים יכול להיות, בפוטנציה ובעבר, לגבי נושאים פוליטיים שהוא מטפל בהם, אני חושב שאנחנו צריכים להימנע מלאפשר לו בחוק לעמוד בפני הכנסת ולדבר.

אני אומר את הדברים האלה מאחר שאתמול נבצר ממני, כאמור, לדבר. רציתי לומר את זה בדיון על הצעת החוק. אינני יודע מתי זה יגיע לדיון בוועדה. לפי הקצב שאתה עובד בו, חבר הכנסת מגן, אתה בוודאי תביא את זה מהר מאוד לקריאה שנייה ושלישית. הייתי מבקש שהנושא הזה יידון ברוח הדברים שנאמרו, ואני מבקש שתביא את עמדתי לפני הוועדה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת ויינשטיין. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, טוב עושה הכנסת שהיא מחוקקת את החוק הזה כהוראת שעה. וטוב עשתה הכנסת כשקבעה לוח זמנים ברור, קבוע, שלא ניתן לדחייה. לפי מיטב זיכרוני, אכן היו בעבר כמה הוראות שעה שדחו את מועד פרסום הדוח. שהרי ממה נפשך – ואני אומר זאת, כי לא בלב שלם אתה תומך בחקיקה מן הסוג הזה.

בימי מבקר המדינה נבנצל, דומני, המבקר השני בתולדות המדינה, נאמר ש"אורך חיי המדף" של הדוח נמדד ביום עד יומיים. זאת אומרת, כל המדינה עוסקת בדוח מבקר המדינה במשך יום אחד עד יומיים, ולאחר מכן הוא מפאר את הספריות למיניהן, שהרי יש לו עטיפה יפה והוא נראה טוב כשמצלמים את המראיין.

בשנים האחרונות נטענו טענות באשר לחוסר השיניים של דוח מבקר המדינה. ואם נאמר שאורך חיי המדף שלו הוא יום עד יומיים, ואין למבקר המדינה שיניים, מכאן החשיבות של יום פרסום הדוח. שהרי הפרסום והביקורת שמלווה את הפרסום הם חלק חשוב ביותר מן הדוח. ואם נצרף ליום הפרסום את הדיון בוועדה לענייני ביקורת המדינה, הרי זה מה שעומד לרשות ביקורת המדינה, אלה הכלים, זאת אומרת יום הפרסום, הפרסום שמלווה את יום הפרסום במשך יומיים, שלושה ימים, ולאחר מכן הדיון בוועדה לענייני ביקורת המדינה והמסקנות שמובאות, ולא תמיד הובאו מסקנות לדיון ולאישור של מליאת הכנסת.

לכן, משנוכחנו לדעת שיום פרסום הדוח אכן נופל ביום הבחירות להסתדרות, ודומני שהכנסת החליטה שלא להתכנס באותו יום, ומכאן שגם לא יהיה אפשר להניח את הדוח על שולחן חברי הכנסת, שהרי הכנסת תהיה נעולה, טוב עשתה מבקר המדינה כאשר פנתה לכנסת, כאקט חד-פעמי, בבקשה לדחות את הפרסום מ-10 בחודש ל-18 בחודש.

אני חושב שהפרסום הוא חלק חשוב, ותיטיב הכנסת לעשות אם תעביר במהירות את הוראת השעה, ולו רק כדי שלא נחזור על האקט הזה פעם נוספת.

בהזדמנות זו, מאחר שמדובר כאן ביום הבחירות להסתדרות, אני פונה אליך, אדוני היושב-ראש, אל שר האוצר, אל שר הבריאות שנמצא כרגע במצרים, ומבקש שכל המתקנים של קופת-חולים לא ישמשו ככלי עזר ביום הבחירות – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

של כל קופות-החולים.

דן תיכון (הליכוד):

– – – של כל קופות-החולים, ללא יוצא מן הכלל, אל ישמשו ככלי עזר וכמכשיר עזר למפלגות השונות, ובעיקר למפלגת השלטון בהסתדרות.

אני גם קורא לשר האוצר לומר למנכ"ל בנק הפועלים וליושב-ראש מועצת המנהלים שלא לגייס את עובדי בנק הפועלים ביום הבחירות כעובדי קלפיות או כמסייעים למפלגה מסוימת. בנק הפועלים שייך היום למדינת ישראל על-פי חוק, ואין רשות לגייס את העובדים. אני יודע שנעשה ניסיון. היתיב לומר לי היום יושב-ראש הנהלת קופת-חולים פרופסור דן מיכאלי, שהוא יורה היום למנכ"ל להוציא הוראה שלא תיתן דריסת רגל לגופים פוליטיים בקופת-החולים של ההסתדרות.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אבל מותר לעובדי מדינה מרצונם הטוב להיות מעורבים.

דן תיכון (הליכוד):

לכל אחד מותר מרצונו הטוב, אבל אסור להכריח, אסור לרמוז לאנשים שיתחשבו במעשיהם ביום הבחירות. חבר הכנסת זיסמן, אתה יודע שבעבר בנק הפועלים כולו גויס לטובת יום הבחירות ככלי עזר למפלגה מסוימת. יכול להיות שבעבר זה היה מותר, אבל מן הרגע – – –

רענן כהן (העבודה):

היום בנק הפועלים נגדנו. הוא אתכם. מה אתה רוצה?

דן תיכון (הליכוד):

הרי אני לא אמרתי בעד מי בנק הפועלים. אני מתריע על תופעה ומזהיר. בנק הפועלים הפך, דומני באוקטובר, על-פי חוק, כדוגמת בנק לאומי וכדוגמת בנק דיסקונט ובנק המזרחי, לרכוש המדינה. משעה שהפך רכוש המדינה, חייבים לשמור על הכללים הללו. בעבר אולי זה היה מותר; גם אז התרענו. היום אנחנו אומרים במפורש שזה בניגוד לחוק. וחייבים לשמור על התקשי"ר, אם כי לא החלנו את התקשי"ר על עובדי בנק הפועלים.

כאמור, אני קורא לציבור העובדים באותם מוסדות שלא להיאנס, לשמור על הכללים הללו כחלק ממערכת בחירות הוגנת שמתקיימת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית, אחרון הדוברים בחוק זה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני ביקשתי את רשות הדיבור בחוק זה. אני רשום כמס' 17.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו הולכים לפי סדר. לא היית פה.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש לי הצדקה להיעדרות. אני מבקש להתחשב בזה. בסך הכול יש לי הערה של דקה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גם אני מבקש לאפשר לי הערה.

היו"ר ש' וייס:

טוב, באופן יוצא מן הכלל אפשר הערה מן המקום לחברי הכנסת בא-גד ורענן כהן. ולהבא אני מבקש שתהיו כאן כשקוראים בשמכם. בבקשה, חבר הכנסת מירום.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, זאת באמת הזדמנות לעמוד כאן על דוכן הכנסת ולומר דברי ברכה ליושב-ראש היוצא של הוועדה לענייני ביקורת המדינה חבר הכנסת דן תיכון, שנשא בעול התפקיד של יושב-ראש הוועדה במשך כמעט שנתיים. לפי דעתי, הוא עשה את זה למופת, הפעיל את הביקורת בהגינות, יצר יחסים שמחויבים מן התפקיד עם מבקרת המדינה, וניהל עבודה משותפת, אבל ללא מורא ומתוך כוונה לבחון את הדברים לגופם. אני חושב שהוא היה יושב-ראש למופת, ואני מברך אותו על הצגת התכלית היפה שהוא עשה במשך השנתיים האחרונות.

אני כמובן מברך גם את חבר הכנסת דוד מגן שנכנס עכשיו לתפקיד יושב-ראש הוועדה. אין לי כל ספק שחבר הכנסת מגן אחז בכל הכלים הדרושים, האישיים והאינטלקטואליים, ומבחינת ההיכרות עם המערכת, גם בהיותו בעבר שר ומבוקר, ואני חושב שיש לו כל האפשרויות להיות יושב-ראש מוצלח, ואני מברך אותו על כך.

חברי הכנסת, אני אסכים להצעת החוק המוגשת כאן, ואני רוצה לומר שאני יכול להבין את ההיגיון. מדובר כאן בהוראת שעה. אבל צריך להיות ערים לכך שכל פריצה במסגרות הללו שהן מסגרות שהוכתבו וקבעו 12 שבועות להנחה על שולחן הכנסת, ממועד המצאת הדוח לשר הכלכלה והתכנון, כל פריצה כזאת יוצרת תקדימים לא נוחים אפשריים בעתיד. כי ליצור הוראות שעה אחרות, זה לא מומלץ כל כך. צריך להיזהר בדברים הללו.

השנה זה יוצא באמת במועד שאנחנו החלטנו שהכנסת לא תעבוד בו בכלל. זאת אומרת, לו היה מונח כאן הדוח על שולחן הכנסת, זו היתה הנחה שאינה הנחה.

היו"ר ש' וייס:

עקרה.

חגי מירום (העבודה):

היא היתה הנחה עקרה. בסופו של דבר, היה יוצא שהדוח לא הונח על שולחן הכנסת במובן היכולת של חברי הכנסת לעיין בו, והיה מתפרסם בכל זאת כתוצאה מכך שהוגש.

דן תיכון (הליכוד):

אבל לא היה אפשר לפרסם.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

למען ההגינות אני רוצה לומר, שכאשר התחלנו לחשוב על האפשרות לשנות את התאריך, לא ידענו בוודאות שהכנסת לא תתכנס ב-10 במאי.

חגי מירום (העבודה):

ואז אתם הכנסתם את זה מן הטעם של קיום הבחירות להסתדרות, וממילא הכנסת לא תהיה בעבודה באותו יום, או אולי גם הפוקוס הלאומי יהיה הרחק מן הביקורת הזאת. אני יכול להבין את הדברים האלה. במיוחד אופוזיציה לוחמת או ראווה, טבעי שהיא תרצה שתהיה חשיפה לדוח הזה.

זה נראה לי חשוב מבחינת הנוהל. חבר הכנסת דוד מגן, יוזם הצעת החוק, אני מבין שזה מטעם הוועדה אבל ביוזמתך.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

לא, לא, זה מטעם הוועדה.

חגי מירום (העבודה):

בסדר, זה מטעם הוועדה. לדעתי, חשוב מאוד שתחוקקו את החוק הזה עד תום הדיונים מחר. מן הטעם שחשוב שיהיה זמן מתאים – אני יודע שבאופן תיאורטי אנחנו יכולים לסיים את החקיקה הזאת אפילו ביום שני בשבוע הבא, אבל אני חושב שצריך להשאיר מרווח זמן מספיק על מנת שאפשר יהיה להתארגן לכך גם במשרד – – –

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

תוכל לעזור לנו אם תדבר עם יושב-ראש ועדת הכנסת.

חגי מירום (העבודה):

אתה יודע שאתם תקבלו כל סיוע. אם תונח מחר בקשה להקדים את הדיון, היא תאושר. אני חושב שיש טעם בכך שהחקיקה תואץ, ונדע בסוף השבוע הזה שהחוק לא יונח ביום שלישי בשבוע הבא אלא ביום רביעי, ומשרד מבקר המדינה ידע על כך. נראה לי שזה תקין. לכן, ועדת הכנסת לא תעמיד שום קשיים בעניין זה, אם תהיה בקשה.

ועוד אני רוצה להעיר כאן הערה אחרונה. הדוח הזה, מעת שהוא מונח על שולחנו של שר הכלכלה, אמור להיות חסוי ותוכנו אינו אמור להתפרסם. יש הקפדה על כך, כי מדובר בעניינים שונים, בהמתנה לתגובות משרדים, בגורלם של שרים ובהתנהגותם, דברים שונים מונחים במידה מסוימת בתוך הדוח.

אבל אני מוכרח להגיד, שהשנה הזאת היתה פריצה מאוד לא סימפתית.

מאיר שטרית (הליכוד):

אתמול זה היה בעיתון.

חגי מירום (העבודה):

לא רק אתמול בעיתון, אלא גם קודם לאתמול היתה זרימת מידע או נזילה של מידע שהיה בתוך הדוח הזה והחל לצאת החוצה.

דן תיכון (הליכוד):

אתמול לא היתה פריצה. אתמול הסתמכו על הדוח מלפני שנה.

חגי מירום (העבודה):

יכול להיות.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו מדברים על הדלפה של דוח על משרד הבינוי והשיכון.

חגי מירום (העבודה):

על זה אני מדבר.

היו"ר ש' וייס:

זזה היה על שנת 1992.

דן תיכון (הליכוד):

כי חבר הכנסת מאיר שטרית רמז שהיתה – – –

חגי מירום (העבודה):

אני לא יודע מה היה אתמול. אני רמזתי על דברים אחרים מסוג אלה שאתה דיברת עליהם כאן, חבר הכנסת דן תיכון. אני חושב שקיימת חובה לא רק בחוק, אלא גם באתיקה, גם בניהול העניין, שלא יודלף, ושמשדך הכלכלה והתכנון יקפיד מאוד שהחומרים הללו יופצו לראשונה בעת שהדוח מונח על שולחן הכנסת ולא בטרם עת. תודה רבה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כן, אבל ההדלפה היתה מהממשלה כנראה, וזו פעם ראשונה.

חגי מירום (העבודה):

אני לא ייחסתי את זה למישהו אחר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה ממש דבר גדול.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

בלי שום קשר להערותיו האחרונות של חבר הכנסת חגי מירום ולכל האסוציאציות, עכשיו ידבר חבר הכנסת מאיר שטרית. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני רוצה להצטרף לעמיתי וידידי חבר הכנסת חגי מירום ולברך את חבר הכנסת דן תיכון, יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה בשנתיים האחרונות, על אופן מילוי תפקידו. אני חבר, יחד אתו, זה כ-15 שנה בוועדת הכספים, כמעט ברציפות, להוציא קדנציה שהייתי בה מחוץ לכנסת, והוא עושה שם עבודה נאמנה ובחריצות רבה ביותר.

היו"ר ש' וייס:

13 שנה. אנחנו מאותו מחזור. נבחרנו ב-1981.

דן תיכון (הליכוד):

עוד כמה ימים – 13 שנה.

מאיר שטרית (הליכוד):

13 שנה, אני מצטער, טעיתי. טוב שאמרתי כ-15 שנה.

אני חושב שגם בוועדה לענייני ביקורת המדינה הצלחת, חבר הכנסת דן תיכון, להשיג שני דברים חשובים מאוד. האחד, שכל נושא שמחייב התייחסות של הוועדה אכן הגיע לדיון בוועדה. השני, שהוועדה קיבלה ביטוי יוצא מן הכלל בתקשורת, בעיתונות, ביטוי שהרתיע רבים שמא יגיעו אל שולחן הוועדה. זה בעצם תפקידה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה, להיות הכלי המסייע למבקרת המדינה כדי שיהיו נהלים תקינים. אני מברך אותך.

אני מברך גם את ידידי חבר הכנסת דוד מגן שנכנס לתפקיד יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה. גם כאן אין לי שום ספק בדבר הצלחתו. ידועים מאוד החריצות שלו, הידע והדבקות במטרה, ואין לי שום ספק שתפקיד הזה נראה את הדברים הלכה למעשה בשנתיים הקרובות.

אדוני היושב-ראש, אשר לחוק עצמו, מלכתחילה אני אומר שאינני מתנגד לו, אתמוך בהצעת החוק. אבל אני חושב שכלל צריך באמת לחשוב ולהיזהר שלא ליצור הוראת שעה לכל דבר ולכל אירוע שקורה. יותר מדי משתמשים במושג הזה של הוראת שעה. הוראת שעה לחקיקה בנושא הול"לים, להארכת התוקף, זו כבר פעם שלישית שמבקשים להאריך. יש עשרות חוקים שלגביהם יש הוראות שעה.

נכון שיש חיסרון בכך שבאותו יום הכנסת לא מתכנסת, אבל כאשר החוק הזה נחקק בקריאה טרומית זה עוד לא היה ברור. יש חיסרון בכך שבאותו יום מתקיימות הבחירות להסתדרות. אבל אני חושב שלא היה קורה שום אסון לו היה הדוח מונח באותו יום, גם אם הכנסת לא מתכנסת וגם אם יש

בחירות להסתדרות. צריך להכניס את כל יתר הדברים במדינה למשטר קבוע, בלי הוראות שעה מבוקר עד ערב.

אני אומר זאת לאו דווקא על רקע החוק הנוכחי אלא בכלל על תהליך החקיקה. הוראות שעה בתהליך החקיקה הן תמיד חיפוש דרך לעקוף את תהליך החקיקה הרגיל. במקרה הספציפי זו אומנם לא המטרה של החוק, אלא המטרה היא לגופו של עניין. אבל ככלל, צריך להיזהר בעניין הזה.

ודאי שכל הנימוקים שהובאו בדברי ההסבר הם הגיוניים בעיני, וכל אחד מהם ראוי שבגללו תידחה הנחת החוק. אם כי, למען האמת, ניתן היה גם להניח את החוק שבוע קודם, בידיעה שבאותו יום תהיינה בחירות להסתדרות, והדבר הזה ידוע לא מהיום אלא מלפני חמישה חודשים.

אני אומר את זה בכוונה, רק כדי שלא לגרום לכך שהחוק הזה יהיה תקדים ליתר החוקים, שבכל דבר במקום חקיקה תבוא הוראת שעה.

אני אתמוך בחוק הזה, ואני בטוח שמאחר שהוא נדחה עכשיו ויונח על שולחן הכנסת רק בשבוע שלאחר השבוע הבא, הוא יזכה לתשומת הלב הראויה, לדיון הראוי, גם של הוועדה, גם של הכנסת, גם של התקשורת, והרי זו מטרת הדוח.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חבר הכנסת רענן כהן, מהמקום. אחריו – חבר הכנסת יוסף בא-גד.

רענן כהן (העבודה):

אני מודה ליושב-ראש, אודה לחבר הכנסת בא-גד שאפשר לי לדבר לפניו, כי משעה 17:00 עד 19:00 יש שאלות ותשובות בנושא חוק חייילים ומשוחררים.

היו"ר ש' וייס:

אבל להבא – לא דרך המרכזייה של הכנסת, כי יש התפוצצות.

רענן כהן (העבודה):

קיבלתי את ההערה הזאת.

דן תיכון (הליכוד):

רענן כהן (העבודה):

קודם כול אני רוצה להגיד תודה לחברי חבר הכנסת דן תיכון על העבודה המשותפת בוועדה. אני חושב שהתקופה הזאת פשוט ראויה לשבח על העבודה, על החברות ועל התרומה הכללית שתרמנו במסגרת עבודת הוועדה.

אין לי ספק שידידי חבר הכנסת דוד מגן יעשה את המלאכה, ואנחנו נעשה הכול כדי לסייע לו. גם הוא בוודאי יזכה לאותן תשבחות על המעשה, כפי שאני מכיר אותו בעבודה המשותפת שלנו.

לגופו של עניין, ראשית, כחבר הוועדה אני מסכים לחוק, ומעבר לצעד הפורמלי של החקיקה, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר שמערכת כזאת יכולה לאפשר לחברי הכנסת הסתכלות על תמונה כוללת של מבנה מסוים וממנו להסיק מסקנות לגבי דרך החשיבה, דרך הסקת המסקנות, ונדמה לי שהתרומה הזאת של הוועדה, שמנסה להביא אותה היום לכאן – ואני בהחלט מסכים, אחרי 10 במאי – היא חשובה מאוד, היא נותנת לנו ראייה כוללת, והלוואי שנמשיך בכיוונים כאלה, לראות תמונות כלליות, כי מהתמונות הכלליות נוכל ללמוד על הדברים הקטנים, כדי שנוכל להגיע להחלטות שלנו מתוך שיקול דעת נכון. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת בא-גד, בבקשה, המיקרופון שם.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בלי להידבר תחילה עם חברי הכנסת חגי מירום ומאיר שטרית, אני מתנגד לשינוי ולהארכת תוקף הוראת השעה, כי אני חושב שאנחנו צריכים להרגיל את עצמנו שמלה היא מלה והבטחה זו הבטחה וקביעת זמן היא קביעת זמן. אם בית-המחוקקים לא יעמוד בזה, מי יעמוד בזה?

יש פה נימוק, הפעם נימוק סביר: בגלל יום הבחירות להסתדרות, שבו הכנסת לא יושבת, ומאחר שכבר היו בפעמים קודמות חוקים ושינויים בתאריכים בהוראת שעה, ולא תמיד מטעמים כשרים, אני מבקש לתמוך בהצעה. אם עדיין ניתן לעמוד בלוח הזמנים בשינוי יום, נעמוד בו, ואם לא ניתן, הפעם יש להסכים, אבל להבא אין להסכים לשינויים. הכנסת חייבת לשמש דוגמה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מגן, אתה רוצה להשיב?

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

כן, שלושה משפטים.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעיר הערה, ברשותך.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

חשוב מאוד שהחוק יגיע לקריאה שנייה ולקריאה שלישית מחר, שאם לא כן – – –

היו"ר ש' וייס:

יש הבטחה של חבר הכנסת חגי מירום.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה גם להסביר, שהרי אם לא כן, יכול להיווצר מצב שביום שלישי לא יניחו את הדוח, אבל העיתונאים יסתמכו על החקיקה הקיימת, והחקיקה הקיימת תאפשר להם בעצם לפרסם ביום שלישי את ממצאי הדוח.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, לי אין התנגדות שאפילו הערב, אם זה אפשרי, ועדת הכנסת תכין אותו, ומחר נכניס אותו לסדר-היום, כי יש פה הסכמה כל כך רחבה שאין לנו בעיה קונסטיטוציונית.

בבקשה, חבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, ראשית, אני רוצה להבהיר: מתוך דברי המתדיינים אפשר היה להבין – אולי לא הבהרתי את עצמי בהצגת הנושא – כאילו הקביעה שב-10 במאי הכנסת לא מתכנסת היא הסיבה ליוזמה לדחיית מועד הנחת דוח מבקר המדינה, ולא היא. הזכרתי את זה בהמשך. כאשר הוועדה יזמה את הרעיון להפריד בין המועדים – תראו בדברי ההסבר – הסתפקנו במלה "לפיכך". קבענו: זה מועד הבחירות להסתדרות. לפיכך – – – וחזקה על חברי הכנסת שידעו לפרש את המלה "לפיכך" איש איש לפי הבנתו, לפי ניסיונו ולפי השערותיו. זו הערה אחת. ברור שבהמשך, כאשר שמענו וידענו שהכנסת קיבלה החלטה שלא להתכנס ב-10 במאי, בוודאי היוזמה הזו נתחזקה.

הערה נוספת. אדוני היושב-ראש, אנחנו תמיד מצליפים בעצמנו ולא תמיד אומרים מלה טובה לחברי הכנסת, ואני חייב לומר כאן מלה הקשורה במין חשש אישי שהיה לי. עכשיו אני נאנח אנחת רווחה. חששתי מאוד שהדיון סביב הוראת השעה הזו, שהיא למעשה עניין טכני, עלול להפוך מעין סימפוזיון, ויכוח ושיחה הקשורים למערכת הבחירות להסתדרות הכללית, וחברי הכנסת ינצלו את הבמה כדי לערוך תעמולה. וברוך השם, חברי הכנסת ראו את העניינים בפרופורציה הנכונה, ולחברי הכנסת אשר ראו את העניין ולא את מה שלא שייך לעניין מגיעות מחמאה וברכה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת המעורבים נמצאים עכשיו במערכת הבחירות, ואנחנו כאן לבד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל עדיין אין הסבר למה השבתון ביום הבחירות להסתדרות, בשעה שאין שבתון ביום הבחירות המוניציפליות.

היו"ר ש' וייס:

אין שבתון.

יוסף בא-גד (מולדת):

שבתון של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אני אשיב.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

זה לא שייך לנושא, בוודאי לא אני צריך להשיב על כך. יושב-ראש הכנסת ישיב, אם ירצה.

והערה שלישית ואחרונה. אדוני היושב-ראש, אנחנו בהחלט נבקש – ומזכיר הכנסת נמצא כאן – פטור מחובת הנחה, כך שהדיון יהיה – – –

היו"ר ש' וייס:

תעשו כל מה שמותר על-פי החוק, ויש הבטחה לשיתוף פעולה מצד יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום.

חברי הכנסת, אנחנו נצביע, ומייד אשיב לחבר הכנסת יוסף בא-גד.

רבותי, אנחנו מצביעים על הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד–1994, מטעם הוועדה לענייני ביקורת המדינה, בקריאה ראשונה. מי תומך בהצעת החוק? אם הצעת החוק תאושר, מה שסביר מאוד, היא תעבור לוועדה לענייני ביקורת המדינה להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד-1994,

לוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שבעה תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר בקריאה ראשונה.

ברשותו של ידידי חבר הכנסת שילנסקי, אני צריך למסור הודעה, ומייד אחר כך נתחלף. חבר הכנסת בא-גד ואחרים, נשיאות הכנסת המליצה על כך שביום שלישי הבא אנחנו לא נתכנס, מכיוון שעל רקע הניסיון של הבחירות המוניציפליות למדנו שנשארו במליאה כל כך מעט חברי כנסת, שזה התקבל ציבורית לא יפה. אבל כדי שלא לבטל זמן, אנחנו נקיים דיון ביום חמישי הבא, כך שהכול יצא בסדר. אגב, ההצעה היתה של סגן יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת עובדיה עלי, כך שתבין שזה התקבל על כתפיים פוליטיות רחבות מאוד. תודה רבה.

הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 18) (מענק נכות), התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת זאב בנימין בגין להביא בפנינו את הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 18) (מענק נכות), התשנ"ד-1994. בבקשה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא בלב קל אני עולה לדוכן כדי להגיש לקריאה ראשונה את הצעת החוק הזאת. היא עוסקת בנושא קשה: צדק במצב שבו המשאבים מוגבלים. זה תמיד לא קל, קל וחומר כאשר אנחנו שואלים את עצמנו, מה הוא התגמול הצודק, האם יש פיצוי צודק לנכות שנגרמה בכלל, ובוודאי עקב השירות הצבאי, שהוא שירות חובה במדינת ישראל, ויהיה כזה עוד שנים רבות.

צריך לומר באופן כללי לגבי שירותי השיקום, הסעד שמגיש אגף השיקום במשרד הביטחון לא רק לנכים, אלא גם למשפחות החללים, לאלמנות, ליתומים, אין לו אח ורע לעוצמה, לדאגה ולמשך הטיפול בנפגעים במערכות ישראל או בהתכוננות לקראתן. אבל החיים מזמנים לנו גם בעיות, מפני שבכל זאת במדינתנו אין תקציב בלתי מוגבל, ואחרי לימוד ועיון הגעתי למסקנה, שלמעשה המערכת הגיעה לקצה יכולתה להגיש את הסיוע הנאות לנכי צה"ל בדרגות הנכות הגבוהות. אני לא אומר מה

הוא נכה קל או נכה קשה. דווקא לעניין זה אני לא ארצה להבדיל. גם אדם שדרגת נכותו כפי שנקבעה היא 19% או 17% יכול לסבול לא מעט, אבל כך קבעו הוועדות הרפואיות על-פי הכללים שלהן.

הגענו למשבר, מפני שמתוך 62,000 הנכים הזכאים לטיפול או לסיוע של אגף השיקום, כ-45,000 הם בדרגת נכות הפחותה מ-20%. ברור שהם, בפניותיהם המוצדקות, יוצרים עומס כזה על לשכות השיקום, המצומצמות בכוח האדם שלהן, עד כדי כך שלא נותר הזמן הנאות לטפל כהלכה גם במשפחות הנספים וגם בנכים שדרגת נכותם למעלה מ-19%. בעשר השנים האחרונות, פחות או יותר, הוכפל כמעט מספר הזכאים לטיפול אגף השיקום, ואילו מספר עובדי אגף השיקום במשרד הביטחון לא השתנה.

שאל גוטמן (מולדת):

שישנו את זה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כבוד חבר הכנסת גוטמן, לא יועיל שנאמר "שישנו". המשאבים מוגבלים. תקציב משרד הביטחון מוגבל.

שאל גוטמן (מולדת):

שיגדילו אותו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הודעתי כאן במפורש, בדיון על התקציב לפני חודשים אחדים, על יסוד תפקידי בחמש השנים האחרונות כיושב-ראש ועדת המשנה לתפיסת הביטחון ולבניין צה"ל, שאני מכל מקום חושב שיש להגדיל את תקציב הביטחון, שאיננו עונה על האיומים הקיומיים הצפויים למדינת ישראל בשנים הבאות. זו עמדתי בכל מקרה. אבל אני חושש שלא תהיה אוזן קשבת לטענה שיש להגדיל את תקציב אגף השיקום. התקציב הזה הולך ועולה, חבר הכנסת גוטמן, בערך, אם זיכרוני אינו מטעני, כי לא הכנתי את עצמי לשאלה הזאת, התקציב עצמו של אגף השיקום עולה מתוקף החוק בכ-2% לשנה. מדובר במאות מיליוני שקלים. הוא עתיד לעלות, כי נוספים, לצערנו, גם לעת רגיעה נכים הזכאים לטיפול. ולכן, ההנחה שאפשר יהיה להגדיל את תקציב אגף השיקום כך שיענה על כל הבעיות היא הנחה שאיננה יכולה להיחשב מציאותית בתנאים שבהם אנחנו עובדים.

אינני הראשון שהגיע למסקנה שיש לנתק את קבוצת הנכים שדרגת נכותם 19% ומטה מאגף השיקום על-ידי פיצוי חד-פעמי. כך המליצו ועדות ציבוריות אחדות שהתמנו לבדיקת העניין הזה כבר לפני כ-20 שנה, ומאז – 20 שנה. לו נענו אז לבקשתן, היה מספר הנכים שאנחנו עוסקים היום בהם

ובבעייתם קטן בהרבה, הבעיה היתה פחותה. והגענו למשבר. זה היה צפוי, ולעתים התחזיות הלא-נעימות הצפויות אכן מתממשות.

הממשלה, שאיננה מיוצגת, אדוני היושב-ראש, בדיון זה – – –

דוד מגן (הליכוד):

היא ירדה מצרימה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הממשלה ירדה מצרימה, אבל אז ירדו מצרימה לשבור שבר, והיום שוברים אותנו שבר עמוק, ויש הבדל בין השבר ההוא לשבר הזה.

פיני בדש (צומת):

חלק במצרים וחלק בהסתדרות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בגין, תסלח לי, יש לי הערה בנקודה הזאת, אבל אני אחכה שמישהו מהמנגנון יבוא, שאני אוכל להגיד את זה למנגנון, כדי שיבצע פעולה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אין קואליציה.

פיני בדש (צומת):

— — —

שאול גוטמן (מולדת):

אפשר לעשות מהפכת חצר בינתיים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אפשר לתפוס את השלטון בינתיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, אני מבקש להודיע למזכירות היושב-ראש, שהיושב-ראש יפנה לממשלה, יפנה את תשומת לבם שאין שר ליד שולחן הממשלה בדיונים האלה. אני נוהג לומר זאת תמיד, נהגתי כך כיושב-ראש הכנסת כשהממשלה היתה מורכבת מאנשים המזוהים עם דעתי, ואני נוהג כך גם עכשיו. עדיין אינני אומר שאני אפסיק את הישיבה אם לא יבוא שר, אבל בהתאם להתפתחויות יכול להיות שאעשה זאת. אני מבקש להודיע.

ראשית, נאפשר לחבר הכנסת בגין לגמור את דבריו, ותסלח לי על ההערה, אבל אנחנו לא יכולים לדבר רק באוויר, צריכים לדבר לכתובת מסוימת. הביצוע צריך להיות פה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הממשלה, שאיננה מיוצגת בדיון היום, אם כי אני משוכנע שהדיון בנושא הזה איננו קואליציוני או אופוזיציוני או מפלגתי, הממשלה ביקשה מאתנו בוועדה להמתין חודשיים עד אשר יספיקו אנשי משרד הביטחון להשלים הצעת חוק חלופית שביסודה, אני מבין, עומד עיקרון דומה, אבל ייתכן שפרטיה יהיו שונים. אנחנו נענינו ברצון ובלב חפץ לבקשת הממשלה, ואכן המתנו למעלה מחודשיים. חודשיים חלפו, ועדת העבודה והרווחה לא קיבלה הודעה ואני לא קיבלתי הודעה מן הוועדה, שאכן הממשלה הגישה הצעת חוק כזאת והיא מצטרפת להליך החקיקה הזה, ולכן החלטנו, על דעת חברי ועדת העבודה והרווחה, המנהלת את הדיון בחקיקה זו, להגיש את הצעת החוק לקריאה ראשונה, ואני חושב שאנחנו עושים דבר נכון. הממשלה תוכל בוודאי להצטרף לתהליך בהמשך.

על כן, אנחנו מציעים, אדוני היושב-ראש, שנכים שדרגת נכותם 19% ומטה יזכו בפיצוי חד-פעמי ששיעורו 70 חודשי התגמול שלו הם ראויים. הכלל הזה הוא הכלל שנקבע על-ידי הביטוח הלאומי בדרגות נכות דומות. ייתכן שיהיה במהלך ההכנה של החוק בקריאה שנייה ערעור על אמת המידה הזאת. אמרתי קודם, כי קשה מאוד לקבוע פה את השיעור הנכון, איננו יודעים מהו הפיצוי הנכון על כאב ועל סבל, אבל כך קבענו כדי שיהיה איזה כלל שאיננו לקוח באופן מלאכותי מן האוויר.

בדיון בוועדה בהכנה לקראת הקריאה הראשונה עלו בעיות אחדות. החוק הזה איננו קשור להנחות בארנונה הניתנות לנכים כולם על-ידי הרשויות המקומיות, איננו קשור כלל לשאלת ביטוח החיים שממנו נהנות המשפחות האלה. הוספתי בדיון בוועדה, ואני רוצה שהדברים יהיו מפורשים גם עכשיו, שצריך יהיה לתת את הדעת בהמשך תהליך החקיקה לקבוצות ייחודיות בתוך קבוצת הנכים, שהיא בעצמה קבוצה ייחודית.

אנשים שהם נכים על-פי קביעת הוועדות הרפואיות בסעיף של מחלת נפש, אנשים שהוועדות הרפואיות קבעו את נכותם בכלל פגיעות ראש, אנחנו יודעים שאלה בעיות מיוחדות, ובעיות הקיום של אנשים שמוגדרים כך על-פי נכותם חורגות מבעיות אחרות, והן חמורות בהרבה ממה שהמספר מייצג, ולכן צריך יהיה לתת לזאת טיפול נאות.

יש קבוצה אחרת, אלה שדרגת נכותם גבוהה מ-19%, אבל הוועדות הרפואיות קבעו שרק חלק הנמוך מ-19% יוכר כתוצאת השירות הצבאי. גם זו בעיה שנצטרך לתת עליה את הדעת ונמצא לה פתרון הולם.

אני חושב שחשוב מאוד לציין את הסעיף הכוללני, סעיף 4 בהצעת החוק שלנו, שעל-פיו יחולו הוראות סעיף 37 לחוק, בשינויים המחויבים, גם על נכה שקיבל מענק נכות לפי סעיף 4 ומבקש להיבדק מחדש בטענה שחלה החמרה במצב בריאותו. אין הגבלת זמן על זכותו של אדם שיקבל פיצוי חד-פעמי ויעזוב את המערכת של אגף השיקום במשרד הביטחון, אין שום הגבלת זמן על זכותו להגיש ערעור בפני קצין התגמולים, אם הוא טוען שחלה החמרה במצבו.

לכן, על יסוד הדברים האלה אני מבקש, אדוני היושב-ראש, מחברי הכנסת, לאשר את הצעת החוק הזאת ולהעבירה לדיון בוועדת העבודה והרווחה להמשך הטיפול ולהכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מברך את סגן השר גולדמן. אתם רואים ש"האיום" שלי נשא פרי. בדרך כלל, אני זוכר שחברי כנסת שהיום יושבים בצד הזה ובעבר ישבו בצד הזה, כשלא היו שרים והיו סגני שרים, לא היו מסתפקים. אבל אני יהודי שמסתפק במה שיש. מקבלים אותך בברכה.

אני רוצה להגיד לך. אני צריך לנהל את הישיבה במשך שעותיים. אתה "אסיר" פה לשעותיים. אבל שמעתי שיש עוד סגן שר בבניין, אז אולי תתאם אתו. כי אם לא יהיה פה שר או סגן שר אעשה הפסקה בישיבה.

עכשיו, חברי הכנסת, אנו ניגש לדיון. נגביל את עצמנו לחמש דקות. זה בסדר?

יוסף בא-גד (מולדת):

אין פה חברים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אין בעיה. אתם יודעים שאני נוהג לקרוא בשמות של חברי כנסת שנרשמו ואינם – אם הם לא יכולים להיות, שיודיעו. אבל קיבלתי עכשיו הוראה מאת היושב-ראש, שדעתו שונה משלי, והוא מפנה את תשומת לבי שהוא מבקש שלא לקרוא בשמותיהם של הנרשמים לדיון ואינם באולם, וחזקה עלי לשמור על הוראת היושב-ראש.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש תקנון בעניין הזה. צדקת בפרשנות שלך. כך נהגנו מאז ומעולם. לו חשבה ועדת הכנסת שיש צורך לאמץ את גרסת היושב-ראש, היא היתה עושה את זה. לגבי השיטות הרגילות היא עשתה את זה, ואז לא מזכירים את שמות חברי הכנסת. במקרה הזה חובה עליך להזכיר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מסכים לדעתך. לי יש בזה נימוק אחר, ערכי, חברתי. חבר כנסת אשר נרשם ולא יכול להיות נוכח, המינימום – ייגש למזכיר הכנסת ויבקש למחוק את שמו מהרשימה. ולא שיירשם לכל נושא, ובמקרה הוא פה. מדובר ביחס של כבוד לכנסת. אני מסכים אתך שגם התקנון אומר כך, וטוב שחזרת מהיכן שהיית, כי אתה תמיד ברכה ותוספת לתקנון; לדברים נוספים, אבל גם לתקנון. אני אנהג כפי שיושב-ראש הכנסת ביקש ממני ואני אבהיר את הנקודה.

דן תיכון (הליכוד):

אסביר לך מדוע אי-אפשר לאמץ את הנוהל של היושב-ראש. אם הוא לא קורא בשם, יכול תמיד מישוה לאחר מכן לומר: לא קראו בשמי, לכן זכותי לדבר קיימת. הקריאה בשם מהווה הוכחה שהוא לא היה והוא לא יכול לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון, ייתכן שהוא עומד פה ליד הדלת.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, בעת הדיון בסעיף הקודם עמדתי כאן, לא קראו בשמי, ובסופו של דבר אמרו: לא היית. לכן אני חושב שצריך לקרוא.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן, חזקה עלי מצוות היושב-ראש. אני אקבל אותה.

ראשון המשתתפים בדיון הוא חבר הכנסת מאיר שטרית. תרשה לי לומר לך מלים מספר באופן חברי וקולגיאלי. אני לא רוצה לעורר פצעים, ממילא הם מצויים בלבך. אתמול מלאה שנה לפטירת בתך היקרה. אנחנו כולנו אתך בשעות קשות אלה, ומי ייתן וה' במרומים ישלח לך תנחומים. תמסור את דברינו גם לרעייתך היקרה רותי ולכל המשפחה.

מאיר שטרית (הליכוד):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

ואחריו – חבר הכנסת יוסף בא-גד. דילגתי על הרבה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני רוצה לברך את חבר הכנסת בגין על הצעת החוק הזאת; אף שהיתה לו התלבטות קשה לגבי העלאת הצעת החוק, ואני מודע לקשיים שהחוק הזה מעורר בעיניהם של נכים ובעיני חלק מהציבור. אני חושב שאין לך מה לחשוש, הצעת החוק היא נכונה ובמקומה.

אגף השיקום מטפל היום ב-65,000 נכים, ויוצא אפוא שהכול נפגעים בצורה זו או אחרת מיכולת הטיפול המוגבלת שלו. באמצעות החוק הזה יצאו ממעגל הטיפול של אגף השיקום 45,000 נכים ויישארו בטיפול 15,000 נכים. כך תהיה לו יכולת לתת תשומת לב רבה יותר וטיפול אישי קרוב יותר לאלה שדרגת נכותם גבוהה מ-20%. מן הדין ומן הצדק שהם יקבלו את תשומת הלב הראויה, והם אינם זוכים לה היום.

להווי ידוע לך, שדווקא הנכים הקשים יוצאים, לצערי הרב, מקופחים באגף השיקום. קשה לנכה להגיע ולהתפתל בתורים ובמסדרונות. קשה לו פיסית להגיע. דווקא לנכים הקלים קל יותר להגיע לשם ולנדנד ולפעול. אין להם ברירה, זו הדרך היחידה לנסות ולקבל את הזכויות שלהם. הצעת החוק הזו עושה צדק קודם כול עם הנכים הקשים. אפילו מהסיבה הזו בלבד החוק הוא צודק ונכון.

שנית, אני חושב שמתן פיצוי חד-פעמי, בגובה של 70 קצבאות חודשיות בשיעור התגמול המגיע לו, אולי גם ייתן לאותו נכה ששיעור נכותו עד 20% אפשרות לשקם את עצמו לבד, לנקוט יוזמה כלכלית שתעמיד אותו על רגליו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הסכום הוא לא גדול.

מאיר שטרית (הליכוד):

אבל בכל זאת הוא סכום. ניתן לו אפשרות לעשות עם עצמו משהו. רוב האנשים האלה שדרגת נכותם עד 20% עובדים בצורה זו או אחרת. זה יהיה בבחינת תוספת לעבודתם. אם לוקחים את הסכום של 70 קצבאות חודשיות ומשקיעים אותו באיזו תוכנית בנקאית, ויש תוכניות נכונות לעניין, שיעור הקצבה החודשית שיקבלו לא יפחת ממה שהם מקבלים היום לחודש. כך שהחוק איננו גורע בהרבה ממה שיש להם היום.

לכן, אני חושב שהחוק הוא נכון. לצערי הרב, אגף השיקום אכן בהרבה מאוד נושאים אחרים עדיין מטפל בצורה ארכאית מאוד ושלומיאלית בנכים, וגם שם יש מקום לתיקונים. אני מקווה שתהיה חקיקה נוספת שתתקן נושאים נוספים. אתן לך דוגמה אחת למה אני מתכוון.

יש נכים שזכאים לרכב או להשתתפות ברכב. לכל נכה יש דרגת רכב שהוא זכאי לה. הזכאות ניתנת לשנים מספר, ובתום התקופה הוא זכאי להחליף רכב. יש פרוצדורה שעליו לעבור. ברגע שנגמרת הזכאות שלו הוא חייב לבוא למשרד הביטחון ולקבל מחדש את האישור. הוא מוכר את רכבו הישן, מחזיר למכס חלק מהמס ומקבל זכאות חדשה. ריבוננו של עולם, למה כל הפרוצדורה הזו בכלל? תנו לו זכאות פעם אחת. ברגע שימכור את הרכב שלו הוא לא יהיה חייב לשלם את המכס מחדש, אלא יקנה רכב חדש שהוא זכאי לו. תשאירו לו אותה זכאות לפטור ממכס באופן קבוע. וכך אתה פוטר את אגף השיקום מכל הטיפול בכלי הרכב ומונע את הטרטור והעמידה בתור של הנכים.

החוק שלך יתרום תרומה משמעותית לאיכות חייהם של הנכים הקשים במדינת ישראל. נכי צה"ל זקוקים לטיפול הרבה יותר אינטנסיבי משהם מקבלים היום. לדעתי, גם נשחרר את המערכת מנכים שזקוקים מעט מאוד לשירותים של משרד הביטחון. אגב, אני מכיר באופן אישי נכים רבים שלמרות היותם בעלי נכות של 10% וקצת למעלה מזה, בין 10% ל-20%, הם כמעט שאינם נזקקים ואינם רוצים שום שירות ממשרד הביטחון. ברוך השם, הם מרגישים טוב והתגברו על בעייתם בהרבה מקרים ואינם זקוקים לכל השירות הזה.

זה מאפשר לנכים שרוצים בכך לנתק את עצמם ממשרד הביטחון. הם יקבלו אותה זכות המגיעה להם על-פי חוק. אלה לא יהיו חסרים ואלה לא יהיו נפגעים. אני תומך בהצעת החוק בשתי ידיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יוסף בא-גד, ואחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן. תרשו לי, עד שחבר הכנסת יוסף בא-גד יגיע, לומר מלים מספר. אני כבר אמרתי אותם, בדברים שנישאו לזכרו של ידידי היקר שמחה הולצברג המנוח; ידיד יקר לכל עם ישראל. הוא היה ידוע בשמו "האבא של פצועי צה"ל". הוא היה מתרגז מאוד כשהיה שומע שאומרים "נכה צה"ל". זמן קצר לפני פטירתו הוא ביקש ממני שאפעל כך

שבכל מקום, בחוקים שבהם כתוב "נכי צה"ל", הדבר ישונה ל"פצועי צה"ל". אני ממלא את בקשתו, לפחות בשלב זה, בזה שאני מביא את הבקשה לחברי הכנסת כולם.

חבר הכנסת בא-גד, בבקשה, הבמה לרשותך.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני הראשון שאקבל את הצעת התיקון של מכובדנו ר' שמחה הולצברג, זכר צדיק לברכה.

אני חושב שמגיעה תודה, יישר כוח, לחבר הכנסת בני בגין על הצעת התיקון. אבל יש כלל של חז"ל: "זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם שלא בפניו". התיקון שלך הוא מצוין למי שמעוניין בו.

לכן, אני מציע להוסיף סעיף 5 האומר שהשינוי מותנה בהסכמתו של פצוע צה"ל, אך זכותו של פצוע צה"ל להמשיך ולקבל גמלה חודשית ולא מענק חד-פעמי. התיקון שלך מצוין, אבל אם אומר אדם: אני רוצה לבוא כל חודש, למרות הטיפול ולמרות העומס – לא נשלול ממנו את האפשרות. אני מקווה שתסכים לזה, כי התקנה היא לטובתם.

דבר שני – ברשות הוועדה להחליט על פיצוי חד-פעמי במכפלה שתיקבע מפעם לפעם. אני מציע שלא להיכנס פה לפרטי מכפלות או לפרטי אחוזים, 19%, 15%. יש תמיד נסיבות משתנות. נקווה שלא תהיינה עוד מלחמות, אבל במציאות של היום קשה לדעת. אני אומר שהוועדה, ועדת הכנסת או כל ועדה אחרת שתיקבע, יש לה זכות להחליט על האחוזים ועל המכפלות. עד כאן דברי לחוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה. אני רוצה להביא לתשומת לב חברי הכנסת שאני רשום ברשימה, אבל אני מנהל ישיבה. עכשיו התנדבה סגנית יושב-ראש הכנסת להחליף אותי, כדי שאוכל לדבר. לכן אבקש סליחה מהחברים שנמצאים ברשימה, על כך שאסטה מהסדר. אדבר אחרי חבר הכנסת בא-גד, כי עכשיו בדיוק יש לי מחליף.

יוסף בא-גד (מולדת):

מחליפה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה מקבל זאת בהבנה, כך אני מקווה, כי אתה צריך לדבר אחריו. תודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מחכים לי למטה. אם אתה צריך להתנצל אזי לא בפני, אלא בפני אלה שאמרתי להם שאני עולה לדבר ואני כבר יורד.

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת בא-גד יקצר.

היו"ר ע' מאור:

הם לא ידעו שכשאתה עולה לדבר, לא יורדים מהר.

יוסף בא-גד (מולדת):

בא-גד לא יכול לקצר, כי הדברים בוערים בעצמותיו.

אומר רק דבר אחד. בחוץ, מול הכניסה לכנסת, נכון יותר מול הג'וינט, מתקיים הספד ובכי של ארבע משפחות מעפולה, שאיבדו את יקיריהן לפני כ-30 יום. הן ביקשו ממני להעביר עצומה. העצומה אומרת: "אנו, משפחות הקורבנות, קוראים לממשלת ישראל להקים מייד ועדת חקירה ממלכתית לפיגוע הרצחני והנתעב בעפולה, שבו נהרגו שבעה קורבנות חפים מפשע" – בינתיים יש שמונה קורבנות, פצועה אחת נפטרה – "באופן המנוגד לכל אמות מידה אנושיות. דם יקירינו לא שווה פחות מדם מערת המכפלה. אין כפרה ומחילה על רצח אזרחים חפים מפשע, או מורים ותלמידים השבים מבית-ספרם". על החתום: משפחת אלהרר, משפחת בן-משה, משפחת מרדכי, משפחת עטיה.

אני קורא לכל חברי הכנסת, כאיש אחד, לצאת ולהזדהות. זה לא עניין של קואליציה ואופוזיציה. הרוצח הערבי שעשה את הטבח בעפולה לא בדק בציציותיהם, מי שייך לקואליציה ומי לאופוזיציה. לא ייתכן שתשבנה פה משפחות שכולות מול הכנסת ואנחנו נתעלם. עד עכשיו אף אחד כמעט לא ביקר אותן. ראינו אותן אמש בטלוויזיה, כשהניפו את התמונה של הבת. אני חושב שזה דבר אנושי, הומני.

אני קורא ליושב-ראש הכנסת, אני קורא לשר החינוך – וחבל שסגנו יצא – לצאת. אלה היו ילדים שנהרגו כשהם יצאו מבית-הספר. הדבר הוא הומני. המשפחות הבטיחו שלא לפעול, לא לצעוק, ולהתנהג יפה. אני חושב שכולנו חייבים להתחשב בעצומה ולצאת ולכבד את משפחות הנפגעים, כי הם עצמנו ובשרנו, של כל בית ישראל, קואליציה ואופוזיציה כאחת. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת דב שילנסקי, ואחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן. בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, החוק שהביא חבר הכנסת בנימין בגין הוא חוק הגיוני ויש לטפל בו. אני מבין שהחוק מתייחס לא רק לפצועים הקיימים כיום; שלא יהיו פצועים בעתיד, אבל יכולים להיות פצועים גם בעתיד. החוק מתייחס לעבר, להווה ולעתיד.

אני רוצה לדבר על העניין הזה. אומנם פה, בחוק, מדובר על כסף; אז נדבר על כסף. אני רוצה לדבר על כך שצפויה לנו, לישראל, סכנה גדולה. כרגע יושבים בקהיר נציגי מדינת ישראל, וראש הממשלה. שרים אינם פה. היכן השרים? – אומרים, כולם בקהיר. כולם רצו לכניעה הזאת. אני לא יודע איזה להט תפס אותם. לשם מה?

אורי אור (העבודה):

מה זה שייך לחוק?

דב שילנסקי (הליכוד):

זה שייך.

שאול גוטמן (מולדת):

זה יגרום לחללים נוספים.

דב שילנסקי (הליכוד):

אענה לך פורמלית. חבר הכנסת אור, אענה לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת אור, אתה לא יכול לסתום לו את הפה. תגיד: אל תדבר על זה, לא נוח לנו שהנושא הזה עולה. אם כך תגיד – אני חושב שהוא יתחשב בכך. אם זה גורם לך כל כך הרבה צער, מבוכה ואי-נוחות, אני בטוח שחבר הכנסת שילנסקי יתחשב בכך.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם, בבקשה לאפשר לחבר הכנסת שילנסקי לדבר.

אורי אור (העבודה):

שאלתי, מה שייכים הדברים לחוק הטוב של חבר הכנסת בגין? מי סותם פיות?

דב שילנסקי (הליכוד):

אענה לך. ראשית כול, כבר דבר מקובל הוא שכאשר לחברי הכנסת יש רשות הדיבור הם אינם צמודים בדיוק לנושא; וזאת גם בלי כל אסמכתה. אני מדבר עם אסמכתה, היות שמדובר בפצועי צה"ל. הלוואי, ריבונו של עולם, שאתבדה ואוכל לבוא ולהגיד: טעיתי, טעיתי. אבל אני רואה את המסלול שחיילי צה"ל ייסוגו בו עכשיו מרמת-הגולן ומכל שטחי ארץ-ישראל ששוחררו במלחמת הגאולה והישועה של ששת-ימים. אני רואה אותם כבר בעיני – ולמה אתם חותרים ולמה אתם יכולים להוביל? – והם הולכים חזרה. אני משוכנע שבאותה דרך שחיילינו ילכו חזרה, יבוא היום, אינני יודע אם בעוד שנה או שנתיים או חמש או עשר שנים, ויצטרכו הם עצמם, בניהם או נכדיהם ללכת באותו מסלול. אנחנו שוב ננצח. אבל כל מלחמה עולה בדם. גם במלחמת הגאולה והישועה של ששת-הימים, שכל כך התהדרנו בה, בימים שאנחנו רקדנו ברחובות, ישבו אמהות ואבות ובכו, כי כל מלחמה קשורה בדם ובפצועים רבים.

לכן, אני מוצא את הקשר. לעתים רבות מאוד מדברים פה ללא כל קשר, אבל אני מדבר בקשר לפצועים.

אמרתי, השרים אינם. אני מבין, כאשר מישהו אומר: אין ברירה, מוכרחים. לפעמים כורתים יד, אין ברירה, כורתים ובוכים. ואתם כורתים ידיים ורגליים. אתם לא רק לא בוכים, אתם עוזלים, אתם ששים, אתם שמחים, אתם רוקדים. מה הלהט הזה להביא לאסון הגדול הזה?

ובסיום אני רוצה לפנות – כבר אתמול פניתי בדברי – לידידי הטובים מש"ס. היו פה שני חברי כנסת מש"ס לפני רגע, עכשיו נשאר רק אחד, רב מכובד, שאני מכבד אותו, מעריך אותו, יודע את גדולתו בתורה ובחוכמה ואת אהבתו לארץ-ישראל. אני אומר לכם, מכובדי, ידידי: אתם בני תורה, יש לכם אלוקים בלב, תחשבו. שום תמורה, שום ערך חומרי אינו יכול לעמוד מול הדברים שאתם עושים. אתמול נמנעתם, זה לא מספיק. אפילו ההימנעות שלכם היתה לכל קטני האמונה בישראל איזה קרש הצלה להגיד: תראו, אין להם רוב גדול נגד מהלך הכניעה שלנו. תעשו חשבון. עם ישראל בודק אתכם, זוכר מה אמרתם לפני הבחירות, אבל יש משהו גדול יותר – היושב במרומים, גם הוא שופט אתכם. יום אחד תצטרכו לתת את הדין. אני אומר את זה בידידות, באהבה שיש לי אליכם, ואתם

יודעים שזו אהבת אמת. תחשבו מה אתם עושים, תחשבו לפני היום הגדול. ואם בפנייתי הוספתי טיפה אחת לזה שתחשבו מחדש, אז היה לי שווה לבוא ולהגיד זאת לכם.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

חבר הכנסת מיכאל איתן, אחריו – חבר הכנסת אברהם יחזקאל, אחריו – חבר הכנסת רון נחמן, ומהנוכחים – חבר הכנסת דוד מגן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אם יש בכנסת הזאת חברי כנסת שעמם ראוי להיוועץ בטרם קבלת החלטה, שכדאי לשמוע לשיקוליהם, אין ספק שחבר הכנסת בנימין בגין בעיני הוא אחד מהם. עם ההערכה הרבה לשיקול דעתו, לתבונתו ולשכלו הטוב, איני יכול הפעם להסכים עם הצעת החוק שהוא מביא, ואלה הם הטעמים לכך:

הנקודה הראשונה מתייחסת אולי למניע המסתתר – כך האזנתי לדבריו בחדרי בעת שהציג את הצעת החוק – הנושא התקציבי. אני סבור שמה שעושה כעת ממשלת ישראל, היא קונה שקט זמני במחיר שעבוד העתיד שלנו. היא דוחה מצב משברי קשה מאוד, שעלול להביא לסכנות ביטחוניות למדינת ישראל, אבל היא מצליחה לגשר ולקנות בינתיים זמן שאול עד שנגיע לאותו מצב משברי. את הבעיות הקשות של זכות השיבה, של ירושלים, שכל העולם הערבי יתמוך במדינה פלשתינית שהם יקימו, בישות הפלשתינית, בכוח הצבאי הפלשתיני שיהיה כאן בארץ-ישראל, ואז מדינת ישראל תצטרך לעמוד מול עם עם צבא חזק, עם ביטחון חזק – זה נדחה בינתיים. קונים זמן ואומרים: בואו לא נדון בזה, בינתיים נעסוק בווייתורים שיוליכו לזה. אבל המסקנה צריכה להיות, שהבינתיים הזה מחייב אותנו לא לתוספת בתקציב הביטחון אלא לצמצום מסוים בסעיפים מסוימים בתקציב הביטחון והפניית המשאבים לתחומים שונים, ביניהם החשובים ביותר אלה המשאבים שעשויים להביא לגידול בתוצר הלאומי הגולמי, על מנת שבבוא העת נוכל לכסות את הנטל, מבחינת האחוזים, בשיעור לא יותר גבוה או גבוה במקצת מסך כל התוצר הלאומי הגולמי.

הנקודה השנייה בהקשר זה של התקציב היא, מדוע חבר הכנסת בני בגין מציע לנו להטיל את הנטל הכספי ואת הצמצום על אותם אנשים שאנחנו חייבים להם. הממשלה הזאת מבזבזת מיליונים על מפעלים כושלים שקשורים בסקטורים מסוימים, בלי תוכניות הבראה, בניגוד למינהל תקין. הם באים לוועדת הכספים ומבטיחים לנו: לא ניתן כסף קל, והם נותנים אותו. לזה יש כסף, ולנכים אנחנו צריכים לקצץ? מדוע?

חבר הכנסת בני בגין מציע 70 חודשים. עשיתי חשבון חובבני של הדיוט, אבל נדמה לי שיש בו איזה טעם. אם הקצבה מבוססת על קרן שנושאת ריבית של כ-4% לשנה, שמזה בעצם משלמים את הקצבה הזאת, אם אנחנו מביאים בחשבון שאדם יזכה לתגמולים האלה במשך כ-30 שנה, מדוע להוון לו רק 70 חודש? אין לי ספק ש-70 חודש אינם מבטאים את ההיוון המלא, הם מבטאים היוון

חלקי בלבד. אם אתה רוצה להוון, תהוון – שוב אני נזהר בלשוני, כי לא עשיתי את החישוב האקטוארי, מאז שמעתי את דבריך עד עכשיו לא היה סיפק בידי להתייעץ עם מומחים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא צריך מומחים, אתה פשוט צודק.

מיכאל איתן (הליכוד):

השאלה היא באיזה שיעור אני צודק. השאלה היא אם יש כאן קיצוץ בהוון של 50%, של 30% – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

30%.

מיכאל איתן (הליכוד):

להערכתי, יש יותר מ-30%.

אני רוצה לומר להערתו של חבר הכנסת ידידי מאיר שטרית. אתה מנסה לברוא יש מאין. אתה אומר: עכשיו יהיה זמן לטפל בפצועים ובנכים היותר קשים. אני מסכים אתך, אבל השאלה שלי היא כזאת: אם אגף השיקום של משרד הביטחון אינו ממלא כיום את תפקידו ואינו נותן שום טיפול לנכים הקלים, אלא שולח שיקים בדואר ובזה נגמר כל העניין, לא הרווחת זמן כדי לטפל בנכים היותר קשים, כי ממילא לא משקיעים באלה זמן. מצד שני, אם כן משקיעים, מדוע לפגוע בהם גם בעניין הזה? מדוע אתה מעביר עכשיו את כל העניין לפרוצדורה שלפיה אתה לא רק פוגע בהם כספית אלא אתה גם פוגע בעניין השיקומי הטיפולי, בכתובת שיש להם?

אני רוצה לסכם את דברי ולומר, יש מגזרים שהמדינה הזאת חבה להם חוב של כבוד. דווקא היום, כאשר אנחנו שומעים דיבורים אוויליים במישורים הבסיסיים של הלאומיות הישראלית, המסורת הישראלית, ניפוץ ערכים, לא ירחק היום שבאופוריה הזאת הם יגידו: מי צריך בכלל את הצה"ל הזה. יש להם מבטח באש"ף, אש"ף ידכא את הטרור, יש להם הסכמים. ובעניין הזה של תגמולים לנכים לא רק עניין המוסריות עומד כאן, הוא חשוב מאוד, אבל הכול יודעים שנוסף על עניין המוסריות יש כאן גם עניין קיומי שאומר לחיילים שמתגייסים: אל תדאגו, אם אתם, חס וחלילה, תהיו נכים, החברה תפצה אתכם. הווי אומר, יש פה עניין תועלתני שמבצר את צה"ל, שמבצר ומחזק את הנכונות ללכת לצבא.

אבל לצערי הרב, יש במסר הזה גם נימה מסוימת האומרת: אתם יודעים מה, צה"ל כבר הפך להיות פחות חשוב, ואז גם פחות חשוב העניין של הנכים, ואז מסדרים קצת את הנכים האלה, ויכו בהם איזו

מכה לא כבדה או כן כבדה, אבל יכו בהם, והם יממנו. מה יש במסר הזה לחיילים שצריכים להתגייס היום? לא די שהם הולכים לצבא, והיום אומרים להם שהוא צבא שלא מסוגל, שאין לו מטרות, שהוא לא יכול לדכא, והוא לא יכול לעשות, צבא שכל השירות בו היום בעצם מוטל בספק, אז גם את זה אנחנו צריכים לעשות?

אני בטוח שלעניין הזה יש גם אספקטים חיוביים, ואני בטוח שאשמע גם דברי מענה נבונים וטובים, אבל אני חושב שהנימוקים שהעליתי הם כבדי משקל על מנת שאוכל להתנגד להצעת החוק הזו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת אברהם הירשזון. ראיתי אותו, איפה הוא?

דוד מגן (הליכוד):

הוא מייד יבוא – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

עמדתי היא, כידוע, שצריך לקרוא את כל השמות, אז אם הוא יבוא עד תום דבריו של חבר הכנסת דוד מגן – – –

אני רואה שבינתיים הגיע חבר הכנסת דראושה. אתם רואים עד כמה הסידור הזה, שכפו עלי, איננו טוב?

דן תיכון (הליכוד):

אמרתי לך.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מסכים אתך, אבל – – –

דן תיכון (הליכוד):

מה זה "אבל"?

היו"ר ד' שילנסקי:

בינתיים הגיע חבר הכנסת דראושה; אז יהיה חבר הכנסת דראושה. אבל כבר קראתי לחבר הכנסת דוד מגן, והוא כבר פה. חבר הכנסת דראושה, לא שמת לי שכנסת, אז ידבר עכשיו חבר הכנסת דוד מגן.

אני הודעתי שאשקול סגירת הישיבה אם לא יגיע שר. הגיע סגן השר מיכה גולדמן, וחשבתי שהנה, נענו ל"איום" שלי. הוא היה כאן חמש דקות, ויצא.

אורי אור (העבודה):

יש לו פגישה עם אנשי חב"ד.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש לו פגישה עם חב"ד. כל הכבוד, אני מכבד מאוד חוכמה, בינה, דעת, אבל אני אמוץ על שמירת הסדרים בכנסת. אם בתום דבריו של חבר הכנסת דוד מגן לא יהיה כאן אף שר אחד, או לפחות סגן שר, אני אכריז על הפסקה.

בבקשה, חבר הכנסת מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אני פונה בעיקר ליוזם הצעת החוק, חבר הכנסת זאב בנימין בגין, ואני קורא לו בשמו המלא, ובהערת אגב אני רוצה להפנות תשומת לבך, אדוני היושב-ראש, ואת תשומת לבה של סגנית מזכיר הכנסת, שבמסמך רשמי של רשומות מופיע כינויו של המציע, ולא שמו הרשמי. אני חושב שאנחנו צריכים להקפיד בעניין זה.

חבר הכנסת בגין, הייתי מבקש כי בדברי תשובתך בסיכום הדיון תנסה לשכנע אותי להצטרף לתומכים בהצעת החוק, משום שהנתונים שפרסמתי לפנינו והנתונים הרשומים גם בהצעת החוק עדיין לא עונים על כל השאלות שלי.

אני חשדן במיוחד, משום שב-28 בפברואר פניתי בשאלתא בנושא זה אל שר הביטחון, ושר הביטחון אמר לי, בין היתר, בדברי התשובה שלו, שההצעה גובשה על-פי המלצת ועדה ציבורית בראשותו של חבר הכנסת לשעבר הלל זיידל, כן הוגשה הצעת חוק בנושא על-ידי חבר הכנסת זאב בנימין בגין, ובמקביל יושבת על המדוכה ועדת שרים לענייני חקיקה. הצעת החוק, לכשתאושר על-ידי ועדת השרים לענייני חקיקה, תוגש לאישור הכנסת.

כאשר הממשלה נתלית בחבר כנסת בכיר מהאופוזיציה, ואומרת בערך כך – אני קורא את תשובתו של שר הביטחון – מה אתה רוצה ממני, אפילו בגין יוזם – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הם אומרים את זה כל הזמן על בגין האמיתי.

דוד מגן (הליכוד):

את זאת שמענו אתמול בצורה הקיצונית והמסולפת – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כדרך המסורת הטובה עליהם.

דוד מגן (הליכוד):

במקרה הזה, אומרת הממשלה, יש יוזמה של חבר הכנסת זאב בנימין בגין, ואנחנו כממשלה רק מצטרפים אליו. וכאשר הממשלה עושה זאת, אני הולך ומפשפש בספרייה. ושם אני קורא – ואתן לך את זה לאחר הדיון – בביטאון של ארגון נכי צה"ל, וארגון נכי צה"ל יוצא בהתקפה חריפה מול המגמה הזאת, לא נגד הממשלה והוועדה הציבורית וועדת השרים. יש בממשלה מנגנונים שאומרים: רגע, החלק הטוב זה אנחנו. 17,400 פצועי צה"ל בדרגת נכות מ-20% ומעלה, לכם ייטב. אנחנו, הממשלה, מיטיבים עמכם. ואילו היתר, 45,100, שבהם עומדים לפגוע, אתם לא תקבלו את ההטבות, ולא נפעיל מערכת שיקום לגביכם, אבל זה לא אנחנו, זה בני בגין. ומפני זה אני רוצה להזהיר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

השתמשת בכינוי. לי זה אומנם לגמרי לא מפריע, אבל אמרת שזה מפריע לך.

דוד מגן (הליכוד):

אני קורא לך בכינוי שלך, אבל אני אומר שכאשר כותבים את השם ברשומות חשוב להקפיד על השם הרשמי. אני יודע שאתה מקפיד, כפי שכל אחד מאתנו חייב להקפיד.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מסכים אתך.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת בני בגין, אתה מדבר על 45,100 פצועים נכי צה"ל שדרגת נכותם עד 19%. לצורך הדיון אני מבקש ללמוד: כמה מהם בדרגת נכות שבין 10% ל-19%?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כמחצית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מתחת ל-10% אין נכים. פחות מ-10% הוא לא נכה.

יעקב שפי (העבודה):

אין פחות מ-10%.

דוד מגן (הליכוד):

סליחה, סליחה. הוא לא מקבל את ההטבות, אבל הוא נקרא נכה צה"ל ומקבל תעודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אבל אינו מקבל כסף.

יעקב שפי (העבודה):

החוק לא משנה לגביו.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת שפי, מטרת הדיון היא ללמוד, לגבש דעה, ובראשית דברי אמרתי שאני מבקש מחבר הכנסת בגין שישכנע אותי לתמוך בהצעת החוק. לכן אני גם שואל את השאלה.

מדובר כאן אפוא בכ-22,550 פצועים נכי צה"ל שעלולים לכאורה להינזק אם תתקבל הצעת החוק הזו. אני מדבר על המספר הזה, שהוא גדול, של נכי צה"ל בדרגת נכות של 10% עד 19% שמקבלים מערכת שיקומית. ומתוך כוונה לרכז מאמצים במערכת השיקום לנכים בדרגות הגבוהות יותר, מ-20% ומעלה, אנחנו מבקשים ליטול את התקציב המופנה לשיקום הפצועים הללו ולהביאו לפצועים ולנכים הקשים יותר.

כאיש אופוזיציה, ולא רק כאיש אופוזיציה, אני כמובן חושב שיש לתבוע מהממשלה ריכוז מאמצים והגדלת משאבים לטיפול בנכי צה"ל, שאנחנו חייבים להם כה רבות. יש בהחלט מקום ליוזמה ויש מקום למאמצים לגיוס תקציבים גדולים יותר כדי לטפל בכל אלו הראויים וזקוקים לשיקום. אבל נשאלת השאלה, מדוע התוספת התקציבית הנדרשת לעניין הזה צריכה להילקח דווקא מפצועי צה"ל האחרים בדרגות הפחות חמורות? ואמרת בדברך שכל פצוע, וכל נכה הוא פצוע, אין מלים להגדרת הכאב והסבל שלו. אולי נחפש מקורות אחרים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

בחוק לא כתוב שמה שייחסך ילך לנכים אחרים. זה לא כתוב. כתוב רק שזה ישחרר את הלחץ המינהלי, ולא כתוב שהכסף – – –

דוד מגן (הליכוד):

תקראי, גברתי, את הכתוב בסוף דברי ההסבר, ותראי איך חבר הכנסת זאב בנימין בגין מדבר עם הממשלה כמעט בדחילו ורחימו, שלא תיבהל מההוצאה התקציבית. הוא אומר: זה יעלה תוספת של 6 מיליוני שקל לשנה – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זו טעות הדפוס השנייה בהצעת החוק, מלבד הטעות שאתה הערת עליה. לצערי, חסר אפס בכל אחד מהמספרים האלה.

דוד מגן (הליכוד):

אז זה 60 מיליון. יש עוד טעות בכתובים.

חבר הכנסת זאב בנימין בגין דואג לכך שהתקציב לכלל מערכת נכי צה"ל יעלה ב-60 מיליון שקל לשנה בארבע השנים הקרובות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא. אני אשיב לך.

דוד מגן (הליכוד):

אני אשמע את תשובתך.

הוא מדבר על ארבע השנים הקרובות, ובחשבון לטווח ארוך בסופו של דבר תקציב המדינה לא יינזק, כך אני מבין את דברי ההסבר, לכן הממשלה לא צריכה להתנגד.

אני מפציר בך, אם הממשלה תומכת בך בהתלהבות כזאת בעניין הזה, בוא נלך צעד אחד נוסף ונבקש הגדלת תקציב הביטחון לעניין שיקום נכי צה"ל, ואני כרגע לא רוצה לנקוב במספרים, אתה בוודאי מתוך הניסיון ובדיקת הדברים יודע טוב יותר מה אפשר לתבוע, ונבקש כמובן את אשר אנחנו נדרשים לבקש למען פצועינו ולמען הנכים הראויים לשיקום.

סיכומי של עניין, חבר הכנסת זאב בנימין בגין, אני מבקש שתחשוב על אותה קבוצה בדרגת נכות מ-10% עד 19%, תזכור שבכל פעם שקובעים גזירה, שקובעים גבול, שתוחמים קו, אומרים: 19% זה הקו, אז דווקא אלה שנושאים באחוז המשיק לקו המגביל הם אלה שיעלו קול צעקה, ואולי מוצדקת.

לפי דעתי, במהלך הדיונים נצטרך לבדוק ולנתח מספרית וגם קטגורית ולהוסיף את הפרמטרים והאפיונים המיוחדים לכל דרגה ודרגה מ-10% עד 19%. אולי נגיע למסקנה, אני לא יודע, לא בדקתי, אולי השבר האמיתי המספרי והתקציבי נמצא ב-17%, אולי ב-18%, אולי צריך לקבוע קבוצת דירוג מסוימת, כיצד מורידים ממעגל השיקום לא בצורה קטגורית אלא בצורה מתונה.

אני אומר את כל הדברים הללו כדי שנוכל לערוך את הרפורמה, אם נדרשת הרפורמה, בתיאום עם ארגון נכי צה"ל, ולא לכפות עליהם הר כגיגית.

אם אתבקש היום לתמוך בהצעה ולקבל פרטים נוספים בהמשך במהלך הדיונים – אשמח גם לעשות זאת. אבל ארצה לקראת השלבים הסופיים של אישור החוק להיות שלם עם עצמי וללמוד את הנתונים אשר, אני מקווה, יוצגו בפנינו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אני אבקש מסגנית מזכיר הכנסת להפנות את תשומת לב יושב-ראש הכנסת לטעויות שיש. זה לא נראה לי מכובד שמביאים בפני הכנסת הצעת חוק כל כך קצרה, ואני שומע שיש בה שתי טעויות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

היא כל כך מקולקלת...

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מבקש להגן על מנגנון הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה לא מנגנון הכנסת, זו הממשלה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא כל הטעויות הן טעויות שתלויות במנגנון הכנסת. הטעויות אנושיות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאב בנימין בגין, אני מכיר את ההליך. אני מבין שהטעות לא נעשתה על-ידי מנגנון הכנסת, אבל הטעויות הן כה "פעוטות", במקום 60 מיליון – 6 מיליון.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מבקש לעשות צדק עם אלה שכתבו במו-ידיהם ודאגו להדפסה – לא בידם השגגה הזאת. אחרת נגיע לש"ג...

היו"ר ד' שילנסקי:

אני דווקא רוצה להגיד לך שלא התכוונתי לש"ג.

חברי הכנסת, אני רוצה להגיד משהו, למען הרוח הטובה, לשני חברי היושבים משמאל לדוכן.

דוד מגן (הליכוד):

שהיום הם באופוזיציה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בפרט מאחר ששניכם חברי כנסת חדשים, אני רוצה להגיד לכם: בתקופת כהונתי כיושב-ראש הכנסת, אז, בצד הזה ישבו חברי למפלגה, ובצד האחר ישבו חברים של המפלגה שלכם, ואם לא היה נוכח שר הם היו צועקים ומרעישים עולמות. אם היה מגיע סגן שר הם לא היו מסתפקים. לא פעם אחת הפסקתי את הישיבה. בהתאם להכרתי ולגישתי הממלכתית – – –

סילבן שלום (הליכוד):

למה אתה לא עושה זאת עכשיו, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, תרשה לי. בהתאם להכרתי הממלכתית ובהתאם להדר הבית"רי, כך קראו לזה בבית"ר, הייתי נוהג כך. בדרך כלל עכשיו, כשאני מכהן כסגן היושב-ראש, אני לא עושה זאת. אני מאיים ומאיים, אבל לא עושה זאת. אולי יאמרו: אתה רוצה להיות יותר מדי ממלכתי. אני מפחד – פן יגידו. אבל היום אין פה שר אחד. הודעתי שאשקול לסגור את הישיבה. הגיע סגן השר גולדמן, היה כאן חמש דקות ועזב. אמרתי שאסתפק בסגן שר. אומרים שחלק מהממשלה בחוץ-לארץ, אבל יש 16 שרים ויש שבעה סגני שרים.

אני מבקש סליחה מאלה שרשומים לרשות הדיבור: חבר הכנסת דראושה שכבר יצא; חבר הכנסת הירשזון. אני מכריז על הפסקה עד שיבוא שר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כמה נשארו לדיון?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא, אדוני היושב-ראש. אני מציע – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער. אני כבר הודעתי. בסדר, אתה רשום, אתה האחרון.

רבותי, אני מצטער, אני לא מקבל את דעת חברי. אני מנהל ישיבה, ולא חשוב לי אם ההצעה לא נראית למציעים. אני מכריז על הפסקה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

להבהרת עמדתך, אדוני היושב-ראש, אני מבין שאם יופיע במלוא הדר מלכותו ועוצמתו סגן השר גולדמן, אז אדוני יסתפק.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן. על משקל: הצדק חייב לא רק להיעשות אלא גם להיראות. הציבור רואה. מה רואה הציבור? הרי זה לכבוד הכנסת.

רבותי, אני מכריז על הפסקה עד שיבוא שר או סגן שר. אני חייב לשמור גם על כבוד הכנסת, כך כתוב בתקנון, שיושב-ראש וסגן יושב-ראש, הממלא כרגע את מקום היושב-ראש, חייב לשמור על כבוד הכנסת.

(הישיבה נפסקה בשעה 18:08 ונתחדשה בשעה 18:24.)

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מתכבד בזה לחדש את הישיבה. לצערי, אף לא שר אחד ואף לא סגן שר אחד נמצאים בבניין.

יעקב שפי (העבודה):

אנחנו יכולים למנות מישהו לסגן שר, באופן זמני.

היו"ר ד' שילנסקי:

פורמלית אנחנו יכולים עכשיו למנות גם שרים.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אם כך, אני מציע לסגור את הישיבה לאלתר. לא צריך בכלל לפתוח אותה.

היו"ר ד' שילנסקי:

הייתי מקבל את הצעתך, היא בעצם נכונה, כך צריך הייתי לעשות, וזאת היתה גם כוונתי. אבל פנו אלי חברי כנסת ואמרו: בעצם, בפועל אתה מעניש אותנו, מאחר שהיום צריכים לדון בהצעות חוק שלנו. חיכינו הרבה זמן עד שהגיע התור של הצעות החוק האלו, ועכשיו, אם אתה תנעל את הישיבה

— — —

סילבן שלום (הליכוד):

אז נעביר את זה ליום שני, במקום הצעות חוק של הממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אין זו סמכותי להעביר. אמרו לי: אם תנעל את הישיבה, חברי הכנסת יהיו הנענשים. אני שקלתי לאור הגישה הממלכתית, וחשבתי שלא יהיה זה נכון אם אני אשבשב את זמנם של חברי כנסת. ואלה שיש להם חוק, הם חיכו חודשיים, שלושה חודשים, עד שהתור הגיע. עכשיו לא בטוח אם לא יצטרכו לחכות עוד כמה חודשים. כידוע לכם, אני לא עקשן, אז אני מחלתי על כבודי. סליחה, על כבודי אני יכול למחול; השאלה היא אם מותר לי למחול על כבוד הכנסת. אבל הרשיתי לעצמי למחול על כבודי

ועל כבוד הכנסת למען היעילות, בתקווה שזה לא יישנה. ועצם זה שהפסקתי את הישיבה, זה יהיה איתות שכך ייעשה גם בעתיד.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אם כך ננהג, זו יכולה להיות שיטה ממשלתית למניעת דיון בהצעות חוק פרטיות של חברי הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

גם זה נימוק. חבר הכנסת זאב בנימין בגין מפנה את תשומת לבי, שאם אני אעמוד על העיקרון, יכול להיות שהממשלה יכולה להשתמש בזה כבתכסיס למנוע הבאתם של חוקים של חברי כנסת.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אחרי שראינו פיליבסטר של הממשלה, הכול אפשרי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מנוע מלהביע דעה על הממשלה, אלא רק עניינית באשר לניהול ישיבות הכנסת. מעבר לזה אני מנוע לעשות זאת כשאני יושב על הכיסא הזה.

אנחנו חוזרים לדיון. להזכירכם, אנחנו באמצע הדיון בהצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 18) (מענק נכות), התשנ"ד-1994, בקריאה ראשונה, של חבר הכנסת בגין. אצלי כתוב בנימין זאב בגין. נדמה לי שבאופן פורמלי אתה שינית את השם לזאב בנימין. נכון?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא, כבוד היושב-ראש, מעולם לא שיניתי. מהיום שבו נכנסתי בבריתו של אברהם אבינו שמי הוא זאב בנימין. שם סבי זיכרונו לברכה היה זאב, ובלועזית וולף. על כן כך נקראתי. שמי זאב, זה שם טוב מאוד. מעולם לא שיניתי את השם שהורי חשבו שהוא יאה לי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אז אני אמרתי נכון, כי פה כתוב בנימין זאב. אני מתקן לזאב בנימין.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

התיקון שלך היה נכון. ההסבר לתיקון היה מעט לקוי, ואני תיקנתי את זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני זוכר שאתה הפנית את תשומת הלב, או הודעת על כך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לכל איש יש שם שנתנו לו הוריו.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, הסדר קצת שובש, כי החברים אולי לא הספיקו לחזור בתוך חמש הדקות. אני אלך לפי הסדר של אלה שנמצאים פה עכשיו, ולא אבטל את רשות הדיבור של אותם חברים שהיו ובינתיים יצאו.

דרך אגב, היתה לי שיחה עם היושב-ראש, והוא אישר את גישתי שקוראים את כל שמות חברי הכנסת שנרשמו לרשות הדיבור, גם של אלה שאינם, כפי שהיה נהוג כל הזמן. ולכן אני אנהג כך. האחרון שדיבר היה חבר הכנסת דוד מגן. חבר הכנסת שאול עמור – איננו; חבר הכנסת אלכס גולדפרב – איננו; חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו. חבר הכנסת שאול גוטמן – ישנו, בבקשה. לכל נואם קבענו חמש דקות. אחרי חבר הכנסת גוטמן, רשום חבר הכנסת עמיר פרץ; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת פני בדש; אם הוא לא יהיה – חברת הכנסת דליה איציק; אם היא לא תהיה – חבר הכנסת עובדיה עלי; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת יעקב שמאי; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת סילבן שלום. בינתיים, שני חברי כנסת שהיו כאן לפני שהכרזתי על הפסקה הם חברי הכנסת אברהם הירשזון ועבד-אלוהב דראושה. אם הם יהיו, אני אקדים אותם. חבר הכנסת גוטמן, בבקשה.

שאול גוטמן (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברשותכם אומר דברים קצרים בנושא של נכי צה"ל, שהרי בשבוע שעבר עמדתי על דוכן זה ועסקתי באותו נושא ממש.

כמפקד שדה בצה"ל אני מכיר מקרוב את הנכים, את הבעיות שלהם, את סבלם. גם בתור איש הלובי למען נכי צה"ל אני עוסק בהם יום-יום.

ברקע של הצעת החוק עומד הנושא של משאבים מוגבלים. לדעתי, על הממשלה להגדיל את התקציב של אגף השיקום, אם יש צורך בכך. על משרד הביטחון להרחיב את לשכות השיקום. לשכת השיקום בחיפה נראית כמו בסיס צבאי, כמו בית-סוהר, והאווירה שם קשה ביותר. אין לזה שום קשר למשאבים מוגבלים, יש קשר אך ורק לנושא אחד – לאנושיות, ליחס נכון לנכה, מה שאין שם.

על משרד הביטחון לשנות באופן מהותי את הרכב הוועדות הרפואיות. דיברתי על כך בשבוע שעבר ביתר הרחבה, ואני מזכיר כאן שוב שבחלק לא מבוטל מהוועדות הרפואיות יושבים רופאים שהם לא מקצועיים, פנסיונים, שמקבלים סכומים נמוכים על מנת להקטין את העלויות, אבל בכך – לגרור את הביורוקרטיה, לסחוב את הנכה במשך שנים כנכה זמני, עד כדי עשר שנים ויותר. הנושא הזה קשור אך ורק בביורוקרטיה, ויש אפשרות לתקן אותו. הזכרתי, דרך אגב, דוגמה שבה בוועדה רפואית של נכי צה"ל יושב גיניקולוג, אבל גם אחרים.

הנושא החשוב ביותר הוא ההיוון בשיעור של 70 חודש, שלדעתי – כבר אמרתי את זה קודם – הוא בלתי מתקבל על הדעת. זה נכון שכל אחד מהמספרים שמופיעים בחוק הנכים הוא כמעט שרירותי, אבל לא יכול להיות שאנחנו נעסוק בנכי צה"ל במשך עשרות שנים, בסכומים ובתנאים הקיימים, ופתאום נבוא ונחליט: הבה נשנה את כללי המשחק. מחר יגידו שאין נכי צה"ל, לא היה ולא נברא. ואם אין משאבים, אולי מחר גם לא יהיו טנקים, כי צריך את הכסף כדי לתת אותו לנושאים אחרים, כגון מחלפים. זה יותר חשוב.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זה אכן המצב.

שאל גוטמן (מולדת):

מקובל עלינו שיש לנו חוב מוסרי, ולא רק מוסרי, כלפי נכי צה"ל, כלפי החיילים המתגייסים, ולא יכול להיות שנבוא היום ונשנה את כללי המשחק ונפגע – במי? בחלשים. בדרך כלל אנחנו פוגעים באלה שלא מסוגלים לצעוק. ואני רוצה לספר לחברי הכנסת, שכאשר אני התחלתי לעסוק בנכי צה"ל, נכים באו אלי ואמרו: אנחנו מפחדים, אנחנו מפחדים, כי אגף השיקום יתנקם בנו. לקח לי חודשים מספר לשכנע אותם שאסור לפחד.

אני רוצה לסכם ולומר: עלינו לחזק את הנכים, ולשדר לחיילינו כי לעולם לא ניטוש אותם בעת צרה.

אני מתנגד להצעת החוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת עמיר פרץ – איננו; חבר הכנסת פני בדש – איננו; חברת הכנסת דליה איציק – איננה;
חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו; חבר הכנסת יעקב שמאי – איננו. חבר הכנסת סילבן שלום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הוא יצא ותיכף יחזור.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מתחשב, כי ראיתי אותו כל הזמן, ולכן אני לא מוחק אותו.

חבר הכנסת שלמה בוחבוט – איננו; חבר הכנסת אברהם בורג – איננו; חבר הכנסת חיים דיין –
איננו; חברת הכנסת אסתר סלמוביץ – איננה; חבר הכנסת אביגדור קהלני – איננו; חבר הכנסת עוזי
לנדאו – איננו; חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – ישנה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האזנתי קודם בתשומת לב לדברים הנרגשים שהשמיע יושב-ראש
הישיבה בעת שהוא נשא דברים בדיון על החוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה. חבר הכנסת סילבן שלום, אמרתי שראיתי אותך כל הזמן – – –

סילבן שלום (הליכוד):

הלכתי לרחוץ ידיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. תדבר אחרי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מבינה, בכנות, ללבו של חבר הכנסת שילנסקי, כי הוא אמר באמת דברים מעומק לבו. אבל אני רוצה להבטיח לחבר הכנסת שילנסקי ולבית הזה, שהמהלך הזה, כל כולו, כוונתו להביא לכך שיהיו לנו פחות קורבנות וגם פחות נכים.

נכון שהיתה לנו היסטוריה קשה, היסטוריה של מחזורים. מי שמבוגר קצת יותר זוכר מלחמות בשנות ה-50 וה-60, ואנחנו גם זוכרים מלחמות שבהן צה"ל נכנס לשטח מסוים ואחר כך הוא חזר מהשטח, אחר כך חלפו כמה שנים והוא חזר וכבש את השטח. מה שחדש היום הוא, חבר הכנסת שילנסקי וכולנו, שאנחנו נמצאים בתקופה כזאת בחיינו שבה כאשר צה"ל עוזב עכשיו שטח, הוא עוזב שטח על בסיס של הסכם – עם מצרים זה כבר הסכם שלום, עם הפלשתינים, בינתיים, הסדר ביניים, אני מקווה שגם עם הסורים יהיה הסכם שלום. וזה החדש במצב. לכן אני רוצה לומר, שבדיון החשוב על החוק הזה חשוב שהציבור וכולנו נשדר את האמונה ואת הביטחון ביכולת שלנו לחיות בשלום עם השכנים, להגיע להסכמי שלום שיהיו הסכמים כאלה שימנעו את המלחמות הבאות.

ההסכם שייחתם בקהיר עדיין איננו הסכם שלום, והייתי מאוד שמחה לו היו פותרים כבר את כל הבעיות והיה כבר הסכם שלום, אבל הדרך היא כזאת, קשה, מסובכת, תקופת הביניים תהיה לא קלה. שמעתי הבוקר שצה"ל קיבל הוראה שלא להשתמש בנשק חם או כמעט לא להשתמש בנשק חם בשטחים. הצד הפלשתיני צריך להוכיח את עצמו, גם הוא יצטרך לעשות כל מאמץ כדי שההסכם הזה יצליח, ולכן אני רוצה להאמין שהילדים והנכדים – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חברת הכנסת גוז'נסקי, אמרת שהצד הערבי יצטרך להוכיח שהוא עמד במבחן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

נכון.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אולי את יכולה לומר בקצרה מה הוא לדידך מבחן שהוא אכן יעמוד בו? למשל, הפסקה מוחלטת של הטרור? כמה יהודים, שירצחו על-ידי פלגי אש"ף ולא רק על-ידי ה"חמאס", יהיו לדידך קו אדום שאחריו תאמרי שאש"ף לא עמד במבחן?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

בתקופה של מעבר, כאשר השלטון יהיה שלטון חלקי, כפי שאתה תסכים אתי – הוא יהיה שלטון עצמי, חלקי, מוגבל כפי שהוא יהיה – אני מקווה שיווצרו התנאים לשליטה עצמית. לומר לך שלא יהיה שום פיגוע מהיום ואילך אני לא יכולה לומר, כשם שאני לא יכולה גם להבטיח לך שלא ייפול עוד שום פלשתיני כתוצאה מעימות עם חיילי צה"ל, כזה או אחר. לכן, אם נרצה למדוד בכמויות ובמספרים, אי-אפשר לומר את זה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בכל אמת מבחן שתציעי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

המבחן שלי הוא, שבתוך השטחים שבניהול פלשתיני תקום הנהלה שתגיע להידברות בתוך הציבור הפלשתיני, וההידברות הזאת תוביל למה שאנחנו רואים היום, למשל בדרום-אפריקה, הידברות בין אנשים שאתמול היו יריבים לגמרי, פוליטיים, אידיאולוגיים, והיום מגיעים לשיתוף פעולה כדרך היחידה לקיים את עמם שלהם. אותו דבר יהיה, לדעתי, גם לגבי הפלשתינים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

המבחן הוא פנימי שלהם?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יש אנשים, גם בצד שלהם וגם בצד שלנו, שלדעתי יעשו כל מאמץ כדי שהסכם הביניים ייכשל, משיקוליהם, מהשקפתם. אני לא אומרת את זה על כל האנשים שפוליטית מתנגדים להסכם. אני חושבת שחלק גדול מהאנשים בארץ שמתנגדים להסכם לא יעשו צעדים מפוצצי הסכם. יתווכחו, יפגינו, אבל לא יעשו צעדים. ובכל זאת, אחרי מה שקרה בחברון, אנחנו לא יכולים להיות בטוחים שזה לא יקרה בצד שלנו. לכן אני גם לא יכולה להיות בטוחה שזה לא יקרה בצד השני. אבל יש דינמיקה כלשהי, והדינמיקה הזאת צריכה לנצח, אם אנחנו חושבים שמקומנו באזור. אנחנו צריכים לתרום את תרומתנו לדבר הזה.

עכשיו אני רוצה לעבור, ברשותכם, להצעת החוק. אני מעריכה מאוד את חבר הכנסת בגין ואת יכולת הניתוח שלו. לכן אני תמהה, חבר הכנסת בגין, שהצעת את ההצעה הזאת. כאשר היה דיון על זה בוועדת העבודה, אני הייתי צריכה לצאת ולא השתתפתי בו ולכן לא יכולתי שם לומר לך את דעתי.

יש אצל שרי אוצר בכלל הניסיון לפתות בכסף זמין על חשבון זכויות לטווח ארוך. מנקודת ראותו של שר האוצר, הוא עשה חשבון של רווח והפסד. לכן, אני לא הייתי מתפלאה לו שר האוצר או הממשלה היו מגישים הצעת חוק כזאת. אבל כאשר אתה מגיש, אני מאוד מאוד מתפלאה.

מאיזו סיבה? כבר ציינו פה חבר הכנסת מיכאל איתן ואחרים את הנושא של החשבון לטווח ארוך. אני עשיתי דוגמה חשבונית יחסית פשוטה כדי שיהיה קל להבין. נניח שהגמלה היא קטנה, 300 שקלים לחודש לנכים בעלי אחוז נכות נמוך. 70 חודשים, זה אומר 21,000 שקלים. אך אם אותו נכה יקבל את הגמלה במשך 30 שנה, הוא יקבל 100,000 שקלים במחירים של היום, ואם הוא יקבל את הגמלה במשך 40 שנה הוא יקבל 150,000 שקלים. זאת אומרת, אתה מציע לנכה שיסתפק ב-10% עד 20% ממה שמגיע לו.

יותר מזה – מתי הנכה צריך יותר את הכסף? כשהוא בן 20 או 30, או כאשר הוא בן 60, 70 או 80? לדעתי, בגיל המבוגר הוא צריך את זה יותר. אז כבר אין לו שכר אלא רק פנסיה. יש לו הוצאות רפואיות ואחרות, ואותם 300 שקלים כפי שיהיו אז יכולים להיות דבר רציני מאוד בשבילו.

במחשבה על גמלה שמקבל נכה, לדעתי צריך דווקא למצוא דרך שהוא יקבל אותה כל השנים ולא שיקבל סכום של 21,000 שקלים, יקנה בזה מכונית ולא יישאר לו כלל כסף. ובעוד 10 שנים, 20 שנה, 30 שנה, כאשר 300 השקלים האלה יהיו נחוצים לו, הם לא יהיו זמינים עבורו.

לכן אני חושבת שמבחינה חברתית, מנקודת ראותם של הנכים, צריך להתנגד להצעת החוק הזאת. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אורי אור, בבקשה. סליחה, אני מבקש את סליחתך, רשות הדיבור לחבר הכנסת סילבן שלום.

אורי אור (העבודה):

הוא לא רוחץ ידיים? ירחץ עוד הפעם ידיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אפשר להגיד עליו שהוא מגיע לנאום עם ידיים נקיות. את זה אני אומר רק לשם האמרה. אני יודע שידוך נקיות תמיד, אבל כך התבקש להגיד.

סילבן שלום (הליכוד):

טוב שתיקנת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחרי – חבר הכנסת אורי אור.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפעמים הצעות חוק מסוג כזה באות לפתור בעיה קשה, שפעמים רבות אנחנו איננו מודעים לה. יש מקומות מספר שבהם יש בעיות הדורשות חקיקה, ואם היתה חקיקה, זו היתה גורמת להרבה פחות סבל ובירוקרטיה, והיתה מאפשרת גם לגופים וגם לאלה שנזקקים לשירותים הניתנים על-ידי אותם גופים, להגיע למצב של מיצוי טוב יותר של השירותים המוענקים להם.

אין הדבר כך רק בחוק הזה, אני מדבר באופן כללי. יש חוקים רבים מאוד שנחוצים וטוב שייעשו, כי הם החוקים הקטנים הבאים לטפל בבעיות היום-יום.

אני ראיתי את החוק הזה דווקא באופן חיובי, אבל לפני דקות מספר תפסו אותי כאן בחוץ כמה אנשים – לא בגלל זה אשנה את דעתי, אבל הם העלו תהיות מסוימות ושאלו: האם אתה רוצה לקחת ממני את האפשרות לקבל טיפול מקופת-חולים ברגע שאזדקק לו, בעוד עשר שנים? כיום אני יכול לקבל את הטיפול הזה.

אומר לי אחד מהם: אני מקבל בכל שנה זוג נעליים מיוחדות. אני מקבל גם הטבות ומענקים ואפשרויות כאלה ואחרות, ואם אקבל את המענק בן 70 תשלומים, אפסיק להיות קשור למשרד הביטחון. מבחינה זאת האבא שלי שאמור לטפל בי מפני שאני נכה צה"ל, יפקיר אותי באיזו צורה.

אני מאמין שהצעתו של חבר הכנסת בגין היתה חיובית במקורה. אני מקווה מאוד שההערות שהשמעתי עכשיו ידועות לו. אני מקווה שבין הקריאה הראשונה לקריאה השנייה תהיה אפשרות לדון בנושאים האלה ולראות מה אפשר יהיה לעשות לגבי הצורך בטיפולים רפואיים, אם יהיו בעתיד. אם יקבל הנכה את 70 התשלומים, ונניח כעבור חמש שנים, לא תהיה החמרה במצבו, כי על כך יש תשובה בהצעת החוק, אלא יתעורר הצורך באיזה טיפול או שירות, צריך לדאוג שהוא יקבל אותו ולא יקופח מפני שאיננו כלול כבר ברשימה של משרד הביטחון כזכאי לאותו שירות, אם זו הבראה, אם זה טיפול או אם אלה נעליים.

אם באים כאן לתקן לטובת אלה שהיום לא מקבלים את השירות, האם זה צריך לבוא על חשבון אלה שהיום כן מקבלים את השירות? יכול להיות שמה שעולה מההצעה שלך הוא שצריך להגדיל את מספר התקנים באגף השיקום, כדי שיוכל להינתן טיפול טוב יותר לנכים הקשים, ואז לא תהיה פגיעה בצד השני.

אני לא חסיד של הגדלת מספר המשרות בשירות המדינה בכלל, וגם לא במקרה הפרטני הזה. כל הגדלה של מספר העובדים בשירות המדינה היא הדבר הכי פחות יצרני. זה גורם למשפחה מסוימת להיות תלויה, על חשבון משפחה יצרנית אחרת. אני לא רוצה לפגוע, אבל זה חלק מהמערכת שבה

אנשים שהולכים לשירות הציבורי ניזונים מהכנסות שמביאים לקופת המדינה או לתל"ג הלאומי אלה העובדים במשק היצרני.

שאל גוטמן (מולדת):

אז בוא נבטל את אגף השיקום, כי הוא לא יצרני.

סילבן שלום (הליכוד):

לא, לא, חלילה וחס. אתה לא הבנת אותי, חבר הכנסת גוטמן. אמרתי שבאופן עקרוני אני לא בעד שום הגדלה של גוף שאמור לתת שירותים. אבל כאן, מפני שאין טיפול בנכים קשים, יכול להיות שהפתרון הוא לא דווקא בביטול הגמלאות של הנכים הקלים, למשך כל ימי חייהם, אלא אולי בהעברה בתוך משרד הביטחון, שתקציבו הוא ענק. מהי משרה אחת או שתיים או שלוש משרות בכל מקום באגף השיקום, לעומת תקציבו של משרד הביטחון? כידוע לנו, משרד הביטחון זוכה, בתוקף הנסיבות, בנתח הגדול ביותר מהעוגה הלאומית. וכידוע, גם הניצול שם הוא לא אפקטיבי ביותר.

בוודאי זכור לכולם מה קרה עם ה"לביא". בזמנו, כאשר בוטל ה"לביא", דובר על חלופות. אינני יודע אם מישהו בכלל זוכר את המושג הזה של חלופות. אני הייתי אז עוזר של שר מסוים בממשלה. הוא הוזמן לאגף התכנון במטכ"ל, וראש אגף התכנון הציג את החלופות שיהיו עם ביטול ה"לביא". אותן חלופות היו מרשימות ביותר, אבל היה ברור שלא תהיינה חלופות וכל אותם כספים ילכו, לצערי הרב, לריבוי השומן ולהגדלת ההוצאות השוטפות, מה שקרה בפועל, וכולם יודעים זאת.

לכן, לדעתי, התקציב של משרד הביטחון מאפשר להם להגיע למצב של הגדלת התקנים באגף השיקום.

טוב יעשה חבר הכנסת בגין אם יבדוק את העניין הזה גם עם אותם נכים קלים העומדים כאן בחוץ ומנסים לבוא ולהגיד: מה אתה חומס לנו את הגמלה עד סוף חיינו? אנחנו נפגענו תוך כדי השירות הצבאי, תרמנו למדינת ישראל, ואתה בא להרע אתנו, בעוד אתה אמור לתת עזרה למי שנשלח לשדה הקרב והוא נפגע באותו קרב בשל נסיבות טרגיות.

אני רוצה להוסיף משפט אחד עם ממד אקטואלי. בסופו של דבר, נכי צה"ל או נפגעים של פעולות איבה ממשיכים להיות אתנו, ולצערי הרב זה כנראה יהיה גם הלאה. אנחנו רואים, שלמרות ההסכם של 13 בספטמבר 1993, אנחנו לא מגיעים למצב של רגיעה. 50 ישראלים קיפחו את חייהם בטרור הפלשתיני, לא רק ה"חמאסי", אלא גם האש"ף וגם ה"פתחי" מאז אותו ספטמבר 1993.

כפי שזה נראה עכשיו, גם ההסכם שייחתם מחר, 4 במאי 1994, אינני בטוח שיוביל אותנו למצב של שקט, שלוה ורגיעה. לכן, הנושא הזה יהיה אקטואלי גם בשנים הבאות. אני חושב, שההסכם של מחר לא יביא לרגיעה, אלא לצערי הרב יביא אולי לקיפוח ולאובדן של חיי אנשים נוספים.

בסופו של דבר, החתימה מחר עם מר ערפאת היא חתימה עם ראש פלג אחד באש"ף. אם מישהו קרא את הנוסח האנגלי של ההסכם בין ממשלת ישראל לבין אש"ף – כתוב שם: THE AGREEMENT BETWEEN THE ISRAELI GOVERNMENT AND THE PLO TEAM – קבוצת PLO. קודם כול חשבתי בכלל שזו איזו קבוצת קריקט או קבוצת ראגבי או קבוצת כדורגל, לא ארגון, אלא קבוצה. אבל האם ג'ורג' חבש הוא לא PLO? הוא PLO. האם נאיף חוואתמה, ואני מקווה שאני מבטא נכון את השם, הוא לא אש"ף? הוא אש"ף, וכן גופים רבים אחרים, כל אותם גופים שנמצאים באש"ף; ואני חייב להיות כן עם עצמי ועם הציבור, ה"פתח" הוא הארגון הגדול ביותר באש"ף, הוא הדומיננטי ביותר באש"ף.

אורי אור (העבודה):

סילבן שלום (הליכוד):

אבל בסופו של דבר הארגון הזה, אף שהוא דומיננטי, הוא לא ארגון יחיד.

בנימין טמקין (מרצ):

סילבן שלום (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, לכן להישען על אדם אחד שעומד בראש ארגון אחד מתוך סך כל הקבוצה, זה מעשה שלא יעשה מבחינת שמירת האינטרסים החיוניים של מדינת ישראל, ואני לא רוצה להלך אימים ולומר מה יהיה מחר. הרי תאמרו לי: אמרתם את זה גם על סאדאת, והגיע מובארק, והנה הכול בסדר. אבל יש הבדל תהומי בין מצב של מדינה אש"פית הנמצאת 12 קילומטר מהגבול לבין מצב של מדינה עם משטר שבסופו של דבר חותר לשלום. גם עכשיו אני לא בטוח במאת האחוזים שלא תהיה בעיה – אם האסלאם הקיצוני יעלה במצרים. אבל עדיין אין בסיס להשוואה, כי בסופו של דבר הצבא המצרי יושב 400 קילומטר מהגבול הישראלי, ובטכנולוגיה הנוכחית אין שום בעיה להבחין בכניסתו לתוך סיני מייד עם כניסתו.

לכן, מחר לא ייחתם, לצערי הרב, הסכם שיוביל לכך שלא יהיה טרור – כמו שאמר פה שר החוץ בספטמבר 1993: לא עוד טרור, לא עוד שפיכות דמים – אלא אני רואה את המשך הטרור בגל הולך ונמשך, דבר שיביא לנכים רבים יותר ולאפקטיביות בהצעת החוק של חבר הכנסת בנימין בגין. האפקטיביות הזאת תימשך גם בעתיד, ולפיכך אני חושב שהצעת חוק זו היא הצעה רצינית מאוד, שצריכים לדון בה בוועדה בצורה רצינית ולהגיע למסקנה מה עושים עם אותם נפגעים קלים, ולהביא לכך שבסופו של דבר הם לא ייפגעו.

הערה לחבר הכנסת אורי אור. אני לא חושב שזה יאה לשבת למטה באולם ולהגיד לנואם לסיים. יש יושב-ראש, והוא יאמר לי לסיים. גם לו שמעתי אותך מדבר זמן רב יותר, לא הייתי אומר ליושב-ראש: תבקש ממנו לסיים. זו רק הערה לסדר; תודה.

אורי אור (העבודה):

קיבלתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אורי אור קיבל את הערתך והוא מוזמן לדו"ק, אחרון אחרון חביב.

יעקב שפי (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

אצלי אתה לא רשום, אבל אני מבין שנרשמת. שמעתי, הוא אמר לי שהוא מתכוון להירשם, אבל בדף שלי הוא לא נרשם.

יעקב שפי (העבודה):

אתה אמרת לי שאפשר.

היו"ר ד' שילנסקי:

זו טעות טכנית של המזכירה, ואני מוסיף את חבר הכנסת יעקב שפי. הוא יהיה אחרון.

בבקשה, חבר הכנסת אורי אור.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נוכחים נכבדים, למרות דברי הבלע שהשמיעו נציגי האופוזיציה בגנות ההסכם, אני תומך בחוק של חבר הכנסת בני בגין. אני חושב שזו יוזמה חשובה וטובה, ואני מעיר כמה הערות על הקשר בין החתימה מחר ובין החוק. אין קשר בין חתימתי ובין ההסכם שהולך להיחתם מחר.

אני חושב שהיוזמה הזאת ברוכה, משום שהיא תבטיח טיפול טוב יותר למי שזקוק לו, ואני לא רוצה להיכנס למה שנאמר כאן. נדמה לי ששמעתי הערות של חלק מהאנשים שדיברו סרה בטיפול של מערכת הביטחון ואגף השיקום. אני רוצה לומר שנעשית שם עבודת קודש. יש גם בעיות, ואני מכיר את הנכות לא פחות ממך, חבר הכנסת גוטמן. אני אומר את זה בעדינות. לבוא היום, כאשר אנחנו דנים בחוק הזה, ולהטיל דופי בקבוצת אנשים שכורעת תחת הנטל ועושה עבודה מצוינת, יוצאת מן הכלל? אני חושב שהמטרה העיקרית – וחבר הכנסת בגין בוודאי יענה לאחר דברי – היא לשפר יותר את העבודה של אגף השיקום, לתת טיפול טוב יותר למי שצריך, ולשחרר אנשים שאפשר לשחרר אותם מתלות באגף השיקום.

אם הבנתי נכון, אין מטרתו של חבר הכנסת בני בגין לחסוך בכסף. ולגבי ההקצבה שצינת, של מספר חודשים או של הכסף, אני מציע שייעשה חישוב אקטוארי בזמן הטיפול בחוק בוועדה כדי לראות שאותו אדם לא יחשוב, חס וחלילה, שהמדינה באה להרוויח על חשבוננו. זה דבר אחד שאני מבקש.

דבר שני, יש אנשים שנזקקים לדברים נוספים, בעיקר אלה ששיעור הנכות שלהם הוא בין 10% ל-20%, או בין 10% ל-19%, ונגעו פה בכמה דוגמאות. בין שמדובר בנעליים אורתופדיות, בין שמדובר בצידוד זה או אחר, יש למצוא את הדרך לעשות שקלול מסוים וליצור חריגים, ונדמה לי שאתה דיברת על זה – ליצור מערכת שבה אפשר יהיה לטפל בחריגים.

לכן, אני חושב שהחוק הזה טוב, אם הוא יעובד נכון בין הקריאה הראשונה לבין הקריאה השנייה והקריאה השלישית ותינתן הדעת על כך שלא רוצים להרוויח כסף על חשבון הנכים. רוצים לטפל טוב מאוד בנכים שזקוקים לטיפול וזקוקים להשגחה. ודרך אגב, אני מציע שלא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת גוטמן שכל אחד יחליט מה הוא רוצה לעשות.

שאול גוטמן (מולדת):

זאת לא הצעה שלי.

אורי אור (העבודה):

סליחה, אתה צודק, טעות שלי. זו הצעה של חבר הכנסת בא-גד.

שאול גוטמן (מולדת):

לא כל דבר רע – זה אני שעושה אותו.

אורי אור (העבודה):

נכון, יש לך חלוקה עם גנדי ואתו, אני מקבל. בעיני אתם עוד אותה תנועה, אולי למרות החלטות אחרות שייפלו.

שאול גוטמן (מולדת):

לא בעיני.

אורי אור (העבודה):

אינני מקבל, לא יכול להיות שאדם יחליט אם הוא רוצה להיות לכאן או לכאן. החוק צריך להגדיר, לתת את הפיצוי המתאים, למצוא את הדרך לטפל בחריגים שיהיו בהמשך, ואני מניח שיהיו, אבל אני חושב שהוא יבטיח טיפול טוב יותר באנשים שנזקקים לאגף השיקום.

עכשיו, אינני יכול בלי הערה לכל אלה שקשרו את ההסכם שהולך להיחתם מחר – אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת סילבן שלום וחבר הכנסת מיכאל איתן, חבר הכנסת שאיננו פה – עם חוק הנכים של חבר הכנסת בני בגין. אני חושב, אני מאמין ואני מעריך, שכל אלה שדיברו על כך, בכללם אתה, אדוני היושב-ראש, יתבדו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אז דיברתי לא כיושב-ראש אלא כחבר הכנסת.

אורי אור (העבודה):

בסדר, אבל אתה עכשיו יושב כיושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

אלה שני אנשים נפרדים.

אורי אור (העבודה):

אני מאמין שתתבדו על ציר הזמן, לא מהיום למחר, בזה שההסכם הזה הוא ראשיתה של דרך חדשה שתביא לפחות נכים ולפחות נפגעים, בציר הזמן, ואני בטוח בזה, ואילולא הייתי בטוח בזה, הרי לא הייתי מברך על ההסכם. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת יעקב שפי, אחרון אחרון חביב.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נשמעו פה בעקבות הצעת החוק של חבר הכנסת בגין אמרות מספר בקשר להסכם השלום שעומד להיחתם מחר, וברור שצד זה של הבית שולל את ההסכם והצד הזה מחייב. ואני רוצה להציע – אומנם אני אחרון הדוברים – לרדת כרגע מההסכם ולא לטפל בהצעת החוק דרך ההסכם, כי הצעת החוק חשובה מאוד.

אני מעריך שיהיו הרבה בעיות סביב החוק הזה, אם כי אפשר למצוא הדרך להגיש את החוק בצורה קצת שונה, וודאי וודאי לא דרך הסכם השלום, כי פה נשמעו קריאות שבעקבות הסכם השלום יהיו נכים רבים יותר, והצד הזה חושב שיהיו פחות נכים. אמר חבר הכנסת אורי אור שעל ציר זמן אנחנו נראה, ולא הייתי מציע להיכנס ולדון בזה כרגע.

אני חושב שיש שלוש בעיות בחוק הזה, ואני אתמוך בו היום, אבל לקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית אני חושב שצריך לחשוב היטב, להתייעץ עם הנוגעים בדבר, הן ארגון הנכים והן אגף השיקום, ולראות איך מביאים חוק שיהיה טוב יותר מבחינת הטיפול הרפואי וגם לא יפגע בנכים.

מדובר בכ-45,000 נכים בדרגות שבין אפס ל-19%. לדעתי, על-פי ההצעה של חבר הכנסת בגין, עלול להיגרם הפסד כספי גדול מאוד, במיוחד לנכים הצעירים, אותם נכים שנפגעו במלחמת יום הכיפורים, במלחמות שאחרי ובפעולות האיבה שאחרי. הם עומדים להפסיד סכומי כסף אדירים, ואני לא חושב שמטרת החוק לפגוע בהם.

הנושא השני שנצטרך לטפל בו, והוא נושא חשוב יותר, הוא בעיית הטיפול הרפואי. ייתכן שבעקבות החוק ימצאו את עצמם הרבה מאוד נכים ללא טיפול רפואי מתאים. אני לא חושב שמציע החוק העלה בדעתו שהנכה יצטרך לממן את הטיפול הרפואי אם לא יהיה מישור אחר שיטפל בו.

הנקודה השלישית שחשבתי עליה במהלך הדיון: יש בהצעת החוק של חבר הכנסת בגין פסקה האומרת, שאם תחול החמרה במצבו הרפואי, הנכה זכאי להגיש פנייה לבדיקה נוספת או לוועדה רפואית. נראה לי שיהיה לחץ גדול מאוד על הוועדות הרפואיות. וכפי ששמענו בדברי קודמי, לפעמים הגבולות דקים מאוד – בין 19% ל-20% או בין 18% ל-19%, ואני חושש שנכים רבים ינסו לגשת לוועדות הרפואיות ולדרוש החמרה, ויכול להיות שבאמת יש החמרה אבל עד היום הם לא התעניינו בזה, ובסופו של דבר הצעת החוק יכולה להיות אפילו בבחינת רצה לברך ויצא מקלל.

לדבר אחד אני מסכים – אם הצעת החוק הזו תביא להקלת הלחץ ולטיפול טוב יותר בנכים הקשים במסגרת אגף השיקום, אני חושב שהחוק הוא טוב מאוד. לכן, בהתייחס לשלושת הנושאים שהעליתי אני אתמוך בהצעה היום, אבל נצטרך לדון איך מביאים הצעת חוק טובה יותר ונכונה יותר. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בגין רוצה לענות?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אם ירשה לי כבוד היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני חושב שבהתאם לתקנון זו זכות לגיטימית שלך.

אברהם פורז (מרצ):

זה כמו בזכות קדימה – מקבלים, לא לוקחים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני לא עושה לך שום יוצא מן הכלל, כך קובע התקנון. אך יש לי שאלה אל חברי הכנסת. אני מודה ומתוודה, שבהתחלה היתה לי דעה מסוימת, ובהמשך אני נכנסתי להיסוס. אם לא הייתי מנהל את הישיבה הייתי מבקש מחבר הכנסת בני בגין הבהרה לאותה נקודה, אף שזה לא פוליטי, זה חוצה מפלגות. תרשו לי לשאול את חבר הכנסת בגין את השאלה שדווקא חברת הכנסת תמר גוז'נסקי העלתה בדיבורים שלה.

יש יהודים שחושבים שאני יודע לתת עצה והם באים לשאול אותי. כשצפויה להם פנסיה לאורך שנים או עד סוף ימיהם, אבל עכשיו הם יכולים לקבל סכום כסף, ושואלים אותי, מה דעתך, אני תמיד אומר: אל תיקח את סכום הכסף, אינך יודע מה יהיה מחר. תבטיח את עצמך, אם חס וחלילה תהיה זקוק לימי זיקנה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי העלתה את הדבר ואמרה שהמצב הכי קשה הוא, שכאשר אתה נהיה מבוגר יותר אתה בקשיים גדולים יותר. והדבר שאני חושש ממנו הוא שאנשים לוקחים היום את הכסף, היום הוא צעיר, יעשה טיול לחוץ-לארץ, כולנו רק יצורי אנוש, ואז, כשיהיה זקוק לזה יותר מכול, אז זה לא יהיה. אני לא אגיד לו: למה בזבזת את הכסף, אבל זו הבעיה.

האם יש לך תשובה על נקודה זו שמטרידה אותי?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דיברתי בהצגת החוק בקריאה ראשונה על הקושי היסודי בהבאת הצעת חוק מן הסוג הזה בפני הכנסת. כי שאלת החלוקה הצודקת של משאבים מוגבלים, ואלה הנוגעים לנכים ואלה הנוגעים לא לסתם נכים אלא לנכים שנפצעו או נפגעו במהלך שירותם הצבאי, הטוב והמסור, זה בוודאי עניין לא פשוט.

יש לי קושי נוסף כעמית בבית הזה, ואם תרשו לי, כחבר של החברים אשר דיברו וחלקו על דעתי, וקשה לי לחלוק על דעתם. הם אמרו דברים נכוחים, ולא כיחדתי, ולא אסתיר, על-פי הצעה זו, אם תתקבל בגרסה זו או זו, תהיה פגיעה מסוימת בקבוצה מסוימת. כשהמשאבים מוגבלים ואתה צריך בכל זאת לקבל החלטה איך ומי יזכה לטיפול הטוב ביותר ולמי דרושה יתר תשומת לב, מופחתת תשומת הלב למי שאיננו נכלל, למזלו בוודאי, בקבוצה של הנכים שדרגת נכותם היא מן הגבוהות. כמעט שאין לי ויכוח עם החברים. אמרו דברי אמת קודם כול, והביאו טיעונים שהם הגיוניים וצודקים.

אבל כאשר אומרים, הנכה זכאי, האיש זכאי, הוא צריך לקבל קצבה בשיעור מסוים, צריך גם לומר שעצם הקביעה הזאת היא שרירותית. אם אדם מקבל היום 200 שקל לחודש קצבת נכות, זה הפיצוי הראוי בעבור הסבל שהוא עובר? ולמה לא 240? ולמה לא 262 ו-40 אגורות? יש מידה של שרירותיות הנועצה גם היא, לא יהיה מנוס מכך, במגבלות התקציביות של מדינת ישראל.

במגבלות האלה, חבר הכנסת גוטמן, עם כל הקשיים, משרד הביטחון כמייצג החברה הישראלית, ואגף השיקום כשליח משרד הביטחון ושליח החברה הישראלית, עושים, כמו שאמר חברי, חבר הכנסת אור, מלאכת קודש שאין לה אח ורע ומשל ודוגמה בכל מדינה אחרת. ומדינות רבות השתתפו במלחמות ויש להן נכים והיו בהן אלמנות ויתומים. אין דבר כזה בעולם. ההשקעה היא ארוכת טווח – אני לא ארצה להיכנס לפירוט – שנים רבות, ואתן רק מושג בכל זאת על מה מדובר. משפחות, אנשים ששכלו את ילדיהם במלחמת העצמאות ב-1948, כשהם היום בני 80, והם זקוקים לטיפול ולבית-אבות הגון, מסודר, זוכים לטיפול הזה, ולעזרת בית, אם צריך. החברה עוקבת אחר מצבם באמצעות עובדי השיקום של משרד הביטחון. קשיים? בכל מנגנון יש קושי. אין להכחיש. אבל ביסודו של דבר, אנחנו כחברה יכולים להיות גאים מאוד ביחס המתמשך, הטוב, המסור, שאנחנו מגלים כחברה לאלה שהקריבו את הקורבן הקל או הנורא ביותר, באמצעות אגף השיקום.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בגין, תרשה לי להפנות תשומת לבך, שזה גם כלפי משפחות שנפגעו לפני קום המדינה, היינו של לוחמי המחתרת. אתה הבאת דוגמה ממלחמת העצמאות, זה עוד לפני מלחמת העצמאות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש, על האזכור הזה. כיוון שאמרת זאת צריך לציין למען האמת ההיסטורית, שעם הקמת המדינה לא הוכרה האמת הזאת מייד, ועברו כמה שנים עד שגם אלה נכללו בחוק של הנכים והשיקום.

בגלל המצב הזה, חברי חבר הכנסת מגן, אני לא מתפלל שהתיאור שאתה תיארת הוא אולי נכון, שיש לממשלה אולי נטייה להסתתר במידה מסוימת מאחורי גבי – ואין מקום רב להסתתרות מאחורי כתפי הצרות – והיא אומרת: נו, אז חבר כנסת זה וזה הגיש הצעת חוק כזאת.

ועדות ציבוריות, כפי שאמרתי, קבעו כבר לפי 20 שנה, המליצו לפני 20 שנה שזה אכן יהיה המצב שאני מביא אותו היום בהצעת החוק. אני חושב שזה די נדיר שהמלצות – – –

דן תיכון (הליכוד):

למה הממשלה לא אימצה אותן?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מייד אסביר. די נדיר, להערכתי – אני לא מומחה בתחום הזה, יש בוודאי מומחים רבים ממני כאן בבית – שהמלצות של ועדה ציבורית שאיננה מפלגתית, שהוקמה על דעת הרבים, אינן מיושמות לחלוטין, נדחות, לא באות לידי ביטוי. ומדוע, חבר הכנסת דן תיכון? כי קשה הדבר, כי לא נוח הדבר. כי צריך אדם לשים עצמו רשע כדי לעלות על הדוכן ולהציע הצעה כזאת. לא נוח לממשלה. אני אעיר בסוגריים, על יסוד התנגדותי רבת השנים לשינוי בשיטות הבחירות לכנסת, דרך המפלגות, הקריות בלעז פריימריס, בחירות מוקדמות – קושי כזה ייתוסף על הקושי. מאוד לא נוח לחבר הכנסת שרוצה לשוב ולהיבחר בעוד שלוש או ארבע שנים להביא הצעות שהן לא נחמדות, לא כלילות השלמות וגם פוגעות. אין להסתיר.

אלא מאי? אנחנו לא חיים באיזה חלל, אנחנו חיים במציאות. בבקשה, חבר הכנסת דיין.

אלי דיין (העבודה):

אני מסכים עם חבר הכנסת בגין. שוחחתי עם כמה נכי צה"ל, והם מסכימים שיש ביורוקרטיה, אין עובדים ואין מי שיטפל. יש לקבוע בדרך אקטוארית, כפי שהציע חבר הכנסת פורז, כמה הנכה מקבל היום על-פי תוחלת החיים, כמו שעושים בידי הנזיקין. ואם הוא מקבל גם בעין, צריך להוסיף. נניח

שהוא מקבל עבור נעליים 900 שקל, גם את זה צריך להכניס לפיצוי החד-פעמי, כדי שלא נעשה עוול. ואז מורידים את הביורוקרטיה ולא עושים עוול.

מיכאל איתן (הליכוד):

ואם חסר כסף לאיזו מטרה, נתגייס אנחנו, כל עם ישראל, להשלמת החסר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חברי חברי הכנסת, הרי אתם מוסיפים קושי על הקשיים שאני דיברתי בהם. הצעה מצוינת, חבר הכנסת דיין, אפילו מעולה. הסיכוי שהיא תתממש הוא קטן מאוד, מפני שמדובר במעטפת משאבים מסוימת, ומדובר אפילו בעשר השנים הבאות בקשיים לא קטנים בתזרים המזומנים, ואני מתקשה מאוד לראות את המימוש התקציבי של ההצעה הזאת.

אם תהיה הסכמה של האוצר, אהיה הראשון לברך על כך. אולי לא הראשון, אתה תהיה הראשון. אצטרף למברכים. ודאי שזה יהיה רצוי. אבל אני חושש למצב שבו בגלל הרצון לעשות צדק מוחלט יימשך אותו מצב, לא תהיה השתחררות של אגף השיקום מקבוצה זאת, ולכן יימשכו הדברים כפי שהם.

אלי דיין (העבודה):

יש פה תקדים חמור מבחינת העקרונות שלנו במדינה. אנחנו הולכים לפגוע בזכות מוקנית. איך נסביר את זה?

אברהם פורז (מרצ):

אני מבקש לשאול.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר הכנסת פורז, גם זה ברשות היושב-ראש בוודאי. חבר הכנסת פורז מבקש.

היו"ר ד' שילנסקי:

מרשה, אני בינתיים גם מתחלף.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

סליחה, חבר הכנסת פורז, עד שיתחלפו היושבים-ראש.

אברהם פורז (מרצ):

תשלום חד-פעמי על בסיס אקטוארי לאדם בן 30 אפשר לחלק לכמה תשלומים, אפילו לא שווים. תשלום אחד עכשיו, תשלום שני בעוד שלוש שנים ותשלום שלישי – כדי שלא להכביד על האוצר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר הכנסת שטרית, בבקשה. גם זה ברשות היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

קודמי היושב-ראש אמר לי שזה דיון חברתי ודיון מעניין, אז בהחלט אני גם רוצה להיות שותף.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא רק דיון חברתי, זה גם דיון חברי.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

הדיון מתנהל עניינית וברוח טובה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מבקש להציע, חבר הכנסת בגין, שבין הקריאה הראשונה לקריאה השנייה והשלישית יעשו "חושבים מחדש" לגבי שיעור הפיצויים שהנכים האלה יקבלו. ייעשה אולי תיקון של העיוות הזה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בוודאי. אני רציתי להגיע לעניין זה, חבר הכנסת שטרית. לכן, ברשותכם, הרי בוודאי גם – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

איך דיון כזה הרמוני, למטרה חשובה, לא מסוקר על-ידי כל אלה שהיו אתמול בדיון הקשה?

גדעון שגיא (העבודה):

כל התקשורת בקהיר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן בן-עירי, התגלגלה לידי זכות שבאמצעות הצעת החוק שלי אנחנו מקיימים היום, בניגוד לאתמול, דיון חברי, שקט וענייני; אז מגלגלים זכות בידי זכאי.

רבותי חברי הכנסת, הרי אלו דברים שאין להם שיעור, ומה הם? – "הפאה, הביכורים והראיון". לענייננו הפאה – אין לה שיעור. היות שרואה אותנו כנראה גם חלק מהציבור בטלוויזיה, אין מדובר בפאות הלחיים, אלא בפאת השדה. מה שאתה מותיר לנצרך – אין לזה שיעור. לזאת כיוונתי בתחילת דברי וגם בדיון הטרומי. צריך הייתי, כך חשבתי, להציע אמת מידה ראשונית מסוימת, כדי שהדיון לא יתחיל בחלל האוויר. חיפשתי קנה מידה, מצאתי אותו בביטוח הלאומי. אומר בשבחו של מנגנון הכנסת, שההצעה הזאת הוצעה לי על-ידי היועץ המשפטי של ועדת העבודה והרווחה, שהוא בר-הכי, בקיא ויודע ומנוסה, כדי שהדיון יתחיל באיזה עניין ממשי, מנקודת אחיזה ממשית.

לו יכולנו להעניק סכומים גדולים יותר – אז בוודאי ננסה לעשות את זה.

שאול גוטמן (מולדת):

אתה מדבר בשם שר האוצר?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני חושב שנקטתי את העמדה הנכונה לעניין שאני רוצה להביא. אני מבקש לשפר את הטיפול בנכי צה"ל ששיעור נכותם 20% ומעלה. זו המגמה. אני חושב שעד עכשיו הלכתי בדרך שאיננה לחלוטין מוטעית, אבל אני מסכים עם דברי החברים שהציעו שבמהלך הדיון בהכנת החוק לקריאה שנייה ושלישית יועלו הצעות שונות ונגיע לפשרה הראויה באמת עם האוצר. הרי אני לא אמליץ על קימוץ בעניין הזה.

רבותי חברי הכנסת, תהליך החקיקה בכנסת, ברוך השם, איננו חסוי, איננו באפלה, איננו קצרצר, זה לא לוקח יום או יומיים. הדברים האלה פורסמו לא רק בעיתונות הכללית, אלא דבר הצעת החוק ודברי הפירוש לה פורסמו גם בביטאון "הלוחם", ביטאון ארגון נכי צה"ל. ארגון נכי צה"ל היה מיוצג על-ידי היושב-ראש שלו בדיון בוועדת העבודה והרווחה בהצעה הטרומית, כפי שהגשתי אותה, ובוודאי יועלו עוד הצעות מועילות בהמשך.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת בגין, אתה לא התייחסת להערה שלי – שיש סכנה. היום הוא צעיר והוא יקבל 20,000 שקל. היום הוא פעיל והכסף ילך. אבל כאשר הוא יגיע לגיל מבוגר יותר, אז הוא ירגיש יותר את הפגיעה, וכל גרוש יחסר לו.

אני רוצה להוסיף. בדרך כלל, בכל מיני חוקים או תקבולים נותנים לאדם את האפשרות לבחור אחת מן האפשרויות. אני מתייחס לדברים של חבר הכנסת אורי אור. לא היתה התייחסות לזה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר הכנסת שילנסקי, הרי אפשר לטעון שאנחנו עוסקים פה בקבוצת נכים מסוימת, והיא בוודאי חשובה לנו. יש קבוצת נכים אחרת, שגם הם אזרחי מדינת ישראל. הם לא נפצעו במלחמה או בהכנה למלחמה בעת שירות צבאי, אלא הם נפצעו בתאונות עבודה ובתאונות דרכים. גם הם חברינו, גיסינו ושכנינו. בביטוח הלאומי לא נהוג להעניק לבעלי דרגות הנכות האלה פיצוי נמשך, אלא שם נהוג הפיצוי החד-פעמי בגובה 70 חודשי גמלה. גם זו קבוצה של אזרחים.

דב שילנסקי (הליכוד):

אבל לנכי צה"ל יש לנו יחס מיוחד.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אמרתי, יש לנו אליהם יחס מיוחד. לא נתעלם מכך. אבל אני חוזר לאותו קושי יסודי: איך יודעים בדיוק לאמוד את מידת הצדק?

אני לא חושב שזה יהיה סביר, בהקשר שבו אנחנו מדברים, להציע שהבחירה תהיה בידי הנכה. זה ישים לאל את המטרה של הצעת החוק הזאת.

אני מסכים בהחלט שבהמשך החקיקה נצטרך לדאוג לכך שנכה שיצא ממעגל התמיכה הנמשך של אגף השיקום ומשרד הביטחון לא ייפול בין הכיסאות כל עוד אין חוק ביטוח בריאות ממלכתי ויוכל לזכות לטיפול באחת מקופות-החולים.

אני רוצה שוב להביא בפניכם את המציאות ולהציע, לא כהצעת חוק, את מה שהיה צריך כנראה להיעשות. רבותי, על-פי המציאות ועל-פי מה שנראה לנו ברגע זה, בשנים הקרובות תקציב הביטחון כנראה לא יגדל. אם תקציב הביטחון יגדל במעט, התקציב הנוסף ילך למערכות המבצעיות, שאינן הולמות, להערכתי, כפי שאמרתי, את האיום הקיומי על מדינת ישראל. בעוד תקציב הביטחון קבוע – תקציב אגף השיקום עולה משנה לשנה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם תקציב הסיוע לקיבוצים עולה משנה לשנה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

התקציב הזה עולה משנה לשנה. מכיוון שהוא עולה משנה לשנה קטן הנתח המוקדש לפעילות המבצעית ולפעילות ההתכוננות של הצבא למלחמה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

על חשבון הנכים?

שאול גוטמן (מולדת):

הם חלק מהצבא.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא, הנה, אני רוצה לומר לך – – –

שאל גוטמן (מולדת):

הנכים הם חלק מהצבא.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא; זו דעתך, חבר הכנסת גוטמן. דעתי היא, שאגף השיקום של משרד הביטחון צריך היה לעבור מן העולם כחלק ממשרד הביטחון ולהיות רשות ממלכתית לשיקום אלה שנפגעו במערכות ישראל, בתקציב נפרד, על-פי הקצבה של משרד האוצר בהתאם לחוק. אם אתה מסכים לדברי – זה יהיה הפתרון המרחיק לכת.

שאל גוטמן (מולדת):

— — —

זאב בנימין בגין (הליכוד):

על-פי הידוע לי, עד היום התנגד ארגון נכי צה"ל לרעיון הזה, והיה נוח מבחינות רבות להיות סמוך על שולחנו של משרד הביטחון.

שאל גוטמן (מולדת):

הם משתפים פעולה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כפי שאמר חברי, חבר הכנסת איתן, יש לממשלות, וודאי לממשלה הזאת, נטייה לדחות את הקץ ולדחות את המשבר. לו נפתרו הדברים לפני 20 שנה ברוח הצעת החוק הזאת, לא היינו עומדים במשבר הזה.

לכן, זו העת. אני חושב שהקשיים אשר הועלו על-ידי החברים – כולם צודקים, כולם נכונים, והם יוכלו לבוא על פתרונם בדיון דומה, עירני, חברי, ענייני, בוועדת העבודה והרווחה. על כן, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש את תמיכתכם בהצעת חוק זו.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לי שאלה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בבקשה, חבר הכנסת איתן, ברשות היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

היות שהיינו ליברלים – נמשיך להיות ליברלים.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש גם לי שאלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שיש כאן כמה חברים שהיו רוצים מאוד, באווירה הקיימת – ודיברנו על איזה ניסיון לגשת בצורה קונסטרוקטיבית ועניינית – להצביע בעד העברת החוק לוועדה, אף שלנוסחו המקורי היתה לנו התנגדות מסוימת. אני חושב שסלע המחלוקת, מה שיכול בעצם לאחד את כולנו בתמיכה הוא העיקרון שהרפורמה ברוכה, אבל במעבר לרפורמה לא היינו רוצים שהזכויות המהונות של הנכים תיפגענה. כלומר, עלינו למצוא מקור תקציבי שיביא לכך שהרפורמה תבוצע, אבל הזכויות הממשיות, הריאליות, המהונות של ציבור הנכים לא תיפגענה. אם היינו יכולים להסכים לכך, עם מציע החוק – אני הייתי מצטרף ומצביע בעד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

למה שיקבלו רק 20%? מה עם הכסף שיפסידו?

היו"ר ר' אדרי:

תודה רבה. חבר הכנסת שפי – אחרון, ואנחנו מצביעים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רואה כאן שגם חברתי תמר גוז'נסקי וחבר הכנסת שאול גוטמן מצטרפים להערה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

דן תיכונ (הליכוד):

אבל איך הם יכולים לתת לך התחייבות? – זו קריאה ראשונה. זה עובר לוועדה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל הוא מסכים.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת בגין גם יכול למשוך את החוק – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת שפי, בבקשה. אני מבקש. בינתיים, רשות הדיבור לחבר הכנסת יעקב שפי.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשאול את חבר הכנסת בגין שאלה. מדובר כאן בטיפול רפואי ובגמלה חודשית. האם ידוע לחבר הכנסת בגין שיש עוד הטבות, לדוגמה – פטור מאגרת טלוויזיה? איפה זה בא לידי ביטוי בחוק הזה?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר הכנסת שפי, עניתי על כך מראש, בדברי ההקדמה שלי היום, על-פי הידוע לי. אבל כל זה יצטרך להיבדק שוב. עוד הפעם, הדיון הוא גלוי, יבואו אנשים עם טרדותיהם ודאגותיהם. על-פי הידוע לי, אין קשר בין ההנחות האלה, למשל בארנונה או באגרת טלוויזיה, והן אינן בחוק הנכים (תגמולים ושיקום), אלא הן בגדר הסכם. להן, על-פי מיטב ידיעתי, זכאי כל נכה צה"ל. הרי גם על-פי הצעת החוק הזאת האנשים, למשל, לא יאלצו – וזה יהיה אבסורד – להפסיק את חברותם בארגון נכי צה"ל. הם יהיו חברי הארגון, ואותן זכויות חשובות, שהנהלת הארגון תובעת ומשיגה אותן בעבור הנכים, יהיו בוודאי מנת חלקם.

חברי, חבר הכנסת איתן, אני חייב להיות גלוי אתך. לו אפשר היה ואם יתאפשר – אני בוודאי לא אהיה למחסום. אבל לא הייתי רוצה ולא הייתי יכול למסור התחייבות כזאת ברוח הדברים של חבר הכנסת פורז, שאם יתברר שבשלב המעבר תהיה פגיעה כלשהי בקבוצת הנכים הזאת אני אמשך את הצעת החוק.

קריאות:

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הרי זהו התהליך. מדובר בקריאה ראשונה. נמשיך בתהליך הזה בדיון מסודר. הוא לא צריך להיות קצר. אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, שאנחנו עדיין ממתנים להצעת החוק הממשלתית. אני חושב שאני יודע את עקרונותיה, אבל לא את פרטיה. נצטרך גם אתה להגיע לאיזה הסדר וסידור.

דוד מגן (הליכוד):

אני מעריך שלא תהיה הצעת חוק ממשלתית.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

יכול להיות שלא תהיה, ויסתפקו בגב שלך ושלי, דוד.

לכן, אני מציע להסתפק בדברים האלה, כפי שאני יכול היום להביא אותם בפני החברים, לגשת להצבעה ולהעביר את החוק לוועדה, להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

אני מודה מאוד לחברים על הדיון הטוב. תודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת זאב בנימין בגין.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד העברת הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה – יצביע. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 12

נגד – 2

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 18) (מענק נכות), התשנ"ד – 1994, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 12, נגד – 2, נמנעים – 2. הצעת חוק הנכים עוברת להכנה לקריאה שנייה ושלישית, לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת זאב בנימין בגין, על ההצעה שהיא בוודאי לתועלת הנכים ולתועלת כל הציבור. תודה לך.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום. לפני כן – הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. גברתי, הסגנית, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לדיון מוקדם – הצעת חוק להארכת תקופת ההתיישנות להגשת תביעות (משבר מניות הבנקים), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת מאיר שטרית. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, גברתי, סגנית מזכיר הכנסת.

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 26), התשנ"ד–1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 26), התשנ"ד–1994. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני הצגתי את החוק בישיבה הקודמת. עכשיו זה רק דיון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך על היעילות. שמעתי אותך בפעם שעברה. אנחנו עוברים לרשימת הדוברים. חבר הכנסת יוסף בא-גד, ראשון הדוברים. יש עוד שבעה לפניך, אבל כל השבעה אינם כאן. שלוש דקות, בבקשה אדוני.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מוכן לוותר, כי חבר הכנסת מאיר שטרית ממנה.

היו"ר ר' אדרי:

ויתרת לגמרי?

יוסף בא-גד (מולדת):

לא, אני אחריו.

היו"ר ר' אדרי:

בסדר. אנחנו ליברלים היום. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני רוצה לומר שאני תומך בהצעת החוק של חבר הכנסת פורז המונחת בפנינו. אני חושב שהצעת החוק היא במקומה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם הייתי יודע כך, לא הייתי מוותר.

מאיר שטרית (הליכוד):

חכה.

השאלה שלי לחבר הכנסת פורז היא להצעת החוק שלך. לא ברור לי – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הוא כבר לא צריך להקשיב לך, כי אמרת שאתה תומך.

מאיר שטרית (הליכוד):

רגע, רגע. תומך – זה רק בקריאה ראשונה. יש קריאה שנייה ושלישית. הקריאה הראשונה באה על מנת שאוכל להביא בפני חבר הכנסת המציע את השגותי כחבר כנסת וכדי שהוא ייתן עליהן את דעתו לפני הקריאה השנייה והשלישית.

על כן אני מבקש, חבר הכנסת פורז, לשאול אותך – בהצעת החוק בסעיף 62 לחוק סעיף קטן (ב) אתה אומר: "האמור בסעיף קטן (א) יחול גם על דירת מגורים שהועברה למי שעשוי לחול עליו סעיף 55 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965, וחי ביחד עם בן זוגו חיי משפחה במשק בית משותף באותה דירת מגורים שנה אחת לפחות לפני ההעברה".

חברי הכנסת, כדי שתבינו על מה מדובר, מדובר פה שאדם יהיה רשאי לתת מתנה את הדירה שבה הוא גר, פטורה ממס, למי שחי אתו באותה דירה לאו דווקא אחרי מותו, כי אחרי מותו מותר לו היום לתת את הדירה במתנה או להוריש אותה לידועה בציבור שלו או למישהי אחרת, אבל אסור לו לתת לה אותה במתנה בחיים, דהיינו מותר לו לתת מתנה, אבל צריך לשלם עליה מס. אתה שואל: קל וחומר, אם מותר לו לתת אחרי מותו, למה אסור לו לתת בחיים? ובצדק.

אבל תרשה לי להקשות עליך ולשאול: בן זוגו לחיים, האם כשמדובר במקרים של הומוסקסואלים, גם אז מותר לתת לידוע בציבור של אותו אדם את הדירה במתנה? או שאתה מתכוון רק לבן זוג בחיים כשמדובר על בן מין שונה. מהצעת החוק שלך עולה שמדובר רק על בן מין שונה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה לא נכון. הוא אומר בת זוג, אבל לפי החוק זה יכול להיות שני בני זוג גברים.

אברהם פורז (מרצ):

על-פי חוק הירושה זה רק בין גבר לאשה ובין אשה לגבר ולא – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

חבר הכנסת פורז, הרי אתה לא חייב להיות צמוד לחוק הירושה. אני שואל לדעתך. לדעתך, אם אתה הולך באמת על זכויות האזרח, הצעת החוק שלך צריכה לתת תשובה גם לשני בני זוג מאותו מין.

אברהם פורז (מרצ):

האמת, לא חשבתי על זה.

מאיר שטרית (הליכוד):

לכן מעניין אותי מה דעתך בעניין לגבי בני אותו מין שגרים באותו בית, האם הם יהיו זכאים לפי הצעת החוק שלך או לא יהיו זכאים? לדעתי, זו הנקודה שלא ברורה בחוק הזה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת שטרית. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שומו שמים, לאיזו נבלה הגענו שכנסת ישראל תדון ברבים על הרחבת חוק הידועה בציבור. היות שמצא חבר הכנסת פורז שיש מקום אחד שבו החוק מתעלם, הוא רוצה להחיל את זה גם על חוק מס שבח מקרקעין.

אני אומר, רבותי, איך לא תבושו ולא תיכלמו? יש פסוק בתורה: "הכזונה יעשה את אחותנו"; הפכתם את כל עם ישראל לפרוצים ולפרוצות, ואתם עוד לא מתביישים לדבר על זה בגלוי. אדם נואף, אדם מכניס לביתו אשה בלי חופה וקידושין – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא נקרא לנאוף.

יוסף בא-גד (מולדת):

אז זה לא נקרא לנאוף, זה נקרא מה?

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא לנאוף. אתה רב. אני מבקש שתדייק.

יוסף בא-גד (מולדת):

נכון, אתה צודק. אין לזה שם, כי אף אחד לא חשב בתורה על נבלה כזו. לכן עוד לא ניתן שם ולא ניתנה הגדרה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אין דבר שהתורה לא חשבה עליו.

יוסף בא-גד (מולדת):

על נבלות כאלה כתוב רק משפט אחד: "כמעשה ארץ מצרים – – לא תעשו". היא כללה את זה בשם כולל.

לכן אני אומר לכם, מתחנן וזועק חמס. ברגע האחרון, הרפו ידיכם. אתם לא רואים, עם ישראל מידרדר. אנחנו נמצאים שבע שנים באינתיפאדה. יש הרוגים ופצועים, וקראתי בפעם הקודמת לצאת להפגנה של נפגעי הטרור מעפולה שהגיעו אל מול משרדי הממשלה. כולנו רוחצים בנחלי דם. מה עוד צריך לקרות כדי שתחזרו למוסר היהודי, למוסר האנושי? עם ישראל כמקולקלים שבאומות, ועוד מרחיבים ומרחיבים חוקים. אתם מבינים למה תדרדרו את העם הזה? תאונות דרכים, אסונות, אנחנו רואים שהכול הולך לנו עקום. אתם עוד רוצים לעשות את זה?

אני בא עכשיו מכנס רבנים, כשכל באי הכנס יצאו כעת ליריחו להגיב. מחר אנחנו חברי הכנסת יורדים ליריחו. אנחנו צריכים לתקן את מה שפוגמים פה בכנסת.

אני קורא לכל עם ישראל לרדת ליריחו, להריח את ריח יריחו, את ריח השחרור, להפסיק עם חוקים נבלים כאלה, ואולי יחוס ואולי ירחם הקדוש-ברוך-הוא על עמו וירחם על אף כל הנבלות שנעשות בכנסת ישראל בצורה כזו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת בא-גד.

רשות הדיבור לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין, בבקשה, שלוש דקות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מה הוא העיקרון המונח ביסוד שחרור קרובים ראשונים ממס שבח? אומרים שמשפחה זו ישות אחת. ואם מעבירים דירה או נכס מקרוב אחד לשני, למעשה לא היתה כאן עסקה. לכן משחררים ממס שבח.

רוצה הגורל, או רוצה המציאות שגם ידועה בציבור הוכרה כישות אחת מבחינת חיי המשפחה.

מיכאל איתן (הליכוד):

או ידוע בציבור.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

תיכף אדבר על ידוע בציבור. ידועה בציבור, אנחנו לא מרוצים מכך, היינו רוצים חיי משפחה אחרים, אבל זו המציאות והיא הוכרה בחוק. לכן יש היגיון פנימי בהצעה של חבר הכנסת פורז, שאומר שמאחר שהידועה בציבור הוכרה כישות אחת מבחינה זו של משפחה, אני משווה אותה לקרובים הראשונים האחרים.

עם זאת, צריך להיזהר ולהישאר, חבר הכנסת פורז, בהצעה שלך רק לגבי ידועה בציבור, ולא הייתי מציע להיכנס לידועים בציבור, כלומר בני זוג, גבר עם גבר או אשה עם אשה, לא משום שאני חושב שאינם רשאים לזכויות הללו, אלא אני חושש מאוד מעקיפות. אני חושש מעקיפות שיכולות להיעשות, וכאן אנחנו יכולים להגיע לאובדן מס וצריך למצוא פתרון ולהגדיר מה זה בני זוג, שתי נשים, או שני גברים. נראה לי שהדבר הזה עדיין לא מוגדר והוא בחיתוליו.

לכן אני חושב שבהגדרה נסתפק בכך. אבל אני הייתי מבקש שבדיונים נרחיק עוד צעד אחד. ואני אומר, אם המחוקק, הכנסת, מכירה בכך שמשפחה היא ישות אחת לצורך עסקה, והעברה בתוך המשפחה איננה עסקה ולכן לא חייבים במס שבח, אני שואל, מדוע חייבים במס רכישה? אומנם יש שם הנחות. הרי גם מס רכישה נגבה על עסקה במקרקעין, ובמס רכישה – אני יודע שיש משפחות שנמנעות להעביר מילד אחד לשני – – –

אדוני היושב-ראש, אני מבקש עוד דקה אחת או שתיים, ברשותך, משום שיש כאן עוד רעיון. יש כאן חברים שביקשו רשות דיבור ולא קיבלו כי הם אינם. אנא, היושב-ראש.

מה זה מס רכישה? אדם קונה לבתו הקטנה דירה והוא רושם אותה על שמה. במשפחה יש עוד אחים ואחיות, הבת הזאת מתבגרת והיא נישאה, נניח, לבעל אמצעים. האב רוצה אז להעביר את הדירה על שם הבת השנייה, שאולי נישאה למעוט אמצעים. הוא צריך לשלם מס רכישה. זה גורם להשהיה בהעברה, זה גורם להשהיה בהחלטות, ואחר כך זה מגיע למריבות על ירושה, כי לא היו הסדרים של המקרקעין בתוך המשפחה.

אני פניתי במכתב אל נציב מס הכנסה. אני מעדיף שיוזמה כזאת תבוא מתוך עמדה של חיוב מצד הממשלה. אם לא, נגיש את ההצעה בלעדי הממשלה. אבל אני הייתי רוצה שזה יהיה בשיתוף עם הממשלה, שתוגש הצעת חוק האומרת שדין מס רכישה כדין מס שבח. לגבי מס שבח הכרנו שקרובי משפחה משוחררים מהמס אם הם מעבירים מאחד לשני. הוא הדין במס רכישה. אני רואה בזה רפואה מונעת. אני חושב שעל-ידי זה נגרום לכך שבהרבה משפחות לא ייווצרו אותן בעיות שנוצרות כעבור 10 שנים, 20 ו-30 שנה של "הזנחה" בהסדר המקרקעין בתוך המשפחה.

אני מציע שנלך לעניין הזה, אם אפשר כהסתייגות, כתיקון לחוק שלך. אם הממשלה תאמר לא, נגיש את זה בהצעת חוק אחרת.

אברהם פורז (מרצ):

הם יטענו שזה נושא חדש.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני יודע. את החוק הזה נעביר בכנסת הזאת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת ויינשטיין. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש דברים שצריך להתייחס אליהם במידה מסוימת, קטנה – אני לא דורש הרבה – של אנושיות. גם אנשים שפועלים בניגוד להשקפת עולמך, גם אנשים שאפילו ביצעו עבירה מסוימת על-פי השקפת עולמך, או אפילו על-פי חוק המדינה, נשאים בני-אדם, ואי-אפשר להתייחס אליהם כאל דבר שאין להתחשב בו לחלוטין, כפי שנובע מדבריו של חבר הכנסת בא-גד.

חבר הכנסת בא-גד יכול להתייחס לתופעה של ידועה או ידוע בציבור ולהיאבק בה. אבל במה מדובר פה כרגע? מדובר פה בדבר אנושי, גם אם אדם עשה מעשה שאינו נראה לך, חבר הכנסת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

מעשה אנושי שהורס את עם ישראל. זה הורס את עם ישראל, אתה מבין, והאנושיות הזאת גורמת לחורבן שלנו ולכל מה שקורה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אמרת כל מה שהיה לך לומר כשהצגת את עמדתך.

יוסף בא-גד (מולדת):

אמרתי מעט. הלב מתפרץ.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד לך, אנחנו מדברים כעת לא על המעשה של המגורים. זה כבר התקיים שנה, שאם לא כן זה לא עומד בתנאי החוק. אנחנו מדברים כרגע על פטור ממס בזמן העברת דירה. אתה רוצה להעניש מישהו? את מי אתה בדרך כלל מעניש? את החלש, בדרך כלל.

עכשיו אני רוצה, ראשית, לברך את חבר הכנסת אברהם פורז. התיקון במקומו. אני רוצה להוסיף אפילו – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אף אחד מהדתיים לא יצביע בעד הליכוד, בגלל ההתנהגות של שני חברי הליכוד כאן. אתם תראו זאת. אני אדאג לזה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת בא-גד, על מה אתה מתקומם? אתה הרי מביא כל כך הרבה קולות ל"מולדת", שעוד מעט ממילא לא יישארו קולות לליכוד. אז מה אתה רוצה?

יוסף בא-גד (מולדת):

אתה יכול ללעוג ולצחוק – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא לועג – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

מלחמת הליכוד בדת עלתה לכם ותעלה לכם – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

קשקוש.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת בא-גד, בימים שאתה לא ידעת מה זה ארץ-ישראל – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

תשבו באופוזיציה כל השנים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בא-גד, אני מבקש. אפשרתי לך כמה קריאות ביניים, אבל אני מבקש שכפי שמכבדים אותך תכבד גם אתה את הבית.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, הולכים להרוס את עם ישראל.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אמרת. לא בדרך זו תוכל לשכנע. ניסית לשכנע, אולי גם שכנעת. כרב אתה הרי יודע באיזו צורה משכנעים.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש גם פנחס בן אלעזר שנקם את הנקמה – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בגלל האיום הזה אני אצביע בעד.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו מעטים, ואתם פשוט מפריעים להעברת החוק.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש למסור לפרוטוקול שאני חשבתי אולי להימנע מסיבה מסוימת, אבל מול האיום הזה, הקשקשני, אני אצביע בעד.

יוסף בא-גד (מולדת):

עם ישראל ישפוט אתכם.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני. חבר הכנסת איתן, נא להמשיך.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת בא-גד, קצת צניעות כשאתה מדבר על הליכוד. בימים שאתה וחבריך לא חלמתם להגן על שלמות הארץ אנחנו נשאנו את הדגל הזה. אחר כך התפכחתם, הגעתם אל המחנה הזה. אז בבקשה, קצת צניעות. אתם בשוליים של המחנה, תשמרו שם על השוליים האלה, ואל תאיים, ואל תתרברב, ואל תדבר בשם מי שאין לך שום זכות לדבר בשמו – רק בשם השוליים הקטנים האלה שאתה מייצג.

יוסף בא-גד (מולדת):

— — — הם צודקים. אתם בשלטון הרסתם את הכול. הבאתם את האינתיפאדה. אתם בשלטון גרמתם לכך שהעבודה תהיה עכשיו בשלטון — — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בא-גד – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זו צנזורה של שודד דרכים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת ויינשטיין, אפשרתי לך שאלה, אפשרתי לך הערה, אני חושב שזה מספיק. אני מבקש מכל חברי הכנסת לאפשר לחבר הכנסת מיכאל איתן לסיים, כי זמנו תם.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה זה זמני תם?

היו"ר ר' אדרי:

שלוש דקות, אדוני.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד, אני קם ויורד.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, תן לנו ליהנות קצת.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה אתה עושה, אדוני? אני לא דיברתי כלל.

היו"ר ר' אדרי:

זה לא הוגן, חברי הכנסת. אתם מפריעים לו והוא לא הפריע לכם. הוא לא הפריע לכם ואתם אמרתם כל מה שרציתם. מפריעים דווקא אלה שדיברו כאן מעל הדוכן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מבקש לומר – – –

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא. אתה אמרת את דבריך. אנא ממך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש לי בקשה. תאפשר לחבר הכנסת ויינשטיין, ואני אוריד את מספר המשפטים שהוא יאמר ממכסת המשפטים שלי.

היו"ר ר' אדרי:

הרי זמן כבר תם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אמרתי רק שניים-שלושה משפטים.

היו"ר ר' אדרי:

התווכחת, התווכחת עם חבר הכנסת בא-גד.

מיכאל איתן (הליכוד):

להתווכח נחשב לצורך העניין כנאום? אני מוכן לקצר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

משפט אחד, אדוני היושב-ראש, ואני מסיים. אדוני היושב-ראש אמר שהוא לא הפריע לנו ואני מפריע לו. אני מבקש לקבוע שהדברים שלו היו סתימת פה, צנזורה של שודד לאור היום. כשלאדם יש עמדה והוא מסביר אותה מעל הבמה – – – לבוא ולאיים עלי לעיני עם ישראל זו צנזורה של שודד לאור היום.

היו"ר ר' אדרי:

אתה יודע מה קורה פה עכשיו? מלאכתו של הצדיק פורז נעשית בידי אחרים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מה שאמרתי כאן זה רק – – –

היו"ר ר' אדרי:

מספיק. אני מודה לך. זה כבר לא הוגן.

יוסף בא-גד (מולדת):

כשיש ליכוד כזה לא צריך את מרצ. אלה עושים את מלאכתה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת ויינשטיין, זה כבר לא הוגן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

סיימתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אעיר הערה אחרונה, כי אני רואה שאנחנו באמת גולשים וכלי פרופורציות. ביחס להעברה בין קרובים לא עומדת הדרישה, חבר הכנסת פורז, שזו תהיה אותה דירה ספציפית שבה התגורר המוריש או קרוב המשפחה. אני לא בטוח שגם כאן ההגבלה – – –

אברהם פורז (מרצ):

כתוב: "באותה דירת מגורים".

מיכאל איתן (הליכוד):

זה מה שאני אומר. לא בהכרח צריך להיות כך. לגבי קרובי משפחה אחרים אתה לא דורש שזו תהיה אותה דירת מגורים. יכול להיות שבועדה צריכים לתת על זה את הדעת. יש מצב של בני זוג והעברה של דירה, ובלבד שזו תהיה אותה דירה, או דירה אחת, או מה שאנחנו נעלה בוועדה, אבל לא בהכרח זו צריכה להיות אותה דירה שבה הם גרו. הם היו צריכים לקיים משק בית משותף במשך שנה אחת לפחות, אבל לגבי הדירה אני לא בטוח שזו צריכה להיות אותה דירה.

ספציפית אני שמח שאתה מסכים אתי, ואני מקווה שניתן את הדעת לסוגיה זו בוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לחבר הכנסת מיכאל איתן.

חברי הכנסת, אנחנו נועלים את הישיבה בשעה 20:00. מי שמעוניין שהחוק יעבור – יש עוד שני דוברים והמשיב.

אדוני, חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מוותר.

היו"ר ר' אדרי:

כל הכבוד לך.

חבר הכנסת טמקין?

בנימין טמקין (מרצ):

אני מוותר. היום ויתרתי לו על הכול...

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת פורז.

בנימין טמקין (מרצ):

למה אתה לא מוותר?

אברהם פורז (מרצ):

אני חייב להשיב למשיבים.

היו"ר ר' אדרי:

יש עוד חמש דקות למי שרוצה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ממש טלגרפית אני חייב להשיב למתווכחים. חבר הכנסת שטרית, אני רוצה לענות דבר פשוט: חוק הירושה איננו חל אלא על בני זוג ממזנים שונים. הוא לא חל על בני אותו מין, כך שכל עניין ההומוסקסואלים ואחרים לא מתעורר בהקשר זה.

לחבר הכנסת בא-גד, אני רוצה לומר לך, גם אם אתה מתנגד לחוק, אני חושב שלבוא ולצטט ולומר את הביטוי זונה על אשה פנויה שגרה עם גבר פנוי, ולפי חוק הירושה בני זוג לפי החוק הזה הם רק אנשים פנויים – אתה עושה עוול קשה מאוד. לדעתי, זה ביטוי לגמרי לא במקום לגבי שני בני זוג פנויים, שמכל מיני טעמים מחליטים שלא להתחתן. למשל, התחשבות ברגשות של ילדים שלא רוצים לראות את האבא מתחתן עם אשה אחרת, או דבר כזה.

לחבר הכנסת ויינשטיין, אני מקבל בהחלט את ההערה. העניין של מס הרכישה נכון בהחלט. אם אפשר יהיה לתקן זאת בוועדה והממשלה לא תטען טענה של נושא חדש, אני אשמח לשתף פעולה.

לחבר הכנסת מיכאל איתן, אני מודה לך על תמיכתך. אני שב ואומר, מאחר שאנחנו מיישמים את חוק הירושה, מדובר רק בין שני אנשים פנויים שמנהלים משק בית משותף. כל יתר ההערות שהערת מקובלות עלי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

תודה גם לנו שוויתרנו על רשות הדיבור.

אברהם פורז (מרצ):

אני מודה לחבר הכנסת עמנואל זיסמן ולחבר הכנסת בני טמקין שלא נאמו ומאפשרים – אני מקווה, אם ימצא כן הרוב – להעביר את החוק הזה לפני שהיושב-ראש הולך לארוחת ערב חגיגית עם נשיא הסנאט הצרפתי.

היו"ר ר' אדרי:

לא בגלל זה.

אברהם פורז (מרצ):

זה חשוב מאוד. זה בגלל העדר מחליף ליושב-ראש. לפי מיטב ידיעתי, היה צריך מישהו אחר להחליף אותך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת פורז.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד? אני מבין שאתה מציע שהצעת החוק תעבור לוועדת הכספים של הכנסת.

חברי הכנסת, אנחנו מתחילים בהצבעה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 6

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 26), התשנ"ד–1994, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

שישה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. הצעת החוק עוברת לוועדת הכספים של הכנסת להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

אני מבין שאנחנו יכולים להודות לך, אדוני חבר הכנסת פורז, ובוודאי בדיון ובהכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית יוכלו כל חברי הכנסת להביע את דעתם.

כן, אדוני חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שתעביר את מחאתי לנשיאות. אנחנו מנהלים ישיבות של הכנסת עם סדר-יום עמוס מאוד, ויש לי הרושם שהקיצור בישיבת הכנסת ונעילת הישיבה היום בטרם מיצינו את סדר-היום כפי שהיה מתוכנן יביא לכך שכנראה יהיה עומס בלתי נסבל בהמשך. אני לא חושב שזה היה במקום. אני מקווה מאוד שהנשיאות תתייחס לסוגיה הזאת. אם יש צורך, תגדילו את מספר הסגנים. הצעתי שבמקרים מסוימים אפשר יהיה לצורך ניהול ישיבות, אולי להטיל את ניהול הישיבה על אחד מחברי הכנסת, אם הנשיאות אינה מסוגלת לעמוד בעומס כפי שהוא בא לידי ביטוי היום.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת מיכאל איתן. אני רוצה להסביר שלמעשה תם סדר-היום, והנושאים שעדיין עומדים על סדר-היום נדחו בהסכמת כל המציעים. למעשה, תם סדר-היום.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אם הייתם יכולים להמשיך, הייתי שמח להמשיך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין, אדוני. אמרתי שזה היה בהסכמה.

למעשה, אני החלפתי את מי שהיה צריך להחליפו. היה ניסיון גם על-ידי היושב-ראש לעשות כל מאמץ כדי להמשיך בישיבה באופן סדיר. זה לא עלה בידו. אני אעביר את הערתך לשימת לב הנשיאות. אני מודה לך, אדוני.

אני מודה לכל חברי הכנסת. ישיבת הכנסת מחר תתקיים בשעה 11:00. אני מודה לכולם. ערב נעים ולילה טוב לכל אלה שהולכים לישון.

אני נועל את הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:01.